

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת בלק תשע"ח

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת _____

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורשי עם
							התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט

או הרבה כפי הפנאי.

זבחיזם. פרק שמיני - כל הזבחים דף עב עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" תוספות

1 ספק ספיקא דמותו ומידו איכא חזא ברייתא בריש מסכת ביצה (דף ג) דאדרא ספק ספיקא דקתני וספיקא אסור מוקי לה בספק טריפה וקתני דחם נתערבא באלף כולן אסורות ואין לחוש
2 בהא ולא מיתני לקמן כיון דברייתא היא דנמי אולמא מברייתא דרבי יודנה והויא נמי מוקי רב פפא בביצה רבי יודנה אליבא דרבי יודנה ועיפא ליה לאתניי דתפורש בה
3 רבי יודנה בחזיא ועד אמר רבנא עמ' כהן דהא דקתני נתערבא באלף כולן אסורות לא קאי אספיקא אלא אדראה תרע דאפילו רבי יודנה דאסר לקמן ספק ספיקא דיתני דוקא ברימוני כון
4 דחקתני בברייתא רבי יודנה אומר רימוני בון כו משמע דוקא רימוני את שדרבו ועיף דהוי אדרא משה דברים בתנא דר' אר' יודנה ספק ספיקא דנמי טעמא נקט רימוני בון דהא אפילו
5 כל שדרבו מקדש ליה יודנה כדמוכח בברייתא

6 דליטרא קציעת וגבי התיכה בחתיכה דאמר ר' יודנה לא תעלה פ' הערל (במות פא) התיכה
7 הוי כל שדרבו כדמוכח הנהא דאמר רבי יודנה
8 והלא חתיכה עולה (למנון) משום דהוי כל שדרבו
9 ואנן לא שדרבו בענין הערל דמוקי לה בנמוחה
10 דיתני דוקא לירש לוקש ומידו מצו למימר דנקט
11 רימוני בון לרבן משמען דפליג מילה דאפילו
12 ברימוני בון שרי ספק ספיקא ובענין זה עריך
13 לפיכך חזיא ברייתא לקמן (דף ע"ג) דבסמא
14 דקתני כוס של עבודה וזה שנפל לאורו מלא
15 כוסות כולן אסורות פירש אחד מ' ליריבא
16 ומיריבא ליריבא מותרין דאמאי נקט מיריבא
17 ליריבא אלא בפיירש אחד מןן ליריבא שרי בכו
18 מיריבא ליריבא דהוי ספיקא שלישית אלא נקטיה
19 לאשמעוין דמנאן דאסר אדסר אפילו בממה
20 ספיקות וכן עריך לומר בעל כרחן דרימוני בון
21 ל' יודנה לא דוקא תודתן במסכת בליים (פ"ו)
22 מ"ז) היפמן שאמרו לא גזול ולא קטן אלא בינוני ולמה הזכירו רימוני בון שיהו מקדשין כל שדן דרבי רבי מאיר רבי יוחנן בן גורי אומר לשער בן את הכלים רבי עקיבא אומר לכך
23 ולכך הזכירו לשער בן את הכלים ושדן מקדשין בכל שדן רבי יודנה אומר לא הזכירו רימוני בון ודחזיוו גבא אלעא שיהו מתעשרין ודאי בכל מקום פירוש דסתמייהו מבין הגויים כן פירש
24 בערוך בערך חצר ומאונתה משנה יש לרקודק דסוהם רימונים אפילו כל שדרבו לא חשיבוי ולא תקשי דרבי מאיר אורבוי מאיר לירש לקוש דאמר כל שדרבו לימנות שנינו ולרבי יודנה כל
25 הרימונים חשובים כל שדרבו דהא רבי יודנה סבר דליטרא קציעת לא בטלה וקתני לא הזכירו רימוני בון לענין קידוש אלמנא כל הרימונים מקדשים ושוו לרימוני בון דא רימוני בעונם
26 אינן פירושן שמיא לא גזול ולא קטן אלא בינוני ולמה הזכירו רימוני בון שיהו מקדשין כל שדן דרבי רבי מאיר רבי יוחנן בן גורי אומר לשער בן את הכלים רבי עקיבא אומר לכך
27 ואחרות באחרות לא מצו לאתניי ראיא דספק ספיקא אסור דילמנא דהיי קאמר וכל האחרות באחרות ואין לתמוה מה חדוש הוא לעשות ב' פעמים כיון דקאי אבל האחרות באחרות
28 דאימטריך ליה לאשמעוין דאע"ג דאיכא חז"י רבי יודנה דרבי שזר מילי אסרין חזא רובא ושריתן רובא רובא גבי יוחסין בסוף פ"ק דבכותות (דף טו) דאמר הולכין אחר רובו העיר והוא דאיכא
29 רוב סיבה בחזיה ואפילו רבי קטנא ואין הולכין אחר רוב עיר גיריתא ואפילו גדולה כאנטוביא ואחרי רוב סיבה גיריתא:

30 **בול"י** ידלקו. ואם האומר נאי שגא הבא דקתני ידלקו כשתעשרו וכן בכל האיסורין השניים שם במסכת ערלה (דף א') ולא פליגי רבי אליעזר דלימנא יוליק' תנאה לים המלח כמו בס"פ כל
31 המלעים (ע"ג מט) לענין עבודה וזה וכוותיה הילכתא כדפסקתן מידו רבנא שמואל פירש שם דהוא הדין בכל האיסורין אמר רבי אליעזר ויליק' תנאה לים המלח ונראה דרבי אליעזר
32 פליג דוקא גבי עבודה וזה לפי שתופסת ומזה ומכילומילין תנאה לים המלח נראה כאילו מוליק' האיסור ומהאי טעמא הוא אמרין נמי הוא לענין שביעית גבי דתניא בפרק הגזול ענין
33 (ב"ק פ"ג) בנז שרבינו בקליפ' שביעית ידלק אם היה מתערב באחרים הוא אמרין ויליק' תנאה לים המלח אבל בערלה וכלאים ושער נזיר ופטר חמור וכל שאר איסורים ולא תפסי דמיתם
34 אמרין לרבי אליעזר ידלק אפילו נתערב ולפי טעם זה טבעת וכוותא דלקמן דמיירי בעבודה וזה סוגי בדולתת תנאה לים המלח ע"ד ש"י לפיכך דרדקא בתנור שהסיוק בענין עבודה וזה ואפה
35 בא ואת הנטל מנחה כריכו ואמר גבי את הבגד אמר' ויליק' תנאה לים המלח כשתעשר לפי שאין ממשות האיסור בעין הדחואו גברא דאיתערב ליה בחיתא דחמורא כן דאי אפשר לחנות
36 בחולבת תנאה אלא חזיה תנאה שניה בנזן של עצמו אלא או למכור או ליתן לפועל' אבל שיהיה הוא עצמו לא דאיסורא בשתייה שרי על ידי כ' וזה ואם תאמר נמי טעמא לא אמרין
37 בכל דמי ומסכת ערלה מירח כולן לגוי חוץ ממיני איסור תנאה שבו כדקאמר רבן שמעון בן גמליאל בפרק בתרא דמסכת ע"ז (דף ע"ג) ודין נסך ובירושלמי פריך לה ומשני דחיישין בבולחו
38 אם מכורו ולי שגא יחזור הגוי ומכור לישראל אבל בין נסך ליכא למיחש אלא בנזן ובגז דכל המלעים (ע"ג מט) דאע"ג דתפ' של גוי אסור באביבלי בתנאה מיהא שרי דחיישין שמא יקנה
39 ממנו ישראל ויתן לפועלו ותיבתי דחזואו גברא אם היה רוצה למכור כל ימי יוד' היה הוזה מצו למכור חוץ ממיני איסורא שבו ותיבתי סתומות נמי איכא למיחש שימכרם הגוי לישראל
40 דמיירי כשתה וזה אין בין תפוחים: א"ל' אנוי פריך. על שם שנפרסין כדאמר בפסיקתא בברייתא דיהודה וישראל רביה רוח פורטי ב' חשא על א' גינת אנא דרדשינן שנמשלו ישראל לאנא
41 שיש בו שלשה מניין של פרוך שנפרך מעצמו:

42 **א"ה** בכרות של בעל הבית. אבל של נחוחים לא שהם קצנות הוא המשמע בסוף הערל (במות דף פא) דחתיכה של לחם הפנים בשל חזיקין לא בטלה שחם לחם הפנים סמירא טפי ואוי
43 לתוכהו בחתיכה ואפה ואת הפת פ' כל העלמים (ע"ג מט) צריך לאוקמא בכרות של בעל הבית דהא קתני נתערבו באחרים כולן אסורות וכל הפת דהא אפה ב' את הפת דהא אפה ב' ומסכת
44 ערלה (פ"ג מ"ד) לא בשל בעל הבית דהא קתני תעלה באחד ומאנים ואי אלא חזיא ומסכת ערלה לא היינו צריכין לחלק בין לחם הפנים לשאר לחם היה ומצו לאוקמי מנתיקין ומסכת
45 ע"ז אפילו בשל נחוחם וכדכרי מאיר דאמר את שדרבו לימנות מקדש או כל שדרבו לירש לקיש אבל מנתיקין ומסכת ערלה מוכחא דסוהם פת אפילו לרבי מאיר עולה באחד ומאנים:
46 **הראוי** לערלה ערלה. בירושלמי מדקדק אמאי לא תנא נמי הראוי לתרומה תרומה דבתרומה נמי כיון דחשיבוי לא בטלי ואין עלקין באחד ומנא ומשני משום דכולם רביים לתרומה ולא
47 שיק' למיתני איכא חז"י יחזרה תנאה שיש עדיין לתרין משום דקתני ערלה באחד ומאנים ואין דין זה נחנה בתרומה ועוד היה מצו לשנויי דהאי וזה תרתי אית ליה דרבי שזבנן ואיסורי
48 תנאה כדאמרין במסכת ע"ז (דף ע"ד) אמתניתין דרדחם פרק בתרא:

49 ידלקו. נתערכו באחרים (ואחרים באחרים), בול"י
50 ידלקו דרבי רבי מאיר. והקבצים אומרים, עילו באחד
51 ומאיתם, שיהיה רבי מאיר אומר, כל שדרבו לימנות,
52 מקדש. והקבצים אומרים, אינו מקדש אלא ששה
53 דברים בלבד. רבי עקיבא אומר שבעה, ואילו תני:
54 אנוי פריך, ורימוני בארן, והביתות סתומות, והולפי
55 תרדון, ודבילתי רובו, ודלעת וזנית. רבי עקיבא מוסיף
56 אף פירות של פועל הבית. הראוי לערלה, ערלה. רבי
57 הראוי לכלאי הברם, פלאי הברם. ואיתמר לעלה, רבי
58 יוחנן אומר, אף שדרבו לימנות שנינו. רבי שמעון בן
59 לקיש אומר, כל שדרבו לימנות שנינו. הניחא לירש
60 לקיש, אלא לרבי יוחנן, מאי איכא למימר. אמר רב
61 פפא, האי תנא, תנא דליטרא קציעות הוא, דאמר
62 כל

זבחים. פרק שמיני - כל הזבחים דף עד עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" רלא רש"י

1 דאמר ר' אבהו המצרי ס"ל דאפילו בשחטין לית ליה דחיה: אפילו רב. שער הגעשה
2 בפנים בבוס כעבר ושחטו אם מן המשתלח במיבא חבירו מן השוק ומוזג לים ולא אמרין
3 היאיל ונודהו הדים במיתת חבירו ישפך ויבא שנים וגרילי עליהו ויתכפר בהו: ואמאי
4 ימורו בולג: מכיון שמת אחד מן היתול היה וינמא דאיסורא מית הנהוריים יקרבו: כ"א

5 דאמר אם קרוב ב'. ומתנתקת היא אלמא תלין
6 איסורא בהאי דאילו: והא אמר ר'א. למקן
7 בפירקין דלא תתיר ר' אליעזר להקריב את
8 הנהוריים אלא שנים שנים ודאי מן מנייהו
9 והיתירא שהרי לא נתערב בהם אלא בעל פה
10 אחד ובכל דא אמרין מחבריה לאו דאיסורא
11 אילו וימי לאו דאיסורא הוא הדיהו דאיסורא
12 אול ליה בהקריבהו אשונה שקיב אחד מן
13 אבל אחד ואחד לא יקרבו דראשים ובכל חד
14 מספקין לעלמא דאיסורא הוא דליבא למימר
15 מגו: מבעת של עבודה ויה. שנתקשה בה
16 עבודה ויה תתיר קמינאי: שומכר
17 הבעתה שנים שנים: פירשה אחת מארבעים.
18 ותשרבה באחרת אינן נאסרות וכולה מפרש
19 לה ואולי: מאי שנא אחד מהארבעים. דלא
20 אסרה תשרובתה דאמרין איסורא אסרה
21 איתה בששים: א' מששים. נמא נמי דף פדריש
22 היתירא הוא ואיסורא ברובא איתה בחמישים
23 ותשע הנהוריים: אלא. ה"ק פירשו הארבעים
24 כולם למקום אחד ותשרבו בשאר טבעות אינן
25 אסורים דאמרין איסורא בששים איתה נהו
26 דרך עצמם אם לא נתערבו באחרת אסרות
27 לעול דאפילו ר' אבהו אמר תולין א' רובא
28 האיסור אלא ברבב שאבד כגון שנפלה אחת
29 מן לים הגדול דומיא דקרב הראש של אחד
30 מן אכל לאל לתלותו בששים ולהתיר את
31 הארבעים דאין ביטול רבוב לעבודה וזה הוהו
32 כולוהו ספק עבודה וזה אבל כי נתערבו באחרת
33 הוה ליה ספק ספקא של עבודה ויה: פירשו
34 ששים למקום אחד אסרות. דבין דאיסורא
35 ברובא איתה הוה כולוהו ספק עבודה ויה: הנה
36 לעבודה ויה. פירשו בספק ספקא כשאר
37 אסרות ואפילו פירשו ארבעים למקום אחד
38 אסרות: ה"ג תנא ר' תנאי ר' יהודה אפי' רמזי
39 רמזי בין כו'. רמזי בין אחד מנשה דברים
40 שאינן בטילים הן הלכך אסורים בכל שהוא אם
41 של עולה או של תרומה הן כולן אסורין ואפילו
42 אחרונם: ר"ש אומר לריבוא אסורין. ריבוא
43 הראשון שהאיסור עצמו נפל שם אסור אבל
44 פירש אחד מאותו ריבוא לג' רמונים וכן
45 השלישי פירש אחד למקום אחד מותר אף ה"ג
46 אמרעיים דספק ספקא בטיל: ופרכין שמואל
47 דאמר. הנה לעבודה וזה דמשמע בדבאר
48 דאפילו לית ליה ספק ספקא: במאן. הנהו תנאי סבירא ליה: וכי תימא שני ליה לר"ש. ושמואל בר"ש אמר. הך דהני. הך מתניתא דאיתבנא מינה לשמואל לעיל מנייה:

1 ותנן ר'א אומר כו'. לא שייך למימר אופיין מר' אליעזר לסייעיה מדרבנן דאמר אפילו
2 קרבו בולג חוץ מחד מן ינאו לבית השירפה וגיב כוסות ישפך לאמה דלמא דרבנן
3 לאו משום דחיה פסלי אלא משום אחרניא: ונפלה אחת מן לים הגדול הותרו בולג.
4 משום דמאורייתא ברובא בטיל כפרירישו ומשחו והקילו כאן ודוקא נפלה ממילא אבל
5 הפילה אפילו שנגנן קסיטין אטו מרד ודוקא לים

6 הגדול שאינה בעין אבל פירשה לא כדמובח
7 בהדיא ופרשו ארבעים למקום אחד ולא מהניא
8 פירשהו לחזיר השאר וכן מוכח דקאמר רב
9 דאמר רביא וגיב אין המזומא משמע אלא לפי
10 החשבון שמענין ליה לר"א בפ"ק החרומא דאמר
11 היא אטא שנפלה היא אטא שעלתה אבל
12 האחרים לא נתקנו: רב. דאמר כ"א. תימה את
13 טעמא דר"א משום דתבין (ויקרא כב) מום חם
14 הוא דלא יצאו ע"י הערות יצאו כדמפרש
15 ביזמא פ' שני שיעדים (דף סד). אבל בעלמא לא
16 ידיל זהא דאינערך לן קרא לא לחי בתרי
17 אינערך דבלאו קרא ברובא בטיל אלא לחי בחי
18 אינערך והשי' מייחיל ליה משום דבין וכל
19 כך הותר הכתוב אף ראי להחזיר מדרבנן לגבוה:
20 פירש אחד מן לריבוא מריבוא לריבוא
21 מותרין. לן אינערך מריבוא לריבוא
22 אלא למימר דאין ראש אסור בכלוהו כפרירישו
23 לעיל א"נ משום דיש חילוק בין ריבוא ראשון
24 לריבוא שני דריבוא ראשון אי מתינהו מכולוהו
25 בבת אחת אסור דקמתניו בתיא ספקא כיון
26 דבבת אחת מתינהו אבל ריבוא שני אפילו נהנה
27 מכולם בבת א' ספק ספקא הוא ושירי וכן מריבוא
28 לג' ומג' לנ' מותר אבל אסור ליהנות מני
29 וראשונים בבת אחת מן השנים שירי מהאי
30 טעמא דפריש ובקונטרס לא פירש כן:
ואי

אסרות. כי אסרות קמיה דשמואל, אמר ליה, הנהו לעבודת פוקבים שפיקה וספק ספקא
אסרה עד סוף העולם. מיתובי, ספק עבודת פוקבים אסורה, וספק ספקא מותרת. פיצה,
בוס של עבודת פוקבים שגפלה לאוצר מלא כוסות, פולין אסורין. פירש אחד מן לריבוא,
ומריבוא לריבוא מותרין. תנאי היא, דתנאי, רבי יהודה אומר, ריפוני באדן, אסורין בכל
שהוא: פיצה, נפל אחד מן לתוך ריבוא, ומריבוא לריבוא, אסורין. רבי שמעון בן יהודה
אומר משום רבי שמעון, לריבוא אסורין. ומריבוא לשלשה, ומשלשה למקום אחד, מותר.
שמואל דאמר כמאן, אי פרכי יהודה, אפילו בשאר אסורים, אסור. אי פרכי שמעון,
אפילו בעבודת פוקבים, נמי שרי. וכי תימא, שאני ליה לרבי שמעון בין עבודת פוקבים
לשאר אסורים. אלא, הא דתנאי, ספק עבודת פוקבים אסורה, וספק ספקא מותרת.
מני, לא רבי יהודה ולא רבי שמעון. לעולם, רבי שמעון, ושמואל סבר לה פרכי יהודה
בחדא, ופליגי עליה בחדא. אמר מר, מריבוא לשלשה, ומשלשה למקום אחד, מותר.
מאי

הך מתניתא דאיתבנא מינה לשמואל לעיל מנייה:
מאי

1 באי בעת אימא דרי ר' אלעזר. פי בקונטרס בלשון ראשון שמאל דאמר
2 לעיל ספק בעבודה וזה דהוה טעמא אסורין ובשאר אסורין ליל דאמר כ"א
3 דאית ליה ספק ספקי בעבודה וזהו אסורין דתני עלה דזמנה עצים אסורין בהנאה
4 הסיק בתן את דתגור חיש יתן יתן אפה בו את הפת אסורה בהנאה בתערבה
5 באסורין באחרות באחרות האדל ספק ספקא בולן

מאי שנא שלשה, דאיכא רובא. שנים נמו, איכא

1 רובא. מאי שלשה דקתני, תרתי והוא. ואיבעית
2 אימא, כבר לה פרבי אליעזר. אמר ריש לקיש, תבית
3 של תרומה שנתעברה במאה תביות, ונפלה אחת
4 מהן לים המלח, הותרו בולן. דאמרין, תיך דנפל,
5 דאיסורא נפל. ואימוריה דרב נתמן, ואימוריה דריש
6 לקיש, דאי מדרב נתמן, הוה אמנא, הני מילי עבודת
7 כוכבים, דאין לו מתירין. אבל תרומה דיש לה
8 מתירין, לא. ואי מדריש לקיש, הוה אמנא, תבית
9 דמינבא נפלתה. אבל טעבת דלא מינבא נפלתה,
10 לא. צריכי. אמר רבה, לא תחיר ריש לקיש אלא
11 תבית, דמינבא נפלתה. אבל תאניה, לא. ורב יוסף
12 אמר, אפילו תאניה, כנפלתה קד גלייתה. אמר רבי
13 אליהו, תבית של תרומה שגפלה במאה תביות,
14 פותח אחת מהן, ונטול הימנה כדי דימועה ושותה.
15 ורב רב דימי, וקאמר לה להא שמעתא. אמר ליה רב
16 נתמן, געט ושתוי, קא הוינא הקא. אלא אימא, נפתחה
17 אחת מהן, ונטול הימנה קדי דימוע ושותה. אמר
18 רבי אשיעאי, תבית של תרומה שנתעברה במאה
19 ותמישים תביות, ונפתחו מאה מהן, ונטול הימנה
20 כדי דימועה ושותה. ושא, אסורין עד שיפתחו. לא
21 אמרין, איסורא ברובא איתיה: הרוכע והנובע כו':
22 בשלמא פולחן, לא ידעי, אלא, האי מריפה, היכי
23 דמי. אי ידעי ליה, ליתו ולשקליה. אי לא ידע ליה,
24 מאן ידע דאייערב. אמרי דבי רבי ינאי, הקא במאי
25 עסקין, בגון דאייערב נקובת הקוין בדרוסת הואב.
26 ריש לקיש אמר, [נגון] דאייערב כנפולחן. ופולחן נמו,
27 לבידקה. קסבר, עמדה, צריכה מעת לעת. הלכה,
28 צריכה בדיקה. רבי ירמיה אמר, בגון דאייערב פולחן
29 יקרב, ורבי אליעזר היא, דאמר, ולד מריפה לא
30 יקרב לגבי מוצא. פולחן, פרבי ינאי לא אמרי, בין
31 נקובת הקוין לדרוסת הואב, מידע ידעי, האי מישך
32 והאי עגיל. פריש לקיש לא אמרי, קסברי, עמדה,
33 אינה צריכה מעת לעת. הלכה, אינה צריכה בדיקה.
34 פרבי ירמיה לא אמרי, פרבי אליעזר לא מוקמי:
35 קדישים קדרשים מין במינו כו': והא געי סמיכה.
36 אמר רב יוסף, בקרבן נשים. אכל בקרבן אשמים, לא?
37 איתיה

1 מאי שנא שלשה. הוא רביעי ורביעי בהו: דאיכא רובא. לבטולי ווי בעית אימא כבר
2 לה כרבי אליעזר. שמאל דאמר ספק ספקא דעבודה וזהו אסור דאמר כ"א נתן
3 במסכת עבודה וזה (דף מט): עלה דזמנה עצים אסורין בהנאה הסיק בתן את התגור
4 חדש יתן יתן אפה בו את הפת אסורה בהנאה בתערבה באחרות ואחרות באחרות
5 אסורות בהנאה רבי אליעזר אומר יולך נתן
6 לים המלח אלמא אית ליה לר' אליעזר ספק
7 ספקא בעבודה וזהו מקריבין ואחרות באחרות.
8 ל"א סבר כ"א אריש קאי דאמר מריבא ל' ו
9 ותריבא מאי שלשה דקתני תרי ודואו ואי בעת
10 אמנא ג' דוקא דקאמרין תיסגי בתרי סבר לה
11 כ"י אלעזר דאמר לא תחיר ריש לקיש אלא שנים
12 שנים בעינא דלמחר ר' אליעזר אומר יתן שנים
13 שנים וראשון ישר בעיני: שנתעברה בק' תביות.
14 תסומות ואמרין לעיל (דף עב) קדו אחד מ'ו
15 דריש ספקי טבלי: ואבמר ד' דאמר
16 לעיל בגי טעמת הני בעי ר' ירמיה ש' לה
17 מתירין. ימכרם בולם לכדנטי: תבית גדולה
18 מקומה ניכר כשורא ונטולה מבתרובת היילך
19 מנכרבה נפלתה ומנכרבה מילתא דבה תלא
20 ולא אתי למימר כולדו שרד בלא נפלת האדו
21 לים: אבל טעבת אין מקיפיה ניכר. ולא מנכר
22 נפלתה ואתי למישריה עיקר אלא נפלה
23 תאניה. טענה היא אין מקיפיה טענה ניכר:
24 כנפלתה כך גלייתה. כשם שתחלת נפלתה
25 בתוך הותרת נחשבת בעיניך לאסור את אלו כך
26 כשלתה מתוכן חשב בעיניך מקום גלייתה
27 לחתיה: בק' תביות תסומות. דלא בטולא:
28 פותח אחת מהן. וכיון דנפתחה של לה בטול
29 הלכך נטול הימנה קדי דימוע אחת ממאה
30 ואחת נטול הימנה אחת נחשבת בק': וכו' ושתוי
31 קא חיוני הוא. דאיכ' פותח לבתחילה הא
32 דקיל תביות תסומות דלא בטול הכי משבחת
33 לה נפתחה. לא בתמורה. כ"י דרמיה. אחד מק'
34 (א) שבת השאר אסורות עד שיפתחו ולא
35 אמרין טול אחת מן הקד דאיסורא ברובא
36 איתיה ודא הכל מותר הפתח המעשים
37 לתחילה: לא ידעי. אין מושך ניכר שחולל
38 לברד ולהוציא הפסול מבנייהם. אלא מריפה אי
39 ידעי ליה. בגון נחרכו גליה מן הארבעה
40 ולמעלה ואי ניקב קודם של מוח שטרפה ניכר
41 מנא ידע. מעיקרא שוו המעורבת טריפה היתת
42 נקובת הקוין. ואינה נקובה לחלל וכשרה ומום
43 נמו לא הוי דודר היא ריבות הואב. טריפה
44 מפני שהיא שרפה ואלו ידע בין נקובה
45 לדרוסה נפלה. מן הגז ואינה יכולה לעמוד
46 ספק טריפה היא ואם שרפה קודם שהיתה
47 מעת לעת טריפה משום ריסוק אברים ואלו
48 ברקה ולא מצא בה נקובת היאה או מעיסול
49 פסוקת חוט השדרה ושום סימן טריפה ואם
50 שרפה מעת לעת ושחטה צריכה בדיקה ככל
51 סימני טריפת וכוון דאיתחוק בה ספק טריפת
52 אין מנכיסין איתיה לעורה לשוחט משום
53 דקריבוהו נא לתחוק: נפולה נבדקה. אם תעמוד
54 ותלך כשידה לגמרי דאיכא לדאן דאמר
55 הלכה אינה צריכה בדיקה. קסבר. ר'ל עמודה על גליה אפילו הכי צריכה מעת לעת
56 ואם אין הלכה צריכה בדיקה לאודי שדחטתה שאין זו בדיקה. ולד מריפה לא יקרב.
57 בפרק כל האסורים במסכת תמורה (דף לא). מרשע טעם דריסת חוט מישך. הנקב
58 ואינו עגול שתיפטר קרע ויורד: עמידה על רגלה צריכה מעת לעת אבל בדיקה
59 בעיא ואם הלכה אין בדיקה אינה צריכה בדיקה. לישם מן שהיה: ווא אמר סמיכה.
60 כבעולו לא ידעי מנא אכל קרבן אנשים. לא. מחכש בתערובת בתמה.

זבוחים. פרק שמיני – כל הזבחים דף עה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
רלה
 תוספות

קרבן יחיד שנתקרב בו' בבחלה גרסין קרבן: קרבן יחיד בקרבן ציבור. בגון שעיר נשאי
 בשעיר הדגלים או עולה בעולה: הכי גרסין ואם נתן מתנה מכל אחד יצא. כראמון
 בפרק בית שמאי (לעיל דף לה) כל הניתנין על המזבח הדיענין שנתנן במתנה אחת כיפר:
 ארבע מתנות. שתיים מתנות שוקן ארבע קאמר: ברא"ה. בעינין ארבע מתנות מכל אחד
 לבתחילה אבל נתקריבו שחוטין. שנבלל דמם

אִיתִיבִיָּה אֲפִי, קָרְבַּן יָחִיד שֶׁנִּתְעַרְבַּ בְּקָרְבָּן יָחִיד, וְקָרְבַּן
צִיבּוֹר שֶׁנִּתְעַרְבַּ בְּקָרְבָּן צִיבּוֹר, וְקָרְבַּן יָחִיד וְקָרְבַּן צִיבּוֹר
שֶׁנִּתְעַרְבוּ זֶה בְּזֶה, נוֹתֵן אֲרֵבַע מִתְּנֻת מִכֵּל אֶחָד
וְאַחֵר, וְאִם נָתַן מִתְּנֵה מִכֵּל אֶחָד, יֵצֵא. וְאִם נָתַן אֲרֵבַע
מִכְּוֹלָיו, יֵצֵא. בְּמִה דְּרָבִים אֲמֹרִים, שֶׁנִּתְעַרְבוּ חֲתוּן. אֲבָל
מִתְּנֵה אֶחָד מִכְּוֹלָיו, יֵצֵא. רַבִּי אֲמַר, נוֹתֵן אֶת הַמִּתְּנֵה,
אִם יֵשׁ בָּהּ כֶּדֶי לֶחֶם וְכֶדֶי לְהֶה, בְּשֶׁרָה. וְאִם לֹא,
פְּסוּלָה. וְיָחִיד הַזֶּה יֵצֵא צִיבּוֹר. מַה צִּיבּוֹר בְּגָבִי, אִם
יָחִיד בְּגָבִי. אָמַר רַבָּא, וְהַסְבִּיחַ. הָא מִתְּרַצְתָּא אֵיךְ,
דְּקָמְנָי בְּמִה דְּרָבִים אֲמֹרִים, בְּשֶׁנִּתְעַרְבוּ חֲתוּן. אֲבָל
נִתְעַרְבוּ שְׁחוּטִין, לֹא. מַה לִּי חַיִּים, מַה לִּי שְׁחוּטִין.
אֲלָא הֲכִי קָאָמַר, בְּמִה דְּרָבִים אֲמֹרִים, שֶׁנִּתְעַרְבוּ
שְׁחוּטִין מִעֵין חַיִּים, בְּכּוֹסוֹת. אֲבָל בְּבּוֹלֵל, נוֹתֵן אֲרֵבַע
מִתְּנֻת לְכּוֹלָיו. וְאִם נָתַן מִתְּנֵה אֶחָד לְכּוֹלָיו, יֵצֵא. רַבִּי
אֲמַר, רֹאשׁוֹן אֶת הַמִּתְּנֵה, אִם יֵשׁ בָּהּ כֶּדֶי לְהֶה וְכֶדֶי
לְהֶה, בְּשֶׁרָה. וְאִם לֹא, פְּסוּלָה. וְגַם אִתּוֹ לֵיהּ לְרַבִּי,
הָא קִטְרָא. וְהָא תִּנְיָא, אָמַר רַבִּי, לְדַבְרֵי רַבִּי אֲלֵעוּר,
 הוואה

בכוס אחד נותן ד' מתנות מכולם יחד שהרי יש
 כאן משתדלם קסבר יש מילה: אף יחיד בגבירי.
 וא"ע' דבעי סמיכה ומצבור לא מצי לאותביה
 שאין קומה ציבור לא בחטאת המזבח
 והכא בפנימית לא קמיירי מדקתני ארבע
 מתנות והספירא לא מתיצטרא היא. והאי חזין
 דוקא הוא ונתערבו קודם סמיכה קאי לא קתני
 אבל שחוטין לא בעי ד' מכל אחד לבתחילה
 ושחוטין נמי משכחת לה דבעיא בגון שנתערבו
 כסות בכסות ואין ידוע איהו של זה ואיהו
 של זה ולא נבללו הדמים בכוס אחד: אלא. האי
 חזין לרא דוקא והכי קאמר ברא"ה דצריך ארבע
 מתנות מכל אחד לבתחילה שנתערבו שחוטין;
 כסות בכסות הדיענין בעי חזין רכל כל החודה
 קאי: אבל אבלי בבלול. שני הדיענין חזין לו
 נותן ארבע מתנות למכולן והשתא ליכא לאתובי
 סמיכה דקאם לאחר שחטתה וסמיכה נותערי
 אבל קודם סמיכה לא יצד לרבי הכל: ורבי
 אליעזר. לגבי מי חטאת קאי ומיתנין לה לקמן
 בפרקיין (דף טז.) צלוחת של מי חטאת
 במקדשין שנפל לתוכן גזם אחרים כל שהוא
 רבי אליעזר אומר כל מי שהוא ולקמן מפרש
 מילתיה וקאמר רבי לדברי רבי אליעזר הואה
 אינה יצריכה שיעור אגבא דבראי אל יצריכה
 שיעור נדי מיש דיש בילה שסופנהו עלה דהאי' יש
 ומצטרפין מה שבראשונה ומה שבשניה מי יימר דמליא שיעורא:

בלא סמיכה טובח להקריב בלא סמיכה מהו שנאמר ומיחו וכו' ליל בירושלם שקריב קרבן אבוח
 א"ע"פ שאינו סומך ולא אמרינן אל בעי סמיכה וא"ת הא אמרינן לקמן (דף עה) למחר מביא
 אשמו ולונו עמו ואווח אשם טעון סמיכה הדייא סמיכה על ברוחן היינו בחקפת די ולא
 בסמיכה מנודה למיד סמיכה אשם מצורע לאו דאורייתא והיכי עבדי בלא סמיכה הוא בעי

סמיכה ונבגרא איירי בדומה בתוספתא וירל תחוקני גברא שאני בקראמני נמי והם עלה דהדייא הוא דאמר ר' פ' דמועד קטן (דף טו) דבלי אתי משלח קרבנותיו משום דכתיב שלמים בשואה
 שלם ולא בשואה חסר אבל אי לאו קריה הוא משלח איכא לאוקמא בעיקר או בקרבן נשים וכן ארבעי והם מנודה מהו שישלח קרבנותיו הוא דקאמר ת"ש כל אוחן שנים שהיו ישראל
 מבורר מנודים היו ושלחו קרבנותיהם ומימידין שבכל יום ויום ואם האמר הוא דהתן בפרק בתרא דמנחות (דף קז.) פירשתי שן בקר ואניו יודע מה פירשתי מביא פר תגלל וקאמר בגמרא בני
 ששה לנדבה דהוא מרם לפי ואחור' לעגלו והכי עבדי הכי ואי בעי סמיכה וירל דהתם בקיי למנחה איירי שהיא נדבת ציבור ולא בעי סמיכה ומיחו קשה משהיא רכל המנחות בואת מצה
 (מנחות דף טז.) קאמר השולח קרבנותיו ממזימת היה כהן מנוף על ידי והכי עבדי הכי ואי בעי סמיכה ומתקני מניף משמע דאיירי בשלמים קשה נשים ליכא לאוקמא הוא ואת ליה
 רישא והשתא כהן מנוף על ידה ורחק להעמידה בקרבן עיל ותנא הך קשיות שהקשיתי אינם לפי טעם ראשון שפירשתי לפי שלא חשו על הסמיכה אלא משום שיש עתיין נדנד אחד
 דשנא אינו קיים היה לא שייך אלא בחטאת דאם מוח בעליה למיתה אולא אבל בשאר קרבנות לא אבל לפי טעם אחרון שפירשתי דכל היכא שיכול לתקן הדבר ולקיים מצות סמיכה אין
 לו לעשות בלא סמיכה קשה וירל דאיירי בירוש' רבבי יתירה דאמר ירש אינו סומך והלא משני בירוש' משום דדומיא דהשתא קתני כפרישתין כון בגיטין (דף כת.) השולח חטאתו קתני
 ויש לתמוה ועל טעם מרש משלחין קרבנותיהם הוא אפשר לעיל עד שימול ולטעמא עד אשר יסדר ועישו סמיכה ונראה לומר דבאותם שאין להם תקנה איירי כון עיל שמוחו אחיו מחמת
 מילה דרא' אלו מולוח בעי וטעמא בגון ובמנחה דלא אפשר לשומך שלא תהא סמיכה מעכבת טעמא דהיו (בגון) שהיה עובר עליו בלא תהא רכל אחת אלא נתי סמיכה
 לא מעכבא מימ עיל וטעמא שאין יוכלין לשומך ונמצא רכל שאינו ראי בילה מילה מעכבת בו וכן בהדיא דשקלים ודבריותו הדיוור רכל בני גמי דאין יוכלין לשומך טעמא ספק חשיב שפיר
 אין ראין לבילה בראשונה כן דמורב את הספידה (ב"ב פ"א) בגי בריבירי וירל תנפק לן מהא דאמרינן פ"ב דמועד קטן (דף טו.) ויבום בואו אל הוקש אל החציר המעטת שירת בקודש
 יקריב וטאתו זו שעריה תאפה שהתכן מציא בשעה שבא חזולה לעבוד וירש התם רכיב שמעון בבואו יקריב כוון שראוי לביאה ראי להקריבה כוון שאינו ראי לביאה אינו ראי להקריבה
 כון טעמא מה מילתיה משמע דוקא עינא תאפה איפה אבל שאר קרבנות משלח מיהו אין כל כך ראייה מזה דלמלא את דמשלח שאר קרבנותיו היינו בנימי דלא בעי סמיכה דומיא דעשרית
 האפה ויש לוקמיה מזה דרדשיין בתי' משובו לבי' מנעו שנוע מינה וטעמא סלק קרבנותיו דבבאתן קרבן איירי ועוד יש לוקמיה דמנעו מעינין בנימי דהניגה (דף ד.) טעמא מריא מדרבתי
 דבאותם שמה על שישנו בביאה ישנו בהבאה שמי דשאר קרבנות משלח ואלו חישיונן לענין סמיכה בראוי לסמיכה ומיחו למיד בפי כל הפסולין (לעיל דף לב.) דטעמא בו סמיכה דאפשר
 דמעילי ידיו וספקן לא מצי למקד מנין ראי היכא ולא אפשר לשומך שלא תהא סמיכה מעכבת טעמא דהיו ראי בילה וטעמא וירל ולמאן דאית ליה ביאה מנופעת לא שמה ביקא את
 סבר כל הסומך ורובו הוא מכניס אי נמי אית ליה דמרקא צפון ומאן דל לא בעי רשעו אחר ורובו קאי סבר ביאה מנופעת שמה ביאה מיהו אכתי קשה אי תופק לסמיכה שחטתה לאו
 דאורייתא אם יכלה לקבל לשומך אבראי יש לומר דמקריב אבראי שיש (לב.) וספקן ודקפי לסמיכה שחטתה דאורייתא:
ואם נתן ארבע מכולן יצא. פירש בקונטרס מזה שנים מזה שנים ותימה דבאותה מזה ואתח מהו סגי ואין לומר דאתיא בבית שמאי (לעיל דף לה) דאמריו ובחטאת שתי מתנות מזה דאת קתני
 סיפא ואם נתן מתנה אחת מכולן יצא ויש לומר דקאי על כל ארבע חטאות שנים על יחיד ושנים על ציבור ואיכא השתא ארבע כסות ולהכי קאמר נתי' ד' מתנות יצא דהיינו מתנה
 אחת מכל אחת אחת:

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55

זבחים. פרק שמיני - כל הזבחים דף ע עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"
תוספות

1 נרבה וזו חובה והטאת הקומץ פורש ואם טהור אני העולה ראשונה חובה וזו נרבה והטאת
2 העוף ספקיו ודעת גמי דמתנה אם בלתי נזירות מנהגות שניה שהיה העולה נרבה והטאת
3 העוף ספק אך לא חש לפרש כל כך וטוהה יין ומטמא למתים והימה למה לא הוכיח
4 בקרבנות הגללות ברביעית זו הטאת שהרי ודאי נזיר היה ועדיין לא הביא טאת ברומה בשום
5 פעם ואם באנו לפרש רישא דברייחא ספק נזיר
6 טמא וספק אינו נזיר כלל עכשיו אבל נזיר ודאי
7 היה ולכן לא יביא טאת ברומה שהרי אינה באה
8 על ספק לא שמתמא הכי אדכי הויל לפרשי
9 בהריא ועוד איכ בשלמים הויל למתיב תנאי או
10 למדחי שלמי נרבה או שלמי נזיר לענן מורם
11 מהם דבהאי חזו ושוקו ודבאי זרוד בשלה. כ"א
12 בזמן שגדר שלמים יום אבל נזיר יב חדש אוכל
13 בקדשים אשר שתי שנים שוהות יין ומטימא
14 למתים לאחר ד' שנים באותו ענין ובאותה
15 שאמרו מגלח לוסף שנה באותה של סוף שלשים
16 באותה תנאי ולבסוף שתי שנים בשנה ולסוף ג'
17 שנים בשלישית ולסוף ארבע ברביעית טמא בספק
18 ומוחלט בודאי אוכל בקדשים לאחר שמונה ימים
19 הגללות מצורע ודאי דהוא איסור גילוח דנזיר
20 ומיח שכבא לפנינו מגלח ראשונה ובשביעית
21 הגללות שניה ובשמיני מכבש ידיו לבהונות שוהות
22 יין ומטימא למתים לאחר שלשים ושבע כך
23 כתוב בתוספתא ונראה דרס ששים ושבע לפי
24 שיטה שפרשנו. ודאי בורא ומוחלט בספק אוכל
25 בקדשים לאחר שבעה ושלישים יום שוהה בין
26 ומטימא למתים לאחר שבעים וארבעה יום (טמא בודאי ומוחלט בודאי אוכל בקדשים לאחר
27 שלשים ושבעה יום שוהה בין ומטימא למתים לאחר ארבעה ושבעים יום) טמא בודאי
28 ומוחלט בודאי אוכל בקדשים לאחר שמונה ימים שוהה בין ומטימא למתים לאחר ארבעים
29 וארבעה יום:

30 **אשם** זו היא שלמי נרבה. וא"ת והא אמרו לעיל בפ' אידו קומץ (דף מט) דאשם מצורע
31 שני כתיבם מקבלין את דמו אחד בין ואחד בבלי ושלמים אמרי' לעיל (דף קה)
32 דצ"ר שקבל בכלי את כל דמו שפ' (ר) חיל דהקוני גברא שאני: **וסמיכה**. למד' לעיל
33 (דף לג) סמיכת אשם מצורע לאו דאורייתא הוא בהקדפי ר' אע"ג דשלמים בעי סמיכה גמור
34 משום תקוני גברא החיור כפרישת לעיל למאן דאמר דאורייתא הוכיח ברום סמיכה וכן נסכים דבין אשם בין שלמים טעונין סמיכה ונסכים. **ונאכל** ליום ולילה. ובתורה דאין נאכלת
35 אלא ליום ולילה ואי יכול להרנות משום דבעינן להם ובלתם אי אפשר לעשות תקנה כדרכום בפ' הורדה (מנחות דף פ):

36 **לוג** קמי איבא למימר. פי' רשמו את אשם מצורע והויל בעורה כיון דעבדי מינה בעורה שמהו שבע כגנר פתח אתל מתי ונתון על הבהונות ועל ראש המצורע והימה לילול לקדשי ליה
37 דקדושת דמים על תנאי אם אכל מצורע והטאת גמי מייחי פוראת להשלים הלוג וליקדשו ליה קדושת דמים וכי בעי למיכל השיריים פריך ליה כדאיתא בסמוך דיש לומר דהכי ענין
38 טפי לעשות קדושת התוף בכל מה שיכול והימה לי' להאי חזן נתון מתן שבע ועל הבהונות מדהוא פוראת שקדוש קדושת דמים רשמו אתו מצורע וקדוש קדוש. ברוך.

39 **הכס** הלוג ע"ש ל"א יצק זיתאנו. משנה זו בסמי גנפים פ' בתרא (מ"ז) **אימת** אי בתר מנתה שבע חזה לזו שיריים שחסרו בין קמינה להקטרה כו'. וא"ת והא ר' יוחנן דאמר בפ"ק
40 דמנחות (דף טז) דמקטירין קומץ עליהם ואפי' ר"ל דאמר אין מקטירין אליבא דר"א מודה דמקטירין כדאיתא התם וכו' אליעזר משני הבא לבסוף דמסיק לשם עצים ויש לומר דאע"ג
41 דמקטירין מ"מ לענין אבילה לא משכחת תקנה דהא אסירי שיריים באבילה כדנפחת ליה התם מנותרות ולא הותרת מן הותרת:

42 **ואי** קודם מתן שבע. דלמא נרבה היא והקטרתו הקטרה והני זהו לזו שיריים וכי הדר מעיל מנייהו לפנים לחוות קא עבר משום כל שממנו לאישים קיימי שיריים בכל תקטירו והך
43 הואת גמי בשמן בקדשהו בבומב דברב דראוי להקטיר דמי כן פי' בקונטרס והא דמשני דמסיק לזו לשם עצים חזה ליה למינוקט דמדי לשם מן בעלמא דוחק בקונטרס לפרש
44 [וכן] מן זיתאנו דקרא דאותרביה אבל שממנו לאישים ועוד אי שייך כל שממנו לאישים חזי הואי בכל תקטירו אפי' בהאזת איכ קשה את דאמרי' לקמן (דף פ) התינתם במנתה
45 אתה שנתערבו במתן ארבע ר' אליעזר אמר ינתנו במתן ארבע אתה כיון דנתין במנתה אתה איך חזו לזו שיריים קמי עבר משום כל תקטירו מיהו יש לומר דר' אליעזר לטעמיה דיתא
46 ליה (שם) רחא כאלו הוא מים ועוד כיון דשירייה הם למבחה ליוסר משה כי ידוב ליה למעלה לא רבעי בכל תקטירו כיון דבלאו הכי טענין מנתה ועוד קשה ליתא ידוביב מתן
47 שבע ברישא ודמי מלאל ליה וקמיין ואע"ג דאמר ר"ל בפ"ק דמנחות (ג"ז שם) מנחה שחסרה קודם קמיצה לא יביא מתוך ביתו ורמלנא הא איתורב התם ונראה לפרש דמקטרה
48 ממש פריך דמקטירי משני על מצורע חזי כו' עקבא דאמר בפ' כל המנחות באות מנחה (שם דף נח) כל שעמו קרבן ור' אליעזר פליג עליה ואע"ג דהך גמויא כו' אליעזר ברבמישי
49 דמסיק לשם עצים באיך לא מחסרת כו' אליעזר דשמותי הוא אלא כו' עקבא ואף על גב דקודם מתן שבע איירי שמו קרבן מקיף כיון דעתידי לזוית קרבן כמה דמקטיר בשד
50 הטאת קודם וריקת דם דנסתמא חזיב ומעיקרא פריך אי לאזר מתן שבע כו' דזי מצוי למיפרך גמי מכל שממנו לאישים ובלאו הכי שפיר פריך ליה הימה והא קודש קדושת התוף
דלוג

1 והא הבא דלמא לא מצורע הוא והוי שלמים וקמיני ונאכל ליום ולילה אלאמא לתורה
2 גמי שירי' רש: **הא** יתיב **אשם** כו'. מלתייה דר"ש קא מפרש ואולי לראב"ק קא מוהיב
3 לוג זהו היא נרבה. אם אינו מצורע דאמרי' לקמן בפ' כל התדיר (דף צא.) מתנדבין שמן
4 בפני עצמו: וכני' מטיקין. והמתנדב שמן קומצו ומקטירי הקומץ ושיריו נאכלין בדיקלי' ליה

5 **ואם לאו, אשם זה של שלמי נרבה, ואותו אשם**
6 **מעון שהקריה בצפון, ומתן בהונות וסקמיה ונסכים**
7 **והנפית היה ושוקו ונאכל ליום ולילה. תקוני גברא,**
8 **שאני. התיב, אשם. לוג, מאי איכא למימר. דאמר,**
9 **לוג זה היא נרבה. ודילמא, לאו מצורע הוא, ובעי**
10 **מקמיין. דמקמיין. ודילמא, מצורע הוא, ובעי מתן**
11 **שבע. דהייב, והא חסר ליה. דמייחי פורתא וממלי**
12 **ליה, דהנן, חסר הלוג עד שלא יצק, וימליא**
13 **ותא בעי הקטרה. דאקטיר ליה, אימת, אי בתר**
14 **מנתות שבע, הווי לזו שיריים שחכרה בין קמיצה**
15 **להקטרה, ואין מקטירין את הקומץ עליה. אי קודם**
16 **מנתות שבע, כל שממנו לאישים, הרי הוא ככל**
17 **תקטירו. אמר רב יהודה בריה דרבי שמעון בן פוי,**
18 **דמסיק לזו לשם עצים. דתניא, רבי אליעזר אמר,**
19 **לרית ינחוח אי אתה מעלה, אכל אתה מעלה**
20 **לשם**

21 עבר משום כל תקטירו כדכתיב (ויקרא ב) כי כל שאור וכל דבש וגו' והאי ממנו יתירא
22 הוא ודרשינן ביה גמי לא תקטירו כל שממנו אשה ליה יש בכלל הזה קדשים ושירי' מנחה
23 ולחם הפנים שקרב מוק כבר לאישים האימורים וכן הקומץ וכן הדבוקין קיימי שיריים בכל
24 תקטירו והך הואות במקום הקטרה קיימי' לשם עצים. דאמר רבי הא מצורע הוא דאין
25 הקטרת הקומץ הקטרה דא לא נרבה הואי חזי מזה נאכלו שאנין שיריים אינו
26 מצורע והקטרת הקומץ הקטרה ויש ממנו לאישים ואילו שיריים הם ובכל תקטירו חזי
27 הואות האלו כאלו הם מים שהרי רשאי להעלות שירי' מנחה על המנחת
28 לשם

29 **ונאכל** ליום ולילה. ובתורה דאין נאכלת
30 אלא ליום ולילה ואי יכול להרנות משום דבעינן להם ובלתם אי אפשר לעשות תקנה כדרכום בפ' הורדה (מנחות דף פ):

31 **לוג** קמי איבא למימר. פי' רשמו את אשם מצורע והויל בעורה כיון דעבדי מינה בעורה שמהו שבע כגנר פתח אתל מתי ונתון על הבהונות ועל ראש המצורע והימה לילול לקדשי ליה
32 דקדושת דמים על תנאי אם אכל מצורע והטאת גמי מייחי פוראת להשלים הלוג וליקדשו ליה קדושת דמים וכי בעי למיכל השיריים פריך ליה כדאיתא בסמוך דיש לומר דהכי ענין
33 טפי לעשות קדושת התוף בכל מה שיכול והימה לי' להאי חזן נתון מתן שבע ועל הבהונות מדהוא פוראת שקדוש קדושת דמים רשמו אתו מצורע וקדוש קדוש. ברוך.

34 **הכס** הלוג ע"ש ל"א יצק זיתאנו. משנה זו בסמי גנפים פ' בתרא (מ"ז) **אימת** אי בתר מנתה שבע חזה לזו שיריים שחסרו בין קמינה להקטרה כו'. וא"ת והא ר' יוחנן דאמר בפ"ק
35 דמנחות (דף טז) דמקטירין קומץ עליהם ואפי' ר"ל דאמר אין מקטירין אליבא דר"א מודה דמקטירין כדאיתא התם וכו' אליעזר משני הבא לבסוף דמסיק לשם עצים ויש לומר דאע"ג
36 דמקטירין מ"מ לענין אבילה לא משכחת תקנה דהא אסירי שיריים באבילה כדנפחת ליה התם מנותרות ולא הותרת מן הותרת:

37 **ואי** קודם מתן שבע. דלמא נרבה היא והקטרתו הקטרה והני זהו לזו שיריים וכי הדר מעיל מנייהו לפנים לחוות קא עבר משום כל שממנו לאישים קיימי שיריים בכל תקטירו והך
38 הואת גמי בשמן בקדשהו בבומב דברב דראוי להקטיר דמי כן פי' בקונטרס והא דמשני דמסיק לזו לשם עצים חזה ליה למינוקט דמדי לשם מן בעלמא דוחק בקונטרס לפרש
39 [וכן] מן זיתאנו דקרא דאותרביה אבל שממנו לאישים ועוד אי שייך כל שממנו לאישים חזי הואי בכל תקטירו אפי' בהאזת איכ קשה את דאמרי' לקמן (דף פ) התינתם במנתה
40 אתה שנתערבו במתן ארבע ר' אליעזר אמר ינתנו במתן ארבע אתה כיון דנתין במנתה אתה איך חזו לזו שיריים קמי עבר משום כל תקטירו מיהו יש לומר דר' אליעזר לטעמיה דיתא
41 ליה (שם) רחא כאלו הוא מים ועוד כיון דשירייה הם למבחה ליוסר משה כי ידוב ליה למעלה לא רבעי בכל תקטירו כיון דבלאו הכי טענין מנתה ועוד קשה ליתא ידוביב מתן
42 שבע ברישא ודמי מלאל ליה וקמיין ואע"ג דאמר ר"ל בפ"ק דמנחות (ג"ז שם) מנחה שחסרה קודם קמיצה לא יביא מתוך ביתו ורמלנא הא איתורב התם ונראה לפרש דמקטרה
43 ממש פריך דמקטירי משני על מצורע חזי כו' עקבא דאמר בפ' כל המנחות באות מנחה (שם דף נח) כל שעמו קרבן ור' אליעזר פליג עליה ואע"ג דהך גמויא כו' אליעזר ברבמישי
44 דמסיק לשם עצים באיך לא מחסרת כו' אליעזר דשמותי הוא אלא כו' עקבא ואף על גב דקודם מתן שבע איירי שמו קרבן מקיף כיון דעתידי לזוית קרבן כמה דמקטיר בשד
45 הטאת קודם וריקת דם דנסתמא חזיב ומעיקרא פריך אי לאזר מתן שבע כו' דזי מצוי למיפרך גמי מכל שממנו לאישים ובלאו הכי שפיר פריך ליה הימה והא קודש קדושת התוף
46 דלוג

זבוחים. פרק שמיני - כל הזבחים דף עז עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"
הסופוט

לשם עצים. והאי דנקט לישנא דעצים ולא נקט לשם מימם משום לישנא דקרא דאבותיה
מבטל תקטירו נקט להי' נוחח א' אתה מעלה. בתריה יהוההו קרא דכל שמנטו
לאישם כתיב קרבן ראשית תקריבו אותם ואל המזבח לא יעלו ליהי' נוחח קרבן ראשית
אשאוה ודשב הבתוב ראשית המוקרא איתו קאי ואקמרי ש' יך ליהביא מתן ביבורים מן
הדבש ושמן הלחם והשאר ואל המזבח לא

יעלו אבוליה קרא קאי ואורשה דבטל תקטירו: 1
שיריים. חך פורתא מה שדוסיף אחר קריצה 2
ולמא נרבה היה ולא שרי ליה מתנות המזרע 3
אלא קריצה אשר לו: דפי' ליה. ואומר 4
שלא יעזר מחללה על שנת הללו דבלי ליה 5
מן מקדשים אל מדרתה וזו לא נתנו לתוך 6
הלוג ע"מ שיקדשו הלוג אם אינו מצרע 7
לשפך ש' לו פדיון קמ' מעיל חולין. כשואו 8
פדוהו ומציאו לחולין נמצא ארוח שמן של 9
הלוג בעורה אפסיל ליה. כל הלוג ביוצא הוא 10
קדש קדשים הוא כמנחה ואי קשיא למה לי 11
כולי האי דקמיך ברישא הדרו מוסף עליה 12
ואיכא לאקשוי כל דלא ליכעד ברישא כל צרכי 13
מצרע הדרו מביהוהו וינעמו וינקטו ולא בעי 14
למשפיקה איכא לתרעז' מאחר שדקדשו 15
למזבח אין יוכל לשנותו לרבי' מצרע ששא 16
אין מצרע הלוג של מזבח נמצא מאבד קמ' 17
מזבח בידים הלכך קמיך ברישא לצורך גבוה 18
ואי נמי מצרע הוא לא ספסידי מדי הדר 19
ממלי ליה כדארמך: האמר רבי שמעון לך 20
מתריבין שפן. לקמן בפ' כל התרין (דף צ"א) 21
והכי אמרת לר'ש לוג זה הוא נרבה: ונישא אם 22
אני מצרע בשם זה ויא אשם תלוי. לכפר בעי 23
ספק בעיבה נבדיל בריא דאמר בכרבתות (דף 24
כה) מתנדב אדם אשם תלוי בים זיל שאין לך 25
אדם שאינו עומד בספק חטא והכי שפיר טפי 26
שמון אחד לאבילת כל האשמות ולא מבאי 27
קדשים לבית המזבח: תורה ודבר. כלומר הוא 28
היא תורה של אדם גדול כמנוח: אישיר בדיברי 29
קמ' מחלפין דך. כבש בשר בן מוחלף לך באיל 30
של שתי ענים אשם מצרע בן שנתו הוא 31
והקאי יכול הוא להחנות עליו באשם תלוי 32
שאינו בא אלא כן בן שתי ענים: מתני' יתן 33
למעלה. על המזבח: ורואה אני את כשר השאת. 34
שדוח בכל תקטירו אבוליה חן עצים רביין דלא 35
לקדשהו מבין שרי: ויצאו לבית השריפה. דלית 36
לדו רואין וקעבר בכל שמנטו ואיששה הוא בכל 37
תקטירו שכתב אמריוהי קרבו וניששה הכשר שיריים: גמ' 38
והקטירו שכתב דרדשיין מניה כל שמנטו לאישם בתובי: אותם. ברישא ודקרא כתיב קרבן 39
ראשית תקריבו אותם ואשאוה ודבש קאי כדפרישית למעלה של יך להביא מתן שוין 40
הלחם מן השאר והוא ראשית לכל המנות וביבורים מן הדבש ואל המזבח לא יעלו 41
וגו' אבל אתה מעלה אותם ואשאוה ודבש קאי כדפרישית למעלה של יך להביא מתן שוין 42
מסיפה דקרא קמא לא קאי: ורבי אליעזר. להכי כתיב אותם למעוטי אשאוה ודבש 43
בתורת כתיבין אין לי אלא מזבח כבש מניה למדור לומר אל המזבח: ורבנן דרתי שמעין 44
מניה. ומשעת דארום אל המזבח כתיב בהודא קרא קאי ויבין הכי דנמעיט שיריים 45
מאסראו דריבויא דבכש כמזבח מנעט לדו נמי מהדיתיהו דהעלאה לשם עצים דנפקא 46
מתיא: קראי שתי. דקתני ודבשחא ויבין פליגי רבנן וקתני נמי איברים כבעלי מומין 47
לה' 48

הלוג דיו כלי שרת כדארמי' בפ"ק דמנחות (דף ו') ובפ' שתי מדות (שם דף ג') ורבי דכלי שרת
אין מקדשין אלא מלאין דלא מצטרף להקדוש ואי פורתא עמ' פורתא עמ' האחר שכבר נתקדש וא נמי
האי פורתא מנה ליה בלוג לשם קדושת דמים והשתא משמע הבא דאע"ג. דלא קריש למזבח
לא הוי בחולין בעורה מאחר וקדוש קדושת דמים ברמסיק:
והולוין ממילא הוא. וכי האי גונא משני בפ'

החבלת (שם דף מת) גבי שחט שני 1
כבש על ארבע הלוח' וירשום מתן נאבלות עיי 2
פרוין וכי האי גונא משני בפ' המזבח את הספינה 3
(ביב' דף פ"א) גבי ביבורים דמקדשי לדו וחמייה 4
דבפיק' התורה (מנחות דף פ') גבי תודה שנתעברה 5
במזבתה ומתה אתה מתן וביחודה אין לה תקנה 6
ופר' ולייתי לתם ולמיא' או דך קרימא תודה 7
היא את לחמה ואי לא יפוסף לחולין ומשכי וכו' 8
כמוסיק' תולין בעורה והשתא אמאי לא מקדש 9
לדו הדר פריק לתן וכו' בפ' הורונו (תולין דף ק) 10
קדמיא טעמא דכרוב המנחה זה הוא להכי הוה 11
אמינא חולין חיביין כחזה ושוקו היא בעי ענפה 12
היכא ליעופתו אי אבראי לפני ה' כתיב אי אגרא 13
מקיעילו חולין בעורה אמאי ליקדשוהו הדר 14
מקיעילו חולין בעורה אמאי ליקדשוהו הדר 15
לא חיביה תורה אבל עד קשה פפרק בתרא 16
דמנחות (דף ק) גבי פירשתי ואני יודע מה 17
פירשתי וכיאי מנחה של ששים עשרין דרבי' בהמים 18
רבי אמר כו קאמר דפליגי במתור' להביט חולין 19
לעורה דרבי' סבר דאסור להביט חולין לעורה 20
ואסור לערב חובה בנרבה השתא דליקדשוהו 21
קדושת דמים הדרו לפרקינהו וי' להבי' תודה לא 22
בעי למצור דמקדישהו ופריק גוריה שמת אימרו 23
ש' פרוין לתמיני תודה מן בהדיא ע"פ בתרא 24
(גוש) שיש שם שיעור מנחה אחי למצור שיש לה 25
פרוין אבל הבא דליכא שיעורא דיעי' הוא ויש 26
לה פרוין משום דאין לה שיעור לכך אין קדוש 27
קדושת הנוף וכו' בביבורים דיעי' דמשום ספיא 28
הוא ארבי' ביבורים פרוין בתומות ומשעת 29
דהשתא נמי לאתר פרוין אין נאבלין אלא להביטם 30
ולביא למשעי מדין וכו' בהדיא דהתחבלת (שם דף 31
מת) גבי שחט שני כבש על ארבע הלוח' דיעי 32
דלא קדשי אלא שתיים כמנחה תודה ולא קדשי 33
אלא ארבעים ואין להקשות חך שיריים הבא 34
דליפקינהו לשם עצים חרא דרומנא אמר 35
דליכילניהו למנחה ועוד ולא שריקין לשם עצים 36
אלא דברך שנתערב במידי דבר הקריבה כנון 37
איכרש עולה איכרש חטאת: תקוני' גברא 38
אשרי עולה איכרש חטאת: תקוני' גברא ועוד 39

שאני. תימה אי דאורייתא קאמר רש אין מתרביין שמון דמי שרי משום תקני גברא ועוד
כיון דאין מתרביין חולין מפורין הוו:

מאן תנא דפליגי עליה דר' אליעזר ר' שמעון הוא וההוא קדושוין (דף מה) בדמבא
שמנאות אין ירושלים למגדל עדר ומשעת חתם דאי אשתבח בן שתי ענים דאיכא
לספקי באשם תלוי ליה תקתוא עיך' לומר דפליגין אור' אליעזר דאי מתרביין ליהי' בתמה
וליתני באשם תלוי: ורבי' אליעזר אותם הוא ודבאי לך כבש כמזבח אבל מדי אחרני' לא.
ואת' מה סברא וזיא ו' לר' אליעזר דאותם לא קאי אבוליה וליתני נוחח דבתתיה קאי
אבוליה אפי' אשיריים ויש לומר משום דלא מסתבר ליה טעמא לר' אליעזר להדמי' ב
בשיריים טפי משאר ודבש חרשא דבכש כמזבח חומרא הוא ואל קאי אלא אשאוה ודבש
דמדי:

ורבנן שמת מניה. דך סוגיא כירי אליעזר דאמר בפרק כל המנחות ואתא במה
(מנחות דף ע"ג) ומעלה מנולן ע"ג: וכתב פטור וו' יחידן מחיבי' בכותב קרא דמשי
דמוסיק לשם עצים ובפרק (שם) דמנחות (דף כ').

זבחים. פרק שמיני - כל הזבחים דף עז עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"

תוספת

1 **הבא** ברוקן שבקע ואלפכא דירע דאמר אם עלו לא ירדו. מלמלה דר"ע בפי המובח
2 מקשר (לוקמן דף פח.) רחנה ר"ע מבשרי בעללי מומין ואמר ר' יוחנן בנגי לא הכשר
3 ר"ע אלא ברוקן שבקען והאילו ובשרין בשופות דלא ספס בעשפות אלא מחוסר אבר
4 כדדרשינן תרין ב' ופ' ב' קודשין (דף קד.) כול נקטעה ורלה ותשברה גפה ואת אבאי לא

1 **אמר רב הונא. ברוקין שפעוין ואלפכא דרבי עקיבא**
2 **דאמר, אם עלו לא ירדו. אמר דאמר רבי עקיבא, דאי**
3 **עבר. לכתחלה, מי אמי. אמר רב פפא, הכא במאי**
4 **עסקינן, גזון שעלו על גבי כבש. אי הכי, אפילו**
5 **גענייהו. אלא, מעמיה דרבי אליעזר, מעט רחמנא**
6 **מום בפי' הוא דלא ירצו. הוה על ידי תערוכת, ירצו.**
7 **ורבון, מום בפי' הוא דלא ירצו. הוא עבר מומין, ירצו.**
8 **ורבי אליעזר, מום בפי' בטה'. ורבון, מום בפי' לא דרשי**
9 **אי הכי, רואה, הא רחמנא אכשריה. לבריה, אמר**
10 **להו. לרדי, רחמנא אכשריה. לרדיכו, אודו לי מיהא,**
11 **בשר בעלת מום פעצים דמי, מידי דהנה אפשר**
12 **הטאת. ורבון, הכא מאיסי, התם לא מאיסי. משנה**
13 **אברין, פאברין פעלי מומין. רבי אליעזר אומר, אם**
14 **קרב ראש אהך מנה, יקרבו כל הראשין. פרעום של**
15 **אהך מנה, יקרבו כל הפרעום. וחקמים אומרים, אפילו**
16 **קרבו פלם חזין מאחד מנה, יצא לבית השופות. גמרא אמר רבי אליעזר, לא תקשו רבי**
17 **אליעזר אלא שנים שנים. אבל אחד אחד, לא. מתוב רבי ירמיה, וחקמים אומרים, אפילו קרבו**
18 **מן חזין מאחד מנה, יצא לבית השופות. אמר לו רבי ירמיה רב תחילתא, אפשרה לך. מאי**
19 **אהך, זוג אחד: משנה דם שנתערב במים, אם יש בו מראית דם, פשר. נתערב גזון רואין**
20 **אותו פאילו הוא מים. נתערב בדם בהמה או בדם תהום, רואין אותו פאילו הוא מים.**
21 **רבי**

1 לר' אליעזר לא קרב אלא אם כן קרב אחד מן קודם שנמלק דלאו כי האי גזון: מני שעלו
2 על הכבש. וכיון דל"ע לא ירדו מן המזבח וחי מעלן לכתחלה מנכס למזבח דק"ל לקמן (דף
3 פג.) כשם שהמזבח מקדש כך הכבש מקדש: **אפי' בעינייהו**. שלא נתערבו בחמימים אם עלו
4 בעללי מומין לכבש לר"ע יקרבם. **בם**. שנתערבו כשהן בפני עצמם: **מידי דהוי אבשר הפאת**.
5 שדמיהו ל' דאם נתערבו באברים עולה קרב' לשם
6 עצים כדאמרן: **מתני' אברים**. של עולות הריבה
7 באברים עולה בעלת מום אם קרב' או' מהם' תלמן
8 איסורא ביה: **יצא לבית השופות**. דלא תלמן
9 איסורא בקרבין כבש: **אפי' (לא תולקו בו)**: אלא
10 שנים שנים. זוג זוג יקריבם דאיכא לממר מזג
11 דהאי לאו דאיסורא הוא דהאי גמי לאו איסורא
12 דהא איסורא אולת ליה ביה דהויא קודם
13 שנמלק אבל אחד אחד דליכא מיזג לא: חזין
14 מאחד מן ב' מבלל דלרבי אליעזר קרב' זוג
15 אחד. שני ראשים: **מתני' שנתערב ביו'**. שהוא
16 ארום וקאן מראה ניכר בו. רואין אותו יו' פאילו
17 הוא מים. ואומרים אם היה דם שנתערב כאן ניכר
18 בניהם הללו כשר לירקח: בהמתם של חליף;
19 רואין אותו. של חליף כולו הוא מים ואומרים
20 אותו זהו דם הזבח ניכר כשר ואפי' שנתחלף
21 וכן עליה: **אין דם מפלס**. דם. ודמן במינו לא בטיל
22 ואפי' לטוח כלי גדול כשר לירקח: **נתערב**
23 **בדם**

1 ד"ע תערובת ירצו הכי פירוש והם בעיניהו הוא ולא ירצו לא ע"י תערובת ירצו דנתן אברים שנתערבו בו
2 ירדו שמתען מינה דאת ליה דין דרשא אלא לכתחלה אסורי מדרבנן דאת ליה ליה היה להו למיסר אפי' אותם שיערו ירדו כולו דלא בטלי א' לאו משום דשריא תערובת דאורייתא דכיון
3 דאמור רבנן דלא ליבעטו משום דרבוכו למנות (ואת לן למשירי) ע"י ביטולו ברוב בדיעבד משום דעלו הוא דקאמר הכא ורבנן בם בהם לא דרשי ולא בעי למימר דרבנן גמי את ליה דין
4 דרשה אלא ולכתחלה אסרי להקריב מדרבנן כי תנאי דמתני' משום דמשמע ליה דלא יקרבו לרבנן מדאורייתא כמו דלא יקרבו דרובע ונרבע דירשא דברייתא דאפי' בדיעבד ירדו השתא
5 איש דר' ר"י יוחנן לא בשקנו רבנן אמרי כ"ר' אהרן ותדע מדייתיהו התם מלאת דרובם אלאיבא דר' אליעזר קאמרי לא היה ליה לאיתוי מלתייהו רבנן דאפי' רבנן דברייתא לא דרשי הכי
6 מתני' עיקר אהך אדרשה התם מום בהם כעמך דר' יוחנן ומתרי בן ירצו עבר מומין ע"י תערובת והבא ודרש כמו תערובת ועבר מומם מום בהם ואיתרי להם בם דבתרא לכ"ד יוחנן
7 כדפרישית לא קשה מידי ולא איכפת ליה להחיש' רק שיוכל לעשות' ד' רשות ולא חש להוכיח דרשא דר' יוחנן אלא הפשוטה יותר הוא אין לפרש דאבריי בעללי מומין בחמימים אלא בטלי
8 חת הנורה ומדאיח טעם לא בטלי א' משום דאין עולין מנכילין זו את הזאת בעללי מומין ק' עולין ניתו ועד דאפי' עולין דרובנן מדאורייתא מנכילין זו את הזאת כדבר שאינו מתערב
9 כמו במינו לר' יהודה שאינו מתערב דלא היה כדום וסולת בטל מדאורייתא: **אודו** לי מיהת כשר בעל מום כעצם דמי. איצ' דריא טפילה לא חיש להאי טעמא מדמעריך קרא מנו
10 תיקשי להו לרבנן וחבי אורחיהו דהישי' כדפרישתי בריש פירקין: **בדם** בהמה או בדם היה רואין אותו כאלו הוא מים. או' דם זהו בהמה וזהו היכי וריקו עלה למזבח נהי דאמר רואין כאלו
11 דום היה ולא מנכיל דם אחר מ' מים גזוןין ק' דהו' ולי בטל מנגנו ס' חולין ואפי' למיד' (גז' דף כט.) חולין שנשחטו בעורה לאו דאורייתא היינו שחיטתן אבל להחלוטן לגבי המזבח
12 נראה דאסור יואו דאורייתא דאין כשר מעורב בו ואין עיקר וירקתן לשם הפסול אלא לשם הכשר שרי אפי' ג' באבייתא לא אמר רואין לשם עצים ומיזה כלאו הוא אתי ספיר דבגזיר' פ' ואני (שם)
13 משמע למד' לא דאורייתא ועלמא גמי שרי גבי מדייר בני בוור' לחכבו במצות דמכאי השתא דמכאי חש ספיר דאורייתא ושנתא ספיר דרבי דרשי לשם
14 עצים ולמה שיה ואפשר דאפי' רבנן מודו לאלו אסורי לשם עצים ולשם מים אלא במידי דהקרב' כגון אבירי השתא ואבירי עולה וכן נתימן לעגלה שנתערבו במיזבן כשהן מרות אשתן במזון
15 ארבע אבל חולין גזוןין שרי לביע' לשם עצים ולשם מים וכן נתערב בדם פסול ובדם התמצית וכן מנכיל (דף קפ) ע"ע) מדרוקי עלה בנגי' במאי פליגי בחזרון גזיריה מנקיש' ולא קאמר
16 פליגי ברואה אני כדפליגי בסיפא ולוקמן מפרש (דה מביא): **יראין** אותו כאלו הוא מים. הקשה הר' שמואל מורודים הא דאמרין' בהקומץ רבה (מנחות דף כב.) ולקמן דהם מים ומדם
17 השעיר הדיב' ירדו טעם דהפר מרובה מדם השעיר ספיר רבנן מכאן בעללן שאין מנכילין זו את הזאת ודיכ' דרשי לה מניה הוא דלא בטיל היינו משום דאפי' דמי הינו היה בו מראית דם וי'ל
18 דפעינים שהוא כל כך רבה דאי היה דם דהפר מים משתנה מראית דם השעיר עד שנעשה ירידה ופסול דאם יש בו מראית דם דקתני היינו מראית דם גזור ולא חזותא בעלמא ועוד י"ל אי
19 לא משום דאין עולין קאין מנכילין זו את הזאת ולא לרבנן או מין במינו לר' יהודה כשמועה סיפה ראשונה וי'ל ליה בטל נהדו ומיזה קשה דאיכא היל' למיזק דהא אמרי' ביטומא דהו' (ג) שיערה
20 דם דהם המין העלוי ורובם שנתערב במים בגמי לא ע"ע) אלא שנפל מים לתוך דם אבל דם לתוך מים ראשון בטל הלכך הוא של פהה ליה להתבטל באשון בדם השעיר
21 ואפי' הוא העלוי ולא ראשון בטל מים אלא שנתערב בשעיר רבנן דר' אשון טעם כשהשערה בשעיר רבנן דר' אשון טעם כשהשערה בשעיר רבנן דר' אשון טעם כשהשערה בשעיר רבנן דר' אשון טעם
22 (גיש) חן הבית דפשי' עמודיה למצור' קטן ולא נפש עמודיה אפי' לנאון דאת ליה ראשון בטל בם בחבת ביתר' מפ' נחית היה מורה דלא בטיל ועוד מי לא עסקינן בשערה דם דהפר
23 שגבלי זה והם השעיר שגבלי זה משנהם יחד חול' תך שלישי:

זבוחים. פרק שמיני – כל הזבחים דף עז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
 רמז תוספות

1 כרם פסולין, כגון ברובע ותרעמי או בהנשט חוץ לזמנו או חוץ למקומה: ישפך לאמה.
 2 ואפילו רבה רבה עליו וכן בדם התמנעו ישפך לאמה ואע"פ שדם הנפש רבה עליו
 3 ומשום גודלה כתרמפתש בגמי: ורי"א מבשרי. טעמא מפרש בגמי: אם לא נמלך ותמן כשר.
 4 אפילו לרק' דאפילו לכתחלה אי לא משום גודלה הויה מנשר: **במ'** לא שנו. דאם יש
 5 בו מראית דם כשר ואע"ג דרובא כשר אלא

6 שנפלו מים לתוך דם: ולענין כיוסו. ודתן ביה גמי
 7 כה"ג נותר בנים אם יש בו מראית דם וחיב
 8 לכסות בפ' כיוסו הדם (וחולין דף פ"ז. א) ינו כן.
 9 דאפילו יש דם לתוך קמ"א אם יש בו מראית
 10 וחיב לכסות ולא אמרינן קמא קמא בטיל ליה.
 11 לפי שאין דחוי בגמיות. דאע"פ שנרחה ספס
 12 ראשונה שנפול לתוך הגמס ולא היה מראיתו
 13 ניכר אפ"ה כי דחוי נפל סתם שניה חזרת
 14 ראשונה וניערה להטעמו עמה וכו' נפל עד
 15 שהפכו מים למראה דם חזרו ונראה לכיוסו ולא
 16 אמרינן הוילא נותרה ידחה ודלא שיק' דחוי אלא
 17 דבר קדושה: שבלל' זה בזה. כוית מזה וכוית
 18 מזה לתוך דם פטור ממלקות ואפילו הותר
 19 בה א' אפשר שליש ירבה פ"ל על הבירו' ב'ו'
 20 כשהוא לועט אותה בפ"ל נפול מין לתוך ב'ו'
 21 מיעוטו של זה ברובו של זה ובטל המיעוט ברוב
 22 והטבל בכל מין נוסף על המבטל ונקרא בשמו
 23 ונגרע ממנו וא"כ לכין שלא ידא ממנו האחד
 24 בטל בחבירו יותר ממה שטבל ממין חבירו בו
 25 ונמצא שאין באותו ומין כשיעור דבעיר ליה
 26 שיעורה ולא ידענו הי מנייהו בער ליה וכו' מתרינן ביה לא ידענן משום מאי נתרי ביה
 27 וצריך להתיר בו מיהו האיסור הילכך כי מותרו ביה משום פיגול היא התרתא ספק
 28 דלמא לא בירידיה תהוי חזובא וכן בנותר ואע"ג דבמסקנא דהיא אחד מנייהו עבר בשעת
 29 התרתא ממצא שום אחד בכל אחד אם יעבור עליו אם לא התרתא ספק לאו התרתא
 30 היא שמה פיגול אפילו במבטלין זו את זו. כו' וחיב דהותר מבטל איסור ולא אמרינן
 31 איסורא לא מבטל איסורא: ושמע מינה נותן טעם ברוב לאו דאורייתא. דהא דאמרו רבנן
 32 בכל דוכתי איסור הנו"ס בחיורא אוסרו ואע"פ שהחיתור ברוב לאו דאורייתא הוא ללקות
 33 עליו דאי דאורייתא נהי גמי דרבה על חבירו מ"מ טעמא יחייב אויבא טעמא דשיעור
 34 שלם וקס"ד השתא דאפילו פיגול ונתור מב' מנייהו טעמנו של זה ניכר בהו גמי פטור
 35 לר"ל כגון הא בר שר האי שירי מנחה: ה"ג עשה עיטתו מן חטין ופ"ן האורו ב'ו'. ואדם
 36 ירצה או ידי חובתו של עשה דקום אכול מצה בפסח או נותן טעם ברוב לאו דאורייתא
 37 היכי נפקי את קר"ל (פסחים דף לה). דאין יוצאן אלא במצה שהיא מדרבתי המנין
 38 דבחיב' לא האכל עליו משום כיבתי מיעוט תהא עליו מצות (ברבים טו) ותרמשת המנין
 39 ליד דחמיץ אתה יוצא בתן ידי מצה יצאו אלו שאן באין לידו חיתוין אלא לידו סרוחין:
 אלא

1 **רבי** יהודה אמר אי דם מבטל דם. בהקומין רבה (מנחות דף כב. פ') פוקנטס דרלב
 2 חסדא דאויול בחר מבטל הואי דלא כרבי רבא (למעלה פ"י בירוש' פירוקן דאפילו לר'
 3 תנינא דאויול בחר בטל דאיכא כמה משנתו וברייתא דלא כר"ה. **הפיגול** הותרה כוית
 4 מהו וכוית מזה שבללן ואכלן והותרו בו פטור ממלקות א"כ שלא ירבה מין על הבירו' בו.
 5 כשואד לועס אתון לתוך דם נבלל מין לתוך
 6 חבירו ומיעוטו של זה ברובו של זה ובטל המיעוט
 7 ברובו והטבל בכל מין נוסף על המבטל ונחיה
 8 במהו ונקרא בשמו ונגרע ממנו וא"כ לכין שלא
 9 ידא מהו האחד בטל בחבירו יותר ממה שטבל
 10 ממין חבירו בו ונמצא שאין באותו ומין כשיעור
 11 דבער ליה שיעורה ואתן לא ידענן הי מנייהו
 12 דבער ליה וכו' מתרינן ביה לא ידענן משום מאי
 13 נתרי ביה וצריך להתיר משום הילכך כי
 14 מותר ביה משום פיגול היא התרתא ספק דלמא
 15 לאו בירידיה תוי חזובא וכן בנותר ואע"ג דמסקנא
 16 אחד מנייהו עבר בשעת התרתא ממצא ספק לאו
 17 בכל אחד אם יעבור עליו אם לאו התרתא ספק
 18 לאו התרתא היא ע"כ לשון פוקנטס וקשה דאם
 19 הותרה בשלשון פטור דלקוח אפילו למד
 20 (מכות דף טו.) לאו פטורא דהתרתא ספק מצטו
 21 התרתא ספק כה"ג דהיא עבר אלא דלא ידענן
 22 מאי מנייהו תלת דפיגול ונתור וטמא וא"כ לא התרו
 23 אלא על האחד שפיגול אפילו למד
 24 התרתא ספק שמה התרתא דאפילו לבסוף שמא
 25 אותו שהותרה בו כבר נטבטל דהכיב דמי התרתא
 26 ספק כגון דלאודי גמור דהרי ודאי עעבר על מה שהותרה אלא דלא ידענן בשעת התרתא
 27 אם עובר בעברה בהתייה שעתא אם לאו כגון הובא את זה חזרו הובא את זה (ובמכות דף קא.)
 28 וכן גיד הנשה דלא ידענן אי דמיין אי דשמאל ועוד קשה היכי מדיחי כלל משום חד
 29 מנייהו ומיעוט שבת ברוב לא מצטרף עם הרוב להשלימו והיכי הותר לא
 30 מצטרף לאיסור כי שמיטל לא מצטרף לאיסור וא"כ אמרנן מצטרף לומר דהתרתא ספק
 31 שמה התרתא הכא פטור דאי' שלא יתערב מכל אחד ואחד משוה בחבירו ובער ליה
 32 שיעורא ועוד קשה אם נפרש פיגול ונתור וטמא שישתתן לוי למה לי למימר אי' שלא ירבה
 33 מין על חבירו הא ודאי יש כאן שנים המבטלין את השלישי ואבולחו לייסור דכל אחד חיי
 34 בטל ומבטל לול לפרש דמיייר כגון דאיכא ב' זיתין פיגול וזית נותר יחד בחתיכה אחת ועוד
 35 יש ב' זיתין נותר יחד פיגול בחתיכה אחת יחד ואבל אחת מן החתיכות הותרו בו אל תאכל
 36 פיגול טמא זו היא חתיכה שלם ביה רוב נותר ואיך כן לאורו כרי באבילתא פרס או אפילו
 37 בתוך כרי באבילת פרס אלא חתיכה שניה הותרו בו אל תאכל פיגול באבילתא טמא זו היא
 38 אותה שיש בה רוב נותר שאוכלו באחיהו עתה זית ומש שבו הכה זה וחזרו הובא זה ולמד'ך
 39 לאו שמה התרתא פטור. בר"ך. נראה לפרש דבתרי מנייהו קאמרו דשקל תרי מנייהו תלת
 40 ובכלן ובז' ואכלן ובגון דשקל ב' זיתים מחד איסורו וד' זיתים מב' איסוריין ובכלן בקערה
 41 כגון דאכל בשתי פעמים כבדי אבילת פרס ובאבילת ראשונה הותרו בו משום פיגול ובשניה משום נותר אי' אפילו פחות מכדי אבילת פרס פטור כשאכל בשתי פעמים דכשהותרה בראשונה
 42 בקדושין (דף ע"ו.) דבעל חמש אפסות חייב משום אבילתא ראובן אלמנת שמתן וכחתי התרתא מיירי דאי בשתי התרתא אפילו באבילתא אחת מין חייב ובאבילתא שמתן חלקות אלמנה כיון
 43 דשיק' ביהא ומותרו בו בחילוק היה התרתא לכל אותה אותה ח"י ר"י רוסק כל שעה באבילת ותיפעל לו התרתא ארשונה לא ידענן שמיני אלא נראה בחזרו בו מהתרתא ארשונה שחזרו
 44 ונתרתו בו משום נותר אבולו אמר לו לא על פיגול אחת שב אלא על נותר ואם האמרו הוא תן במעילה בפ' קדוש מכת (דף ק"ז) הפיגול והותרו אינן מצטרפין זה עם זה אפילו שיהם ב'
 45 שנות ואמר בגמרא ל"ש אלא לטומאת דיים מדרבנן אבל לענין אבילתא מעטרפין דהניא ר"א אמרו לא יאכל כי קדש הם כל שקבדש פסול כל החבול ליהן אל תעשה על אבילתו וי"ל
 46 דהתם בלרא התורה כולל קר"ל דעטרב בטל באיסוריין מבטלין זה את זה אי' בכל לקותה משום פיגול או נותר קאי אבל התם מיירי לעובר עליו משום כל שקבדש שפול תיעו דהתם כל
 47 דאיסורא איכא מלקות ליכא משום דהוי לאו שבכללות כדאי' בפסחים (דף כד.) **מת"כ** רבא עשה עישה מן החטין. תימה דלא תמקשה ליה מכל התורה כולה דק"ל טעם בעיקר. וביס'א
 48 (מהר"ד) מין שאנינו מניו טעמא כו'. תימה דבהקומין רבה מנחות דף כג.) פריך מהתייה דתבילה קעמד לתוך מנטל אולנין מאי קא מדימי אהדיה דבתר בטל או בתר מנטל
 49 אולנין וטעמא שיה אהדיה דתבילה קעמד שאין הטעם שיה חייב שיש בתבלין טעם מצה ראו' לנאת בו יד' חובתו כדאמרנין אמר כי אם יש בו טעם חייב בחלה וארס יוצא בה ידי חובתו
 50 בפסח והתעב כולל קר"ל דעטרב בטל באיסוריין מבטלין זה את זה אי' בכל לקותה אדך דשמעיתן מנא דאמנו בערבי פסחים דף קס"ו.) לא לכוין אינש בעיה מן המורה כל (הרד"ק) דלמא את מורו ודבנן
 51 ומבטל מצה דאורייתא דהתם חזק המרייתא הוא ומבטל טעם מצה אבל אורו לא מבטל טעם דגן ועוד דהתם כשאוכל כוית מצה דכי מבטל ליה מורו ליכא טעם כוית מצה אבל אמר
 52
 53
 54

אכלו חיבה שרי:

1 **ונשער** מן כמניו בשאינו מינו. פי' בקונטרס כיון דהיבא דקיימין אטעמא כל כמה
2 דרובת טעמא לא בטל כל ליבא למיקם נמי אמאי מולחי באיסורא למיחדר לבטלן
3 נגמא רואן אילו היה מין ושאינו מנו ואו יש הדיכר טעמא השתא נמי לא בטל ואת אמרת
4 כיון במינו בטל מן החרוהי א"ע' דאילו היה אינו מנו היה נתון טעמא הגוי' ואע"פ שחויבו
5 בקונטרס לזולא איסורו אנו רוצה לפרש שנקשה

6 מדרבנן דהוא מתניתין דאורייתא הוא וכולה
7 שמתעבין בן
8 לא רואין לרם כאילו הוא מינו. כלומר הרם

9 פסול דמינו במינו ברובא בנות שהמים
10 פסולין לזריקה. ה"ג **דלי** שיש בו יין לבן והלב
11 והטבול והלביב אחר הרוב. לא דמי לתא דרובא
12 (שבת דף קכ) חזיו ההולכ ליתן און חוצעין ארבע
13 כיון דהאי ליה יו בו חלב עד רובא לא מתחלי'
14 מיה ולא דמי לחלב דנחמ אנבא דנמנא או אנבא
15 דגברא ונחת וטבול והולכין אחר הרוב ואם לא
16 היה חציו כיון שהטבוליו התמלא ממי מקוה רובו
17 המים על הדין טהור ואם האמר הוא אמרין (שם
18 דף עו.) כל המרא ליד דר על חר' לתתא מיה לאו
19 המרא הוא וכ"ש הכא דאיכא המרא טובא לא
20 בטל ממנו שם יין ולא מוהי ליה השקא דהמרא
21 מוציא מיקרי דבראמתיין פ"ק דמכות (ג. ד.) וי"ל
22 דהבא מיירי בחמרא מוציא אי נמי בחמרא דרפי
23 וכן יאול לקבל רוב מינין של הנייתא שבי
24 בדאמרינן בפרק המוציא יין (שבת דף עז.) יין
25 השקוין לתור דרפי וכן יש לפרש בסוף העירול
26 (בימות דף פב) דאמר נתן טאה ונטל טאה עד רובו ופי' בקונטרס דמיייר בני פירות

27 והשתא אי בין מיירי אמאי בשר חולא יין כגור הוא לר"ך ברא פיי הנפן ולכל דבר ובין
28 הוא טובא אלל מיירי בחמרא דרפי ומדוה איכא למישר בשאר מן פירות מן מיין ובפי' דמין
29 מקוחות נתנין לא וקאי אשאר מיין ומי פירות חוצרי המורייס והתמנן משום דמיקרי: **דלי**
30 שהוא נתון לרוב רוקין וריסין כאילו לא בטל. שדוקוה בעוה חוצרין פנייה המים ואנוי בטל במים
31 ומלא לאו דוקא אלל איירי דבעי למיחזי מלא מן רגלים דדוקא הוא לאשמעתינן רבותא
32 דלא בעי לכתוליהו דכיון שעברו מן המקוה על פיו ונטקו לאותן שכתובו נעשו חבר לזון
33 וטור דמי רגלים מיה הוא תנא נמי מלא רוקין רואן אוחו כאילו הם מים כלומר אע"פ
34 שמראיקון חלוק במקצת ממנראה שאר מים אפ"ה כיון דמין מים הם לא בעי רובא לבטולי'
35 אלל רואן אוחו כן מלא מן הטאת הוואיל וזן הא הטומאה חשיבי משום קדושתיהו לא
36 בטלי אלל ברובא מאן שעתה ליה דאית ליה רואן ר' יהודה וקאמר דהיבא דשהו מראה
37 הטאת למראה המבטל בנזן מן הטאת שאן מראיקון חלוק דסני למבטלי ברובא ולאו אמר
38 רואן אוחו כאילו חן יין אודים לתהמייה: **ח** דרביה. את דתנן לעיל רואן אוחו כאילו חן
39 יין אודים דרביה הוא דמחזי בבטולי כן היכי דמנומיין בניין במינו כן פירש בקונטרס וקשה
40 לפירושו חרא דמה ענין האי רואן דמי רגלים ליון חלב דלעיל שאינו מנו לא שייך ברו
41 השקא אבל מן רגלים לרבי רשי' שהם מיני גמורים וסלקא לזו השקא אם כן מאי רואן

42 שייך ברו כי משום דנשתנו קצת לא יתא שם מים עליהם ולא תועיל להם השקא דלא למוי צבע שבטל מהם תורת מים בפרק קמא דמכות (דף ג.) ועוד בואו סוגיא דלעיל תקשי ליה
43 רישא לסיפא ועוד מאי קא משני את דרביה אחיך דמי הטאת קשיא רישא לסיפא לסברת היסי' דאמר רבנא דרנן מן רגלים רואן כאילו חן יין אודים כיון חלבי רואן
44 חלוק שן אודים יתא דהוה פריך אמאי מכשרתינן מן הטאת על ידי רוב מן מקוה דבמעטינן מן הטאת נמי יהוה לן למינור רואן כאילו חן יין אודים ע"ז לא תימך בלום דאבתי מן רגלים למי
45 הטאת שן אודים יתא גוי' ועד אי הדיא זיך לבן חלב היא דרביה כן ידעה מראיקון אמאי כשר אתמ מניו לא בטל ומין פנייה חשיב ליה כיון דרשין בחוותא ותיב רובא ודבריהו ליה
46 לאקשיי קתרי ברייתא אמנתתיין דקאמר יב' יהודה און דם מבטל הם דמין במינו לא בטל והא בטלי מן הטאת במיין ועוד דמי רגלים מיקוה אנוי מנו לבני מים דבראמתיין בסמוך וגי דרסן
47 שן זב' הגיה ונראה דגרסינן מן רגלים רואן אוחו כאילו חן יין וכי הווא תניא בתוספתא דמסכת טהרות בפרק שמתחיל דם טמא מן רגלים שכתבו רובא רואן אוחו כאילו חן מים
48 נשתרבו במים רואן אוחו כאילו חן יין מיין אמם בטל מראיקון טהורים ואם לאו טמאים והואי ורמינהו דהבא אמנתתיין קאי דקאמר רבי יהודה און דם מבטל הם והכי פירשו לזו לישוא טלוא
49 רוקין והטבוליו כאילו לא טבל מלא מן רגלים רואן אוחו כאילו חן יין ולא בטלי ברובא מלא מן הטאת עד שירבו המים על מן הטאת שישפך רובו וכתבשמיטא טהור ולא מהניא לזו השקא
50 לתורם אבל מן פירשש בקונטרס ואו נמי חומרא בעלמא משום דאין ורעהו לזריקה דבראמר' בפרק כל שעה (פסחים דף לר.) וי"ש למי הטאת דאפילו בגוי אובלי תרימא מדרס לחמטא (תנינא
51 דף כ.) אלל היבא דרבו בטלי מיה תורת מן הטאת ועושה מן מקוה אמם שעתה ליה דאית ליה רואן מין שאינו מינו השוין בחוותא רבי יהודה דקתני בהדיא דיון לבן רואן אוחו כאילו חן
52 יין אודים והכי נמי דמי בשאינו מנו כיון שחן בחוותא וקתני דסני לזו ברובא מן הטאת אלמנא טעמא טעמא על כל לרבי יהודה ומשני את דרביה
53 הא דרביה מתניתין דרביה דמין במינו לא בטל וברייתא דידה ומכרייתא דלעיל רואן אוחו כאילו חן יין אודים אם ידעה מראוהו כשר לא היה מצי לאקשיי אמנתתיין אלמא

1 **אלא** מין כשאני מינו. שהטעם ניכר בו בטעמא מחייב ולקין מן החרוהי וכו' אמר ריש לקיש
2 בפירו' ונותר של מין ומינו דליבא למיקם אטעמא ולא השמעו מינה נתון טעם ברוב לאו
3 דאורייתא: ונשער מין כמינו מין כשאני מינו. כיון דהיבא דקיימין אטעמא כל כמה
4 דרובת טעמא לא בטלי כל ליבא למיקם נמי אמאי מולחי באיסורא למיחדר ולבטלן ברוב
5 נגמא רואן אילו היה מין ושאינו מנו ואע"פ שחויבו בקונטרס לזולא איסורו אנו רוצה לפרש שנקשה

6 מדרבנן דהוא מתניתין דאורייתא הוא וכולה
7 שמתעבין בן
8 לא רואין לרם כאילו הוא מינו. כלומר הרם
9 פסול דמינו במינו ברובא בנות שהמים
10 פסולין לזריקה. ה"ג **דלי** שיש בו יין לבן והלב
11 והטבול והלביב אחר הרוב. לא דמי לתא דרובא
12 (שבת דף קכ) חזיו ההולכ ליתן און חוצעין ארבע
13 כיון דהאי ליה יו בו חלב עד רובא לא מתחלי'
14 מיה ולא דמי לחלב דנחמ אנבא דנמנא או אנבא
15 דגברא ונחת וטבול והולכין אחר הרוב ואם לא
16 היה חציו כיון שהטבוליו התמלא ממי מקוה רובו
17 המים על הדין טהור ואם האמר הוא אמרין (שם
18 דף עו.) כל המרא ליד דר על חר' לתתא מיה לאו
19 המרא הוא וכ"ש הכא דאיכא המרא טובא לא
20 בטל ממנו שם יין ולא מוהי ליה השקא דהמרא
21 מוציא מיקרי דבראמתיין פ"ק דמכות (ג. ד.) וי"ל
22 דהבא מיירי בחמרא מוציא אי נמי בחמרא דרפי
23 וכן יאול לקבל רוב מינין של הנייתא שבי
24 בדאמרינן בפרק המוציא יין (שבת דף עז.) יין
25 השקוין לתור דרפי וכן יש לפרש בסוף העירול
26 (בימות דף פב) דאמר נתן טאה ונטל טאה עד רובו ופי' בקונטרס דמיייר בני פירות

27 והשתא אי בין מיירי אמאי בשר חולא יין כגור הוא לר"ך ברא פיי הנפן ולכל דבר ובין
28 הוא טובא אלל מיירי בחמרא דרפי ומדוה איכא למישר בשאר מן פירות מן מיין ובפי' דמין
29 מקוחות נתנין לא וקאי אשאר מיין ומי פירות חוצרי המורייס והתמנן משום דמיקרי: **דלי**
30 שהוא נתון לרוב רוקין וריסין כאילו לא בטל. שדוקוה בעוה חוצרין פנייה המים ואנוי בטל במים
31 ומלא לאו דוקא אלל איירי דבעי למיחזי מלא מן רגלים דדוקא הוא לאשמעתינן רבותא
32 דלא בעי לכתוליהו דכיון שעברו מן המקוה על פיו ונטקו לאותן שכתובו נעשו חבר לזון
33 וטור דמי רגלים מיה הוא תנא נמי מלא רוקין רואן אוחו כאילו הם מים כלומר אע"פ
34 שמראיקון חלוק במקצת ממנראה שאר מים אפ"ה כיון דמין מים הם לא בעי רובא לבטולי'
35 אלל רואן אוחו כן מלא מן הטאת הוואיל וזן הא הטומאה חשיבי משום קדושתיהו לא
36 בטלי אלל ברובא מאן שעתה ליה דאית ליה רואן ר' יהודה וקאמר דהיבא דשהו מראה
37 הטאת למראה המבטל בנזן מן הטאת שאן מראיקון חלוק דסני למבטלי ברובא ולאו אמר
38 רואן אוחו כאילו חן יין אודים לתהמייה: **ח** דרביה. את דתנן לעיל רואן אוחו כאילו חן
39 יין אודים דרביה הוא דמחזי בבטולי כן היכי דמנומיין בניין במינו כן פירש בקונטרס וקשה
40 לפירושו חרא דמה ענין האי רואן דמי רגלים ליון חלב דלעיל שאינו מנו לא שייך ברו
41 השקא אבל מן רגלים לרבי רשי' שהם מיני גמורים וסלקא לזו השקא אם כן מאי רואן

42 שייך ברו כי משום דנשתנו קצת לא יתא שם מים עליהם ולא תועיל להם השקא דלא למוי צבע שבטל מהם תורת מים בפרק קמא דמכות (דף ג.) ועוד בואו סוגיא דלעיל תקשי ליה
43 רישא לסיפא ועוד מאי קא משני את דרביה אחיך דמי הטאת קשיא רישא לסיפא לסברת היסי' דאמר רבנא דרנן מן רגלים רואן כאילו חן יין אודים כיון חלבי רואן
44 חלוק שן אודים יתא דהוה פריך אמאי מכשרתינן מן הטאת על ידי רוב מן מקוה דבמעטינן מן הטאת נמי יהוה לן למינור רואן כאילו חן יין אודים ע"ז לא תימך בלום דאבתי מן רגלים למי
45 הטאת שן אודים יתא גוי' ועד אי הדיא זיך לבן חלב היא דרביה כן ידעה מראיקון אמאי כשר אתמ מניו לא בטל ומין פנייה חשיב ליה כיון דרשין בחוותא ותיב רובא ודבריהו ליה
46 לאקשיי קתרי ברייתא אמנתתיין דקאמר יב' יהודה און דם מבטל הם דמין במינו לא בטל והא בטלי מן הטאת במיין ועוד דמי רגלים מיקוה אנוי מנו לבני מים דבראמתיין בסמוך וגי דרסן
47 שן זב' הגיה ונראה דגרסינן מן רגלים רואן אוחו כאילו חן יין וכי הווא תניא בתוספתא דמסכת טהרות בפרק שמתחיל דם טמא מן רגלים שכתבו רובא רואן אוחו כאילו חן מים
48 נשתרבו במים רואן אוחו כאילו חן יין מיין אמם בטל מראיקון טהורים ואם לאו טמאים והואי ורמינהו דהבא אמנתתיין קאי דקאמר רבי יהודה און דם מבטל הם והכי פירשו לזו לישוא טלוא
49 רוקין והטבוליו כאילו לא טבל מלא מן רגלים רואן אוחו כאילו חן יין ולא בטלי ברובא מלא מן הטאת עד שירבו המים על מן הטאת שישפך רובו וכתבשמיטא טהור ולא מהניא לזו השקא
50 לתורם אבל מן פירשש בקונטרס ואו נמי חומרא בעלמא משום דאין ורעהו לזריקה דבראמר' בפרק כל שעה (פסחים דף לר.) וי"ש למי הטאת דאפילו בגוי אובלי תרימא מדרס לחמטא (תנינא
51 דף כ.) אלל היבא דרבו בטלי מיה תורת מן הטאת ועושה מן מקוה אמם שעתה ליה דאית ליה רואן מין שאינו מינו השוין בחוותא רבי יהודה דקתני בהדיא דיון לבן רואן אוחו כאילו חן
52 יין אודים והכי נמי דמי בשאינו מנו כיון שחן בחוותא וקתני דסני לזו ברובא מן הטאת אלמנא טעמא טעמא על כל לרבי יהודה ומשני את דרביה
53 הא דרביה מתניתין דרביה דמין במינו לא בטל וברייתא דידה ומכרייתא דלעיל רואן אוחו כאילו חן יין אודים אם ידעה מראוהו כשר לא היה מצי לאקשיי אמנתתיין אלמא

דמין

[דף ל' ע"א]

הלכה י' מתני' נהתום שהוא עושה בטומאה – לא לשוין, ולא עורכין עמו. אכל מוליכין עמו פת לפלטר:

גמרא ותני עלה: לא ליתתון, ולא טוחנין, ולא בוללין עמו. אמר רבי הילא: פאן דחולין, פאן דתרומה, ודתינינן: נהתום! אית לך מימר נהתום בתרומה!?

חברייא אמרי: פאן בלותת, פאן בשאינו לותת. וקא תנינן: אכל משתטיל למים – לא תגע אצלח, שאין מחזקין ידי עובדי עבירה.

רבי חייא ורבי אמי. חד אמר: הרוש בה טבאות, ואנא נסב לה מינך פתר שמיטתה. וחד אמר: אישר. מאן דאמר הרוש בה טבאות ואנא נסב לה מינך פתר שמיטתה, מהו שואלין בשלומן? אישר. ומאן דאמר לנכרי אישר, מהו שואלין בשלומן של ישראל? שלום עליכם.

דילמא, רבי חנינה בר פפא ורבי שמואל בר נחמן עברון על חד מן חורשי שביעית, אמר ליה רבי שמואל בר נחמן: אישר. אמר ליה רבי חנינה בר פפא: לא בן אלפן רבי (תהילים קכט ח) ולא אמרו העובדים וגו', שאסור לומר לחורשי שביעית אישר!

אמר, לקרות את יודע, לדרוש אי את יודע? ולא אמרו העובדים – אילו האומות העבדים שהן עורכין מן העולם, שלא אמרו לישראל ברבית ה' עליכם, ומה ישראל אומר להם, ברכנו אתכם בשם ה', וישראל אומרים להם, לא דייכם כל המזכות והנחמות הבאים לעולם בשבילינו, ואין אתם אומרים לנו בואו וישאו לכם מן התברכות, ולא עוד, אלא שאתם מנגלגלין עלינו פיסים וזיקיות וגיגליות וארנונות.

הורי רבי אמי: לרדות עמו – אסור. ודכותה, לזוף עמו – אסור:

הלכה י"א מתני' נכרי שנמצא עומד בצד הבור של יין, אם יש לו עליו מלוח – אסור. אין עליו מלוח – מותר. נפל לבור, ועלו, ומדדו בקנה, התיז את הצרעה בקנה, או שהיה מתפח על פי חבית מרותחת, כל אילו היה מעשה, ואמרו: ומכר. ורבי שמעון מותר.

נמל את החבית וזרקה לבור, זה היה מעשה, והכשירו:

גמרא רב ששת בשם רב: והוא – שיהיה לו עליו מלוח על אותו הבור. אכל אין לו מלוח על אותו הבור, שכן דרך בעלי החוב לעמוד בגיתות ובגרנות.

הוין בעו מימר: מאן דאמר והוא שיהא לו עליו מלוח על אותו הבור – בתוך לפישוט ידיים.

[דף ל' ע"ב]

ומאן דמר אף על פי שאין עליו מלוח על אותו הבור – הוין לפישוט ידיים. ולא בן אמר רבי בא בשם רב ששת: בשם שנתנו פישוט ידיים במהרות, כך נתנו פישוט ידיים ביין נסוד! אלא ביני, מאן

דמר והוא שיהא לו עליו מלוה על אותו הבור – בתוך פישוט ידיים, ומאן דמר אף על פי שאין עליו מלוה על אותו הבור – ובלבד הוין לפישוט ידיים.

רבי אבין בשם רבי שמואל: הלכה ברבי שמעון. רבי אבין בשם שמואל: אני כפרת רבי שמעון, או מתיר בשתייה, או אוסר בהננייה. אמר רבי ירמיה בשם רבי אבהו: מעשה היה והורה בשתייה ברבי שמעון.

רבי שמואל בשם רבי אבהו: אין הנכרי עושה יין נסך בזריקה. נכרי, מהו שיעשה יין נסך בהמתו? נישמעניה מן הדא, ארמייא הנה ליה קופין גו מעצרתא, אתא ישראל וזלף בהון חמר, אתא ארמייא קולתה ושפכין לגובה, אתא עובדא קומי רבנן, אמרי: אין הנכרי עושה יין נסך מהמתו.

רבי ירמיה בשם רבי הויה בר בא: זה שמוזג בחמין – אסור, בצונן – מותר. יבוא עלי שלא עשיתי מימי. רבי יסא אול לצור. המתוין שתן חמר וחמימין, וארמייא מוזג. אמר לון: מה שרא לכון?

הלכה י"ב מתני' המטהר יינו של נכרי, ונותנו ברשותו, בכית שהוא פתוח לרשות הרבים, בעיר שיש בה נכרים וישראל – מותר. בעיר שפולח נכרים – אסור עד שיושיב שומר. אין שם שומר – צריך להיות יושב ומשומר. אף על פי שהוא יוצא ונכנס – מותר. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל רשות נכרים באחת. המטהר יינו של נכרי ונותנו ברשותו,

[דף ל"א ע"א]

והלה בותב לו שנתקבלתי ממך מעות – מותר. אכל אם ירצה ישראל להוציא, ואינו מניחו עד שיתן לו את מעותיו – זה היה מעשה בבית שאן ואסרו חכמים.

גמרא רבי אבהו בשם רבי יוסי ברבי חנינה: לא סוף דבר פתח, אלא אפילו חלון ויש בה ארבעה על ארבעה על רום עשרה, ובלבד מקורה ובמנופה. היה לרבי, נימר אם היה נראה עולה ויורד בו – אסור, ואם לאו – מותר.

רבי בא בשם רב יהודה: בעיר שיש בה דלתים ובריתח היא מתניתא? בדא תני שומר, אף על פי שאינו בא אחת לקיציים?

תני: ישראל ונכרי שפנסו את יין בפרכייא של עיר, אפילו שומרים נכרים, אפילו חביות פתוחות – מותרות, שאין מנסכין בן.

רבי הילא בשם רבי ינאי: הלוקח – כמזכר. ותני בן: אחד הלוקח, ואחד המזכר ברשות הנכרי, בזמן שהיון של ישראל וישראל דר שם – מותר. והוא שיהא עליו מפתח והותם. ובזמן שהיון של נכרי וישראל דר שם – מותר. והוא שיהא לו עליו מפתח והותם. ואם אין ישראל דר שם – אסור, אף על פי שיש עליו מפתח והותם.

רבי יילי בשם רבי יצאי: הלוקים על רבי שמעון בן לעזר? לא על הדא איתאמרת, אלא על הדא דבתרה, המטהר יינו של נכרי וכו'.

הדרן עלה פירק רבי ישמעאל

פירק המישי

הלכה א' מתני' השוכר את הפועל לעשות עמו ביון נסד, שְכָרו – אסור. שְכָרו לעשות עמו מלאכה אחרת, אף על פי ששָכְרוּ לוֹ הַעֲבֵר לִי חֵבִית שֶׁל יוֹן נְסָד מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, שְכָרו – מותר:
אמרא וְלֹא שְכָרוּ הוּא נוֹתֵן לוֹ? רבי אבהו בשם רבי יוחנן: קנס קנסיהו. תני: התמרים ותפתפים, וְכָל הַעוֹשִׂין בְּשִׁבְעִית –

[דף ל"א ע"ב]

שְכָרוּן שְׁבִיעִית. אמר רבי זעירא: בפירות היתר היא מתניתא. והיא דהורי רבי יוחנן לאילין דבית רבי יצאי, שלא יהו נזמלין שְכָר בִּידִיָּהוּן יוֹן אֵלָא מְעוֹת, פְּרָבִי יְהוּדָה וְכָרְבִי נְחֻמְיָה הוֹרִי לְהוֹן.
אמר רבי יילי: בפירות עבודת אֱלִילִים היא מתניתא. פְּדָמַר רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בְּיוֹן נְסָד קָנָם קָנְסוּהוּ.

פיתף עמו חבית בחבית, את קונסו בחביתו עד פְּדִי שְכָרוּ.

נתן לו קרקע בשְכָרוּ, בְּכָל אֶתֶר אֶת אָמַר אִין קַרְקַע נְאָסַר, וְכֹא נְאָסַר.

נתן לו בהמה בשְכָרוּ, בְּכָל אֶתֶר אֶת אָמַר אִין דְּבַר שְׁיֵשׁ בּוֹ רוּחַ חַיִּים נְאָסַר, וְכֹא נְאָסַר. נתן לו הכל בשְכָרוּ, הכל אסור, או אינו אסור אלא עד פְּדִי שְכָרוּ?

היה עושה עמו בטובת הנאה, את ממשקנו מנכסיו עד פְּדִי שְכָרוּ. היה עושה עמו חצי יום באיסור וחצי יום בהיתר,

[דף ל"ב ע"א]

היה מוכר חולין ושני בכרף אחר, אי זה שירצה חולין יעשה, ושני יעשה. והכא בן? גישמעניה מן הדא, השוכר את הפועל להביא יוֹן לחולה, אם הביא לו – חייב ליתן לו, ואם לאו – אין חייב ליתן לו. אָבַל אִם אָמַר לוֹ: יוֹן לְחוּלָה מִמָּקוֹם פְּלוּנִי וְתַפּוּחַ לְחוּלָה מִמָּקוֹם פְּלוּנִי, בֵּין הִבִּיא בֵּין לֹא הִבִּיא – חייב ליתן לו, דְּמִי רְגְלִיו נוֹתֵן לוֹ. וְכֹא, לֹא דְּמִי רְגְלִיו נוֹתֵן לוֹ?

רבי ירמיה בעי: שְכָרוּ לְשִׁבְרַת חֵבִיּוֹת שֶׁל יוֹן נְסָד, אֲפִילוּ בּוֹ, שְכָרוּ אֲסוּר. אֲפִי אָמַר: דְּמִי יוֹן נְסָד בְּיַד נְכָרִי – אֲסוּר.

דמי עבודה זרה ביד נכרי, רבי יונתן אמר: מותר. רבי יוחנן אמר: אסור.

מתניתא מסייעה לדין, ומתניתא מסייעה לדין.

מתניתא מסייעה לרבי יוחנן, נכרי שהיה חייב מעות לישראל, לא יאמר לו המתן עד שאמכור יין נסך, עד שאמכור עבודה זרה ואתן לה, אני אומר שפא החליף.

מתניתא מסייעא לרבי יוחנן, נכרי שהיה חייב מעות לישראל – הרי זה מוכר יין נסך ונותן לו, עבודה זרה ונותן לו, מפני מראית העין.

הכל מודין בחליפין – שאסורות. חליפי חליפין מהו? אמר רבי חנינה: מחלוקת רבי ישמעאל ורבנן, רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר: אסור, ורבנן אמרי: מותר.

רבי לעזר בר הושעיה: טעמון דרבנן, (דברים י כו) **והיית תרם כמזהו**, כל שאת יכול לקיימו ממנו – הרי זה כמזהו. מאי ברוך? אמר רבי יוסי בי רבי בון: **כמזהו כמזהו שני פעמים**, על שם (שם יג יח) **לא ידבק בידד מאומה מן התרם**:

הלכה ב' מתני' השוכר את החמור להביא עליו יין נסך – שכרה אסור. שכרה לישב בה, אף על פי שהנחה הנכרי לגינו עליה – שכרה מותר:

גמרא עד היכן? עד כדי שלא יהא החמור מקפיד:

[דף ל"ב ע"ב]

הלכה ג' מתני' יין נסך שנפל על גבי ענבים – ידחם והן מותרות. ואם היו מבוקעות – אסורות. מעשה בביתוס בן זוניו, שהיה מביא גרוגרות בפסינה, ונשתברו חביות של יין נסך על גביהן, וכא מעשה לפני חכמים והתירו.

זה הכלל: כל שהוא בהננייתו בנותן טעם – אסור. וכל שאינו בהננייתו בנותן טעם – מותר, כגון החומץ שנפל לגריסים:

גמרא מתניתא – בשלא נידלדל הותמן, אבל נידלדל הותמן – כמבוקעות הן. מה את עבד לה? ביון ביון או ביון לתבשיל? אין תעבדינה ביון לתבשיל – דברי הכל אסור. ואין תעבדינה ביון ביון – מחלוקת רבי מאיר וחכמים.

אמר רבי יוחנן: הדיא דאת אמר, ברותחין. אבל בצונין – אסור, שפן דרף בני ציפורין עושין כן, וקורין אותו שחלייא.

היו רותחין וצנינן? מעתה אפילו רותחין יהו אסורין, מאחר שדרבן לצון, דתני: כל נותנין טעם, בין לשבח בין לפגם – אסור; דברי רבי מאיר, וחכמים אמרי: לשבח – אסור, לפגם – מותר,

[דף ל"ג ע"א]

בגזן חומין שנפול לגריסין.

רבי יסא בשם רבי יוחנן: דרבי מאיר הוא. דתנינן תמן: וכן שעורים שנפלו בתוך הכור של מים, אף על פי שהבאישו מימיו – מימיו מותר.

והדא מתניתא, רבי מאיר אומר: במהלוקת, רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש: דברי הכל. רבי יוסי בן רבי בון אומר: שמועתה בן, על דעתיה דרבי מאיר – במהלוקת, על דעתיה דרבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש – דברי הכל:

הלכה ד' מתני' נכרי שהיה מעביר עם ישראל פדי יון ממקום למקום, אם היה בהוקת משתמר – מותר, ואם מודיעו שהוא מפליג – פדי שישתום וסתום ויגוב. רבן שמעון בן גמליאל אומר: פדי שישתתף ויגוף ויתגב:

גמרא אומר רבי שמואל: מעשה בנכרי אחד שהיה מעביר עם ישראל פדי יון ממקום למקום, אתא עובדא קומי רבי אבהו ואסר. אמרי: בפתוחות הנה עובדא.

אמר רבי זריקן: לא סוף דבר מליאות, אלא אפילו חסירות דטרף ונגע בידי וקור.

[דף ל"ג ע"ב]

את סבר דהדא דרבן שמעון בן גמליאל לקולא, ולית היא אלא להוקרא, דשיתומהון דרבנן, מעט מזג.

רבי יהודה בר פוי בשם רבי אמי: ביצה צלוייה של כותים – הרי זו מותרת.

רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר: תבשילי כותים – הרי אילו מותרין. הדי דאת אמר, בתבשיל שאין דרבן לתת לתוכו יון וחומין. הא דבר ברי שנתן – אסור אפילו בהנייה.

בהדא דתני: בראשונה היו אומרים: יינה של אוגדור למה הוא אסור? מפני כפר פגש. ושל בורגתה – מפני בירת סוריקה. של עין בושית – מפני כפר שלם. הורו לומר: פתחה – בכל מקום אסורה. וסתומה – מותרת.

נקובה וסתומה – הרי היא כסתומה. רבי יצחק בן חקילה אמר: הרי זו כפתוחה. אמר רבי חניניה: ואנא יביל קיים, אין הנה עליויה יקור – לא איתפתחת, ואין לא איתפתחת.

בהדא דרבי שמעון בן לעזר אול להדא קרייה דשמרין, אתא ספרא לגביה, אמר ליה: אייתי לי הדי קולא שתימא. אמר לו: הא מבועא קפוד, שתי. אטרח עלוי, אמר ליה: הא מבועא קפוד שתי. חמתיה מטרח עלוי, אמר ליה אין את מריה דנפשוד הא מבועא קפוד שתי ואין נפשוד מרתך ומשלי כב ב] ושמית סבין בלועד אם בעל נפש אתה. כבר נתקלקלו הכותים.

רבי ישמעאל בן רבי יוסי אול להדא גיפוליה, אתון כותייה לגביה, אמר לון: אנא מחמי לבון דלית אתון סגדין לאהיין טורא אלא לצלמייה דתחותי, דכתיב [בראשית לה ד] ויטמון אותם יעקב תחת

האשירה אשר עם שכם. שמע קליו אמריו, נקרוין נסדר לאילין פוביא, וידע דאינון בעו מיקטלוגינה, וקרין ונפק ליה. רבי אחא אול למאום, ואכל חליטון. רבי ירמיה אכל חמצין. רבי הונקיה אכל קמזין.

רבי אבהו אסר ייגו, מפני רבי חייה ורבי אפי ורבי אפי, שהיו עולין בהר המלך, וראו נכרי אחד שהיה חשוד על ייגו, אתון אמרון ליה קומיי, אמר לון: ולא על ידי עילא?

ואית דבעי מימר: הדיא ערובת שובא לא אישתכח המרא בכל סמרטוקי, בפוקי שובא אישתכחת מלייא מן מה דאיתון ארמייא, וקבלוגינה כותבייא מינהון.

ואית דבעי מימר: בד סליק דיקלטינוס מלכא להכא גזר ואמר כל אומייא ונסכון בר מן יודאיי ונסכין כותבייא ונאסר ייגו. ואית דבעי מימר: כמין יוז אית להון ומנסכין ליה.

כותבייא דקיסרי בעו מרבי אבהו: אבותיכם היו מסתפקין בשלנו, אתם מפני מה אינכם מסתפקין ממוננו? אמר להן: אבותיכם לא קילקלו מעשיהם, אתם קילקלתם מעשיכם.

תמן תנינן: ארין ישאל – טהורה, ומקוותיה – טהורין. ארין פותים – טהורה, ומקוותיה

[דף ל"ד ע"א]

ומדורותיה ושביליה – טהורין. שביליה טהורין, חזקה שאין בוררין להם שביל אלא מטהרה. ומקוותיה טהורין.

רבי לעזר בי רבי יוסי: הדיא דאת מר, להאמינן שאינון שאובין, הא למידת ארבעים – לא, דדרשי ויקרא יא לח) אף מעיין ובור מקוה מים, מה מעיין מטהר כל שהוא, אף מקוה מטהר כל שהוא.

בעון מרבי אבהו: חלוט שלחן מהו? אמר לון: חלואי היינו יכולין ליסר גם מימיהון. רבי יעקב בר אחא בשם רבי חנינה: פיתאי דקיסרין – מותר להלוותן ברבית. רבי יוסי בעי: מעתה לא נחוש לחלתה, וכן חמיי רבנן חששין:

הלכה ה' מתני' הפנייה יינו בקרון או בספינה, והלף לו לקפנדריא, נכנס לפדינה ורחץ – מותר. ואם מודיעו שהוא מפליג – כדי שישתום ויסתום ויגוב. רבן שמעון בן גמליאל אומר: כדי שיפתח ויגוף ותיגוב:

גמרא אמר רבי חנינה: מעשה בקרון אחת משל בית רבי שהפליגה יותר מארבעת מיל, אתא עובדא קומי רבנן ואכשרון. אמרין, בהדיא איסמרטא דצידיין חות, וכולה מישראל חוות. אמר רבי חנינה: זמנין דו חמי סייגין פובין, והוא סבור דינון בני נש, והוא מתבעת:

הלכה ו' מתני' הפנייה את הנכרי בהנתו, אף על פי שהוא יוצא ונכנס – מותר. ואם מודיעו שהוא מפליג – כדי שישתום ויסתום ויגוב. רבן שמעון בן גמליאל אומר: כדי שיפתח ויגוף ותיגוב:

גמרא וּכְרַבִּי מֵאִיר. דְּרַבִּי מֵאִיר אָמַר: בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף, הַפּוֹת טָמְא. רַבִּי חֲמַאי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסִי בֶר חֲנִינְיָה: בְּחֶצֶר הַחֲלוּקָה בְּמַסִּיפָם, בְּטַהֲרוֹת – טָמְא, בְּיַיִן נֶסֶף – טָהוֹר. וְהָא רַבִּי מֵאִיר מַחְמִיר בְּטַהֲרוֹת וּמִיָּקֵל בְּיַיִן נֶסֶף! אוֹף רַבְּנָן מַחְמִירִין בְּטַהֲרוֹת וּמִקְלִין בְּיַיִן נֶסֶף:

הַלְכָה ז' מִתַּנְי' הִיא אוֹכֵל עֲמוֹ עַל הַשּׁוֹלְחָן, וְהַנִּיחַ לְפָנָיו לֹא יִגִּין עַל הַשּׁוֹלְחָן, וְלֹא יִגִּין עַל הַדּוּלְפָקִי, וְהַנִּיחוֹ וַיִּצָּא, מִדֵּה שְׁעַל הַשּׁוֹלְחָן – אָסוּר, וּמִדֵּה שְׁעַל הַדּוּלְפָקִי – מוֹתֵר.

[דף ל"ד ע"ב]

וְאִם אָמַר לֹא: הוּי מוֹזֵג וְשׁוֹתֵה, אִף מִדֵּה שְׁעַל הַדּוּלְפָקִי – אָסוּר. הַכִּיּוֹת, פְּתוּחוֹת – אָסוּרוֹת, וּסְתוּמוֹת – כְּדֵי שְׂיִפְתַּח וַיִּגּוֹף וַתִּיגַב:

גמרא הוּוֹן בְּעֵיִן מִימֵר, מִדֵּה שְׁעַל הַשּׁוֹלְחָן אָסוּר – בְּתוֹךְ פִּישׁוּט יְדֵיִם, וּמִדֵּה שְׁעַל הַדּוּלְפָקִי מוֹתֵר – הוּוֹן מִפִּישׁוּט יְדֵיִם. וְלֹא בֶן אָמַר רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב שִׁשְׁתִּי: כְּשֵׁם שְׁנַתְנּוּ פִישׁוּט יְדֵיִם בְּטַהֲרוֹת, כֶּף נִתְּנּוּ פִישׁוּט יְדֵיִם בְּיַיִן נֶסֶף! אֵלָּא פִינִי, מֵאֵן דְּאָמַר מִדֵּה שְׁעַל הַשּׁוֹלְחָן אָסוּר – בְּתוֹךְ פִּישׁוּט יְדֵיִם, וּמִדֵּה שְׁעַל הַדּוּלְפָקִי מוֹתֵר – וּבְלִבְדֵּה הוּוֹן לְפִישׁוּט יְדֵיִם:

הַלְכָה ח' מִתַּנְי' בּוֹלְשֵׁת שְׁנַכְנְסָה לְעִיר, בְּשַׁעַת שְׁלוֹם, הַכִּיּוֹת פְּתוּחוֹת – אָסוּרוֹת, וּסְתוּמוֹת – מוֹתֵרוֹת. וּבְשַׁעַת מַלְחָמָה, אֵילוֹ וְאֵילוֹ – מוֹתֵרוֹת, שְׂאִין פְּנָאִי לְנֶסֶף:

גמרא בְּשַׁעַת הַשְּׂמֵד – הַכֹּל אָסוּר, שְׂאִי אֶפְשֵׁר שְׁלֵא הִיא שֵׁם יִשְׂרָאֵל שְׁלֵא עֲבָדָה עַל כּוֹרְחוֹ. הִדָּא אָמַרְהּ: עֲבֹדָה זָרָה שְׁעֲבָדָה יִשְׂרָאֵל – אֵינָה בְּטִילָה לְעוֹלָם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: וְאֵת שְׁמַע מִינָהּ, עֲבֹדָת אֱלִילִים שְׁעֲבָדָה יִשְׂרָאֵל עַל כּוֹרְחוֹ – אֵינָה בְּטִילָה לְעוֹלָם. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לִית בָּאֵן אָסוּרוֹת אֵלָּא מוֹתֵרוֹת. אָמַר רַבִּי זְעִירָא: אֵית בָּאֵן אָסוּרוֹת,

[דף ל"ה ע"א]

דְּאִין מְטָה בֵּיהּ – הוּא מוֹדַע לֵיהּ, וְאִין לֹא מְטָה בֵּיהּ – לֹא מוֹדַע לֵיהּ, דְּלֹא יְהֵא שְׁלִים לֵיהּ טִיבּוֹ. רַבִּי אֲמִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בְּשְׁלוֹם בּוֹלְשֵׁת, וּבְמַלְחָמָה בּוֹלְשֵׁת.

הוּוִיא מִי פְרִי בְּתַרְיָה, נָפַל לְגוּבָא, אֲתָא עוֹבְדָא קַמִּי רַבְּנִין וְאֶבְשְׂרוּנִי, אָמְרִין, אִין פְּנָאִי לְהַטִּיל אִירָם: **הַלְכָה ט' מִתַּנְי'** אוּמָנִים יִשְׂרָאֵל שְׁשִׁילַח לְהֵם נְכָרֵי חֲבִית שֶׁל יַיִן נֶסֶף – מוֹתֵר שְׂאִימְרוּ לֹא תֵן לָנוּ אֵת דְּמִיָּה. אִם מְשַׁנְכְּנֵם לְרִשְׁוִיתָן – אָסוּר:

גמרא וְאִין אָסוּר מִשּׁוּם יַיִן נֶסֶף? תַּנְי בֶּר קַפְרָא: בְּמִשְׁלַח בְּבָתִּים:

הַלְכָה י' מִתַּנְי' הַמוֹכֵר יַיִנוֹ לְנְכָרִי, פֶּסֶק עַד שְׁלֵא מִדָּד – דְּמִיּוֹ מוֹתֵרִין. מִדָּד עַד שְׁלֵא פֶּסֶק – דְּמִיּוֹ אָסוּרִין. נָטַל אֵת הַמִּשְׁפָּךְ וּמִדָּד לְתוֹךְ צְלוּחִיתוֹ שֶׁל נְכָרִי, וּנְטַל וּמִדָּד לְתוֹךְ צְלוּחִיתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אִם יֵשׁ בּוֹ עֶקֶבֶת יַיִן – אָסוּר. הַמְעַרְהָ מִכְּלֵי לְכָלִי, הַמְעַרְהָ מִמֶּנּוּ – מוֹתֵר. אֵת שְׁעִירָה לְתוֹכוֹ – אָסוּר:

גמרא רבי בא, רב הונא בשם רב: ואהן דנגד ביזקא והא מיבזעא בדיה – לא חייב בה. אמר רבי יוסי בי רבי בון: לכן צריכה אפילו מעל לה גו הנותרה ולא אתפונן אלא דלא יזכה בה חורון, מהו שתקנה לו בשער הפחות? אמר רבי הנני קומי רבי יוסי: מתניתא אמרה שאינה נקנית לו בשער הפחות.

דתנינן תמן: המוסר יינו לנכרי, פסק עד שלא מדד – דמיו מותרין, מדד עד שלא פסק – דמיו אסורין. אם אתה אומר לקנות לו בשער הפחות, אפילו מדד עד שלא פסק – ייעשה כמי שפסק עד שלא מדד, ויהיו דמיו מותרין!

מהו עקבת יין ביהווא דמלכלך כמה דתימר (הושע ו ח) **עקובה מדם**.

פשיטא דא מילתא, ישראל תופש בפי המשפך והנכרי מערה – דברי הכל אסור.

[דף ל"ה ע"ב]

נכרי תופש במשפך וישראל מערה, רבי אסי אוסר ורבי אמי מתיר. נכרי תופש בפי הנוד וישראל מערה, רבי ירמיה בשם רבי זעירא: היא המחלוקת. רבי מנא בעי קומי רבי יוסי: היידא מחלוקת? אמר ליה: מחלוקת רבי אסי ורבי אמי.

ישראל תופש בנוד ונכרי מערה, סברין מימר דברי הכל מותר. רבי שמואל, כל גרמא אמר שאסור, שפעמים שישאל מרפא ידיו, ונמצא כל העירוי מחמת הנכרי. ואהן דמרגל זיקא מעיל לרע – אין בו משום מערה מקלי לקלי:

הלכה י"א מתני' יין נסוד – אסור, ואוסר בכל שהוא. יין ביין ומים במים – כל שהוא. יין במים ומים ביין – בנותן טעם. זה הכלל, מין במינו – כל שהוא, ושלא במינו – בנותן טעם:

גמרא חזקיה אמר: הדיא דאת מר, במקום שתמים נמכרין במידה, אכל במקום שאין המים נמכרין במידה – ביין ביין הן.

חזקיה אמר: כוס שמזגו מאיסור ומתיתר, ונפל איסור בתוך איסור, והיתר בתוך היתר. אמר רבי שמואל: דרבי ליעזר היא, דרבי ליעזר אמר: אחר אחרון אני בא. אמר רבי ירמיה: הומר הוא ביין נסוד.

רבי יוסי בעי: אם חומר הוא ביין נסוד, אפילו נפל היתר בסוף, יהא אסור. רבי אסי בשם רבי יוחנן: כוס שמזגו מאיסור ומתיתר, את רואה את היתר כמי שאינו, והאיסור, אם יש בו בנותן טעם – אסור, ואם לאו – מותר.

אמר רבי הושעיה: והוא שנפל היתר בסוף, רבי אמי בשם רבי יוחנן: ולא שנייא, בין שנפל איסור בתחילה והיתר בסוף, היתר בתחילה ואיסור בסוף, אפילו מים ביין, אפילו נמזג כל צורפו מתיתר, את רואה את היתר כמי שאינו, והאיסור, אם יש בו בנותן טעם – אסור, ואם לאו – מותר.

אמר רבי זירא: הדיא למעלן איתאמרת, וכוּלָּהּ תיניין, היד עבדא? רבי יוסי פי רבי בון, רבי אבהו בשם רבי יוחנן: צלוהית יין נסוד שנפלה לחבית של מים, ואחר כך נפלה לתוך בור של מים, את רואה את ההיתר כמי שאינו, והאיסור, אם יש בו בנותן טעם – אסור, ואם לאו – מותר.

[דף ל"ו ע"א]

עד כדון, בשנפלו זה אחר זה. נפלו שנים באהת?

נישמעניה מהדא, מאימתי חמין כותים מותר לאחר הפסח? של בעלי בתים – שלש שבתות של אפייה, ושל נהתומין, בפרכים – אחר שלשה ימים, בפרכים – אחר שלשה תנורים. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף בשאמרו של בעלי בתים אחר שלשה שבתות של אפייה, והוא שיהא אדם גדול, או שהיה משיא לבנו ואפה שלשה תנורין בשבת אחד זו אחר זו – מותר. אף בשאמרו של נהתומים בפכרין אחר שלשה ימים, אם נדחק ואפה שלשה תנורין ביום אחד זה אחר זה – מותר.

תני רבי שמעון אומר: אף בשאמרו של נהתומין בפכרין [בפרכים] אחר שלשה תנורין אסור, עד שלשה ימים, שמשחרית בורר לו שאור לכל אותו היום, אותה העיסה השנייה לא מאיסור והיתר מתחמצת!

אמר רבי ירמיה בשם ריש לקיש: מאן תנא חמיצן של כותים? רבי לעזר. אמר רבי יוסי לרבי חנינה: ענתונייא נהירת דהוייתן מרין את רבי ירמיה בשם ריש לקיש, מאן תנא חמיצן של כותים? רבי לעזר. וכאן לא הוינן מרין, אלא רבי הילא בשם ריש לקיש: ירדו לחמיצן של כותים פרכי ליעזר.

ועוד מהדא דמר רבי חנינה בר רבי אבהו: אבא הנה ליה עובדא, שלח שאל לרבי יהיה ולרבמי ולרבסי, והורון ליה פרכי ליעזר. מה וכיחידאה מורין? לא משום שינדרו לחמיצן של כותים פרכי ליעזר. אמר רבי מנא קומי רבי יוסי: כמה דאת מר תפון הלכה פרכי ליעזר, אוף הכא הלכה פרכי ליעזר. אמר ליה: ולכל דבה?

הלכה י"ב מתני' אילו: אסורין ואוסרין כל שהן; יין נסוד, ועבודה זרה, ועורות לבובין, ושור הנסקל, ועגלה ערופה, וציפרי מצורע, ושיער נזיר, ופטר חמור, ובשר פחלב, וחולין שנשחטו בעזרה –

[דף ל"ז ע"ב]

הרי אילו אסורין, ואוסרין בכל שהן:

גמרא יין נסוד, ועבודה זרה, ועורות לבובין. על שם (דברים יג יח) ולא ידבק בידך מאומה מן החרם.

ישור הנסקל. מופשטע שנאמר (שמות כא כח) יסקל השור, אינו יודע שלא יאכל, מה תלמוד לומר לא יאכל? מיכן שאסור אף בהנניה.

ענלה ערופת, שם שם מה שם האמור להלן – אסור בהננייה, אף שם האמור באן – אסור בהננייה. וציפרי מצורע. (דברים יד יא) כל צפור טהורה תאכלו – זו תהיה. (שם יב) וזה אשר לא תאכלו מהם – זה השחיטה. או חילוק? רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל לא התפישה התורה אסור הננייה דכר שיש בו רוח חיים.

ושיער נזיר. (במדבר ו יח) ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים.

ופטר המזור. עריפה עריפה, מה להלן – קוברו ואסור בהננייה, אף באן – קוברו ואסור בהננייה. ובשר בחלב. תני: בשלשה מקומות כתיב לא תבשל גדי, לאכילה ולהננייה ולבישול.

וחילין שנשחטו בעזרה. רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל: אמרה תורה, שחוט שלי בשלי, ושקף בשקף, מה שלי בשקף – אסור, אף שקף בשלי – ענוש כרת. ולא רבי ישמעאל אמר, למידיו מקל וחומר, ואין עונשין מקל וחומר?

ולמה לא תנינן נבילה עמה? אמר רבי יוסי בי רבי בון: לא מתני אלא דכר שאסור בהננייה, נבילה – מותרת בהננייה. התיבון: הרי חמין בפסח! חמין יש בו כרת, ואילו אין בהן כרת.

רבי יוסי בשם רבי חנינה בעי: איסורי הננייה מהו שיבטלו בצירוף? והתנינן שור הנסקל! תיפתר בהתיבות. והתנינן: צפרי מצורע! תיפתר ציפור בצירוף. והתנינן: שיער נזיר! אית לך מימר ציפור בצירוף?

פד מטון לערלה, התיב רבי יעקב קומי רבי יוסי: והתנינן: האורג מלא חסיט מצמר בכור בפגד – ידלק הפגד. משיער נזיר, מפטר המזור, בשק – ידלק השק! אמר ליה: אילו אמר תנא קמן איתיהיבת יאות:

הלכה י"ג מתני' יין נסך שנפל לבור – פולז אסור בהננייה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: יימכר פולז לנכרי, חוץ מדמי יין נסך שיש בו:

גמרא רבי יוסי, רבי יוחנן בשם רב בתירה: יין נסך שנפל לבור – יימכר פולז לנכרי, חוץ מדמי יין נסך.

רבי שמואל בר נתן בשם רבי חמא: הלכה כרבן שמעון בן גמליאל.

אמר רבי יסא: חד רבנין נפק מבית וועדא, אמר איתפלגון רבי יוחנן וריש לקיש, חד אמר הלכה כרבן שמעון בן גמליאל, וחד אמר אין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל.

מִסְכַּת סוּטָה פֶּרֶק אֶחָד עָשָׂר

א. כָּל זְמַן שֶׁהִיְתָה מְרִים קִימַת – הִיְתָה בָּאֵר מִסְפֶּקֶת אֶת יִשְׂרָאֵל. מִשְׁמַתָּה מְרִים מַה אֹמֵר? (בַּמִּדְבָּר כ): "וַתִּמַּת שָׁם מְרִים" וְגו', וְלֹא הָיָה מִים לְעֵדָה – שֶׁנִּסְתַּלְקָה הַבְּאֵר. כָּל זְמַן שֶׁהָיָה אֲהָרִן קָיָם עֲמוּד עֲנָן מִנְהִיג אֶת יִשְׂרָאֵל, מִשְׁמַת אֲהָרִן מַהוּ אֹמֵר (בַּמִּדְבָּר כא): "וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מִלֶּךְ עֶרְד יוֹשֵׁב הַנֶּגֶב" וְגו', נִעְשׂוּ יָדִים לְאוֹתוֹ רָשַׁע וְכֹא וְנִלְחַם אֶת יִשְׂרָאֵל, אָמַר: אִיִּה הַלֶּךְ הַתִּיר שְׁלֹהֶם הַמְּכַבֵּשׁ לָהֶם אֶת הָאָרֶץ.

ב. כָּל זְמַן שֶׁהָיָה מִשָּׁה קָיָם – הָיָה מִן יוֹרֵד לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, מִשְׁמַת מִשָּׁה מַהוּ אֹמֵר? (יְהוֹשֻׁעַ ה): "וַיִּשְׁבַּת הַמֶּן מִמְּחַרְתּוֹ", וְלֹא שֶׁהַמֶּן הָיָה תוֹלָה לָהֶם בְּחַיָּיו אֲלֵא אַף בְּמִיתָתוֹ, שֶׁמֶן הַמֶּן שֶׁלְקָטוּ בְיוֹם שְׁמַת מִשָּׁה, אֲכָלוּ הַיִּמְנוּ מִשְׁבַּעַה בְּאֶדְר וְעַד שֶׁשָּׂה עָשָׂר בְּנִיטָן שְׁלֹשִׁים וַתִּשְׁעָה יָמִים עַד שֶׁהִקְרִיבוּ אֶת הָעֶמֶר בְּגִלְגָל, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת טז): "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲכָלוּ אֶת הַמֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה עַד בּוֹאֵם אֶל אֶרֶץ נוֹשְׁבַת", שְׁאִין תִּלְמוּד לֹמֵר "עַד בּוֹאֵם", מַה תִּלְמוּד לֹמֵר "עַד בּוֹאֵם אֶל קֶצֶה אֶרֶץ כְּנַעַן", אֲלֵא מִלְּמַד שֶׁמֶן הַמֶּן שֶׁלְקָטוּ בְיוֹם שְׁמַת בּוֹ מִשָּׁה אֲכָלוּ הַיִּמְנוּ, מִשְׁבַּעַה בְּאֶדְר וְעַד שֶׁשָּׂה עָשָׂר בְּנִיטָן שְׁלֹשִׁים וַתִּשְׁעָה יוֹם עַד שֶׁהִקְרִיבוּ עֶמֶר בְּגִלְגָל, לֹא פֶסֶק הַמֶּן, וְלֹא רָצוּ לְאָכֹל מִתְּבוֹאֵת אֶרֶץ כְּנַעַן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֶזְרִיָּה אֹמֵר: מִשְׁלוּ מְשָׁל, לְמַה הִדְבָּר דּוֹמָה? לְמִלֶּךְ בְּשׂוֹר וְדָם שֶׁאֵמֵר לְעַבְדּוֹ: מִזַּג לִי בְּחַמִּין, אָמַר לוֹ: אִין כְּאֵן חַמִּין. אָמַר לוֹ: אִם לֹא, מִזַּג לִי בְּצוֹנָן, לְהוֹדִיעַךָ פְּמָה הִיָּה יָפָה לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, שְׁאֵלוּ יוֹרֵד מִן לְיִשְׂרָאֵל לֹא אֲכָלוּ מִתְּבוֹאֵת אֶרֶץ כְּנַעַן. שָׁנָה שִׁינְאוּ בַּהּ יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים, בְּשִׁשָּׁה עָשָׂר בְּאֵיר יוֹרֵד מִן

לְיִשְׂרָאֵל, וּבְשִׁבְעָה בְּאֶדְר פֶּסֶק מִלְיָרֵד. אוֹתוֹ הַיּוֹם מִת מִשָּׁה, וּבְשִׁשָּׁה עָשָׂר בְּנִיטָן כְּלָה מַה שְׁבִיָּדָן, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): "וַיֹּאכְלוּ מִתְּבוֹאֵת אֶרֶץ כְּנַעַן בְּשָׁנָה הַהִיא". דְּבַר אַחֵר: מַה תִּלְמוּד לֹמֵר? (שָׁם): "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲכָלוּ אֶת הַמֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה". וְהֵלֵא חֲסָרִין שְׁלֹשִׁים יוֹם, אֲלֵא שְׁאֲכָלוּ עוֹגוֹת מִצּוֹת שֶׁהוֹצִיאוּ בִּידָן מִמְצָרִים, שֶׁהָיָה יְפוֹת לָהֶם כְּמֶן.

ג. וּמִנֵּין שְׁבִשְׁבַעַה בְּאֶדְר נוֹלָד מִשָּׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לא): "וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אֲנֹכִי הַיּוֹם", שְׁאִין תִּלְמוּד לֹמֵר "הַיּוֹם"? וּמַה תִּלְמוּד לֹמֵר 'הַיּוֹם'? מִלְּמַד שֶׁהַיּוֹם מְלֹאוֹ שְׁנוֹתָיו. דְּבַר אַחֵר, מַה תִּלְמוּד לֹמֵר "הַיּוֹם"? מִלְּמַד שֶׁהֵן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה מְכֻנּוֹת מִיּוֹם לְיוֹם. דְּבַר אַחֵר, מַה תִּלְמוּד לֹמֵר 'הַיּוֹם', מִלְּמַד שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשָׁלִים שְׁנוֹתָן שֶׁל צְדִיקִים בְּרָצוֹן וּבְשִׁמְחָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כג): "אֵת מִסְפַּר יְמֵיךָ אֲמַלְא", וּמִנֵּין שְׁבִשְׁבַעַה בְּאֶדְר מִת מִשָּׁה? שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לד): "וַיִּכְכּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מִשָּׁה בְּעַרְבוֹת מוֹאָב שְׁלֹשִׁים יוֹם" וְגו'. (יְהוֹשֻׁעַ א): "וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מִשָּׁה עֶבֶד ה' וְגו' וַעֲתָה קוּם עֲבוֹד וְגו' וַיִּצּוּ יְהוֹשֻׁעַ אֶת שׁוֹטְרֵי הָעָם לֵאמֹר עֲבְרוּ בְּקֶרֶב הַמַּחֲנֶה וְגו', וְאֹמֵר (יְהוֹשֻׁעַ ד): "וַיְהִי עָלוֹ מִן הַיַּרְדֵּן בְּעֶשׂוֹר לַחֲדָשׁ הָרֵאשׁוֹן" וְגו', צֹא מִמְנוּ שְׁלֹשִׁים וּשְׁלֹשָׁה לְמַפְרַע, וְאַתָּה מוֹצֵא שְׁבִשְׁבַעַה בְּאֶדְר מִת מִשָּׁה.

ד. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: כִּיּוֹן שִׁינְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים נִתְמַנּוּ לְהֵן שְׁלֹשָׁה פְּרָנְסִים טוֹבִים, אֵלוֹ הֵן: מִשָּׁה וְאַהֲרֹן וּמְרִים, בְּזִכּוֹתָן נִתְנוּ לָהֶם שְׁלֹשׁ מִתְּנוֹת – בָּאֵר וְעֲמוּד עֲנָן וּמֶן. בָּאֵר – בְּזִכּוֹת מְרִים. עֲמוּד עֲנָן – בְּזִכּוֹת אֲהָרִן. מֶן – בְּזִכּוֹת מִשָּׁה. מִתָּה מְרִים –

בְּטֵלָה הַבָּאָר, וְחִזְרָה בְּזִכּוֹת מִשֶּׁה וְאֶהְרֶן.
 מֵת אֶהְרֶן – בְּטֵל עֲמוּד הָעֵנָן, וְחִזְרוּ שְׁנֵי־הֵם
 בְּזִכּוֹת מִשֶּׁה. מֵת מִשֶּׁה – בְּטֵלוּ שְׁלֹשֶׁתָן וְלֹא
 חִזְרוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (זְכַרְיָה יא): "וְאִכְחִיד אֶת
 שְׁלֹשֶׁת הָרוּעִים בִּירַח אֶחָד" וְגו', וְהִצְרַעַה
 לֹא עָבְרָה אֶת הַיַּרְדֵּן, אֲלֵא עָמְדָה עַל שַׁפַּת
 הַיַּרְדֵּן וְזָרְקָה בֵּהֶן מֶרֶה.

ה. כָּל זְמַן שֶׁהָיוּ יְהוֹשֻׁעַ וְהַזְקֵנִים קִימִים לֹא
 עָמַד שִׁיקְרָא בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא הִזִּיקוּ עוֹבְדֵי
 כּוֹכְבִים אֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (שׁוֹפְטִים ב):
 "וַיַּעֲבְדוּ הָעָם אֶת ה' כָּל יְמֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יְמֵי
 הַזְקֵנִים אֲשֶׁר הֶאָרִיכוּ יָמִים אַחֲרָי יְהוֹשֻׁעַ",
 מִשְׁמַת יְהוֹשֻׁעַ וְהַזְקֵנִים, מֵהוּ אוֹמֵר?
 (שׁוֹפְטִים ג): "וַיַּעֲבְדוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כּוֹשֶׁן
 רְשָׁעִתִּים שְׁמוֹנָה שָׁנִים"; לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ
 רְשָׁעִתִּים? ד שַׁעֲשֵׂה שְׁתֵּי רְשָׁעוֹת, אַחַת
 שֶׁנִּשְׁתַּעֲבַד בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל, וְאַחַת שֶׁעָבַר עַל
 הַשְּׁבוּעָה.

ו. כָּל זְמַן שֶׁהָיָה שְׁמוּאֵל קִיָּם – הָיוּ פְּלִשְׁתִּים
 נּוֹפְלִים בְּיַד יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל א ז):
 "וַתְּהִי יַד ה' בְּפִלְשְׁתִּים כָּל יְמֵי שְׁמוּאֵל",
 מִשְׁמַת שְׁמוּאֵל, מֵהוּ אוֹמֵר? (שְׁמוֹת כה):
 "וַיָּמָת שְׁמוּאֵל וַיֵּאֱסֹפוּ וַיִּקְבְּצוּ פְּלִשְׁתִּים אֶת
 מַחְנֵיהֶם לְצָבָא לְהִלָּחֵם עִם יִשְׂרָאֵל", כְּתוּב
 אֶחָד אוֹמֵר: "וַיִּשְׁמוּאֵל מֵת" וְגו', וְכָתִיב:
 "וַיָּמָת שְׁמוּאֵל" וְגו', אֲלֵא שְׁמוּאֵל, מֵת – זו
 מִיָּתָה וְדֹאֵי. וַיָּמָת שְׁמוּאֵל – לְעֵנְיָנוּ שֶׁל
 שְׁאוּל. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הָרִי הוּא אוֹמֵר
 (שָׁם): "וַיֹּאמֶר לָהּ מָה תֵּאָרוּ וְתֹאמְרֵי אִישׁ
 זָקֵן עוֹלָה", שֶׁלֹּא תַעֲלֶה עַל דַּעְתָּךְ שֶׁלֹּא מֵת
 שְׁמוּאֵל, אֲלֵא מֵת הוּא, וְאוֹמֵר (שְׁמוֹת כח):
 "וַיִּסְפְּדוּ לוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבְּרוּהוּ בְּרָמָה
 בְּעִירוֹ"; וְכִי אֵין אָנוּ יוֹדְעִין שֶׁהָרָמָה עִירוֹ?
 אֲלֵא מִלְּמַד שֶׁסְּפָדוּ לוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל כְּדָרָךְ
 שֶׁסְּפָדוּהוּ בְּרָמָה.

ז. כִּיּוֹצֵא בְּדָבָר אֶתְּה אוֹמֵר? (שְׁמוּאֵל א י,
 ב): "בְּלִכְתָּךְ הַיּוֹם מִעַמְדֵי וְגו' בְּצִלְצַח",
 הִיכָא מְצִינוּ שֶׁנִּקְבְּרָה רַחֵל בְּגִבּוֹל בְּנֵי־מִן
 בְּצִלְצַח? וְהִלֵּא לֹא נִקְבְּרָה אֲלֵא בְּבֵית לַחֵם
 חִלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה? שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית לה):
 "וַתָּמָת רַחֵל וַתִּקָּבֵר בְּדֶרֶךְ אֶפְרַת", וְאֵין
 אֶפְרַת אֲלֵא חִלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה, שֶׁנֶּאֱמַר (מִיכָה
 ה): "וְאֶתְּה בֵּית לַחֵם אֶפְרַתָּה צָעִיר לְהִיּוֹת
 בְּאֶלְפֵי יְהוּדָה", אֲלֵא אָמַר לוֹ, עַכְשָׁיו שְׁאֵנִי
 מְדַבֵּר עִמָּךְ הֵנָּם עַל קְבֻרוֹת רַחֵל אֶתְּה הוֹלֵךְ,
 וְהֵן בָּאֵין, וַיּוֹצֵא אֶתְּה אוֹתָן בְּגִבּוֹל בְּנֵי־מִן
 בְּצִלְצַח. כִּיּוֹצֵא בְּדָבָר אֶתְּה אוֹמֵר (שְׁמוּאֵל א
 כב): "וַיִּשְׁאוּל יוֹשֵׁב בְּגִבְעָה תַּחַת הָאֵשׁל
 בְּרָמָה וְחִנִּיתוּ בְּיָדוֹ", אִם בְּגִבְעָה אֵין בְּרָמָה,
 וְאִם בְּרָמָה אֵין בְּגִבְעָה, אֲלֵא מִי מִעַמִּיד רְגְלֵי
 שֶׁל שְׁאוּל בְּגִבְעָה? בֵּית דִּינוּ שֶׁל שְׁמוּאֵל
 הִרְמָתִי. כִּיּוֹצֵא בְּדָבָר אֶתְּה אוֹמֵר (תְּהִלִּים
 קכב): "עוֹמְדוֹת הָיוּ רְגְלֵינוּ בְּשַׁעֲרֵי
 יְרוּשָׁלַיִם", אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן? אֲלֵא מִי מִעַמִּיד
 רְגְלֵינוּ בְּמַלְחָמָה? בְּתֵי דִינִין שֶׁל דּוֹד
 שִׁיּוֹשְׁבִים בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם, כִּיּוֹצֵא בְּדָבָר
 אֶתְּה אוֹמֵר (זְכַרְיָה יד): "יִסּוּב כָּל הָאָרֶץ
 כְּעֶרְבָה מְגֻבַע לְרִמּוֹן נֶגֶב יְרוּשָׁלַיִם"; וְהִלֵּא
 נֶגֶב יְרוּשָׁלַיִם מִישׁוֹר הִיא, וְגִבְעָה וְרִמּוֹן מְקוֹם
 טְרָשִׁין וְקַפְקָסִין? אֲלֵא מָה גִבְעָה וְרִמּוֹן
 עֲתִידוֹת לְהִיּוֹת מִישׁוֹר נֶגֶד יְרוּשָׁלַיִם, כִּף כָּל
 אֲרָצוֹת עֲתִידוֹת לְהִיּוֹת מִישׁוֹר נֶגֶד יְרוּשָׁלַיִם.

ח. כִּיּוֹצֵא בְּדָבָר אֶתְּה אוֹמֵר (שְׁמוּאֵל ב-כא):
 "וַיָּאֵת חֲמֹשֶׁת בְּנֵי מִיכָל בַּת שְׁאוּל אֲשֶׁר יָלְדָה
 לְעָדְרִי אֵל וְגו' הַמְחַלְתִּי", הִיכָן מְצִינוּ
 שֶׁנִּתְּנָה מִיכָל לְעָדְרִיאֵל הַמְחַלְתִּי? וְהִלֵּא לֹא
 נִתְּנָה אֲלֵא לְפִלְטִי בֶן לִישׁ אֲשֶׁר מִגְּלִים?
 שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל א כה): "וַיִּשְׁאוּל נָתַן אֶת
 מִיכָל בַּתוֹ אֲשֶׁת דּוֹד לְפִלְטִי בֶן לִישׁ", אֲלֵא
 מִקִּישׁ נִשׁוּאֵי מִיכָל לְנִשׁוּאֵי מֶרֶב, מָה נִשׁוּאֵי

מרב בעברה - אף נשואי מיכל לפלטי בן ליש בעברה הִיָּה.

ט. שָׁאָלוּ תַלְמִידָיו אֶת רַבִּי יוֹסִי: הָאִידָן נָשָׂא דוּד אַחוֹת אִשְׁתּוֹ. אָמַר לֵהֶן: לֹאֲחֵר מִיתַת מֵרַב נִשְׁאָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָה אוֹמֵר: שְׁלֹא הָיוּ קְדוּשָׁיו קְדוּשֵׁיין גְּמוּרִים, שְׁנֹאֲמַר (שְׁמוּאֵל ב ג): "תִּנְהַ אֶת אִשְׁתִּי אֶת מִיכַל אֲשֶׁר אֲרַשְׁתִּי לִי" וְגו'. כִּשֶׁם שְׁלֹא הָיוּ קְדוּשָׁיו קְדוּשֵׁיין גְּמוּרִים, כִּךְ לֹא הָיוּ נִשְׁוֹאִיו נִשְׁוֹאִין גְּמוּרִים. כְּתוּב אַחַד אוֹמֵר: (שְׁמוּאֵל ב כא): "וְאֵת חֲמֹשֶׁת בְּנֵי מִיכַל בַּת שְׁאוּל אֲשֶׁר יָלְדָה לְעַדְרִיאֵל וְגו' הִמְחִלְתִּי", וְכְתוּב אַחַד אוֹמֵר (שְׁמוּאֵל ב ו): "וְלִמְיַכַּל בַּת שְׁאוּל לֹא הָיָה לָהּ וְלֹד עַד יוֹם מוֹתָהּ", כִּיצַד יִתְקִימוּ שְׁנֵי כְּתוּבֵינן הַלְלוּ? אָמַר מַעֲתָה, בְּנִים שֶׁל מֵרַב הָיוּ, יָלְדָה מֵרַב וְגַדְלָה מִיכַל אוֹתָן, וְנִקְרָא עַל שְׁמָהּ, שְׁנֹאֲמַר (רוֹת ד): "וַתִּקְרָאנָהּ לוֹ הַשְּׁכֵנּוֹת שֵׁם לֹאֲמַר יוֹלֵד בֶּן לְנַעֲמִי", וְאוֹמֵר (בַּמִּדְבָּר ג): "וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת אֶהְרֹן וּמֹשֶׁה" וְגו'.

מִסְכַּת סוּטָה פֶּרֶק שְׁנַיִם עָשָׂר

א. (דְּבָרֵי הַיָּמִים ב): "בְּשֵׁנַת שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ לַמְּלָכוֹת אֶסָּא עָלָה בְּעֵשָׂא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל עַל יְהוּדָה וַיִּבֶן אֶת הַרְמָה" וְגו', אֲפָשָׁר לֹמַר כֵּן? וְהֵלֵא אֶסָּא קָבַר אֶת בְּעֵשָׂא בְּשֵׁנַת עָשָׂרִים וְשֵׁשׁ לַמְּלָכוֹת, מֵה תַלְמוּד לֹמַר בְּשֵׁנַת שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ? נִגְדַּ שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ שְׁנָה שְׁנַתְחַתֵּן שְׁלֹמֶה בְּמֶלֶךְ מְצָרִים, וְנִגְדַּ שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ שְׁנָה שְׁנַגְזְרָה גְזָרָה עַל מְלָכוֹת בֵּית דָּוִד שֶׁתַּחֲחַלֵּק, וּבְאַחֲרוֹנָה עֲתִידָה שֶׁתַּחֲזוֹר לָהֶם, וְכַנְגַּד שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ שְׁנָה שְׁנַגְזְרָה גְזָרָה עַל מְלָכֵי אֲרָם, שֶׁהָיוּ שׁוֹטְנִין עַל יִשְׂרָאֵל, וּבְאַחֲרוֹנָה עֲתִידִין לְפֹל בְּיַד בְּנֵי דָוִד, לְכַךְ נֹאֲמַר בְּשֵׁנַת שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ שְׁנָה לַמְּלָכוֹת אֶסָּא.

ב. "וַיִּמַּת כְּדָבַר ה' אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיְהוּ וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרָם תַּחֲתָיו בְּשֵׁנַת שְׁתַּיִם לַיהוֹרָם בֶּן יְהוֹשֻׁפֵּט מֶלֶךְ יְהוּדָה" (מְלָכִים ב א), אֲפָשָׁר לֹמַר כֵּן? וְהֵלֵא יְהוֹשֻׁפֵּט מֶלֶךְ אַחֲרָיו חֲמֵשׁ שָׁנִים! אֵלֵא כִּיּוֹן שְׁהֶלֶךְ יְהוֹשֻׁפֵּט מֶלֶךְ יְהוּדָה עִם אַחָאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְרַמּוֹת גִּלְעָד, נִגְזְרָה גְזָרָה עַל יְהוֹשֻׁפֵּט לְהַרְגוֹ, שְׁנֹאֲמַר (מְלָכִים א כב): "וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרֵי הָרֶכֶב אֶת יְהוֹשֻׁפֵּט" וְגו', רְאוּי לְהַרְגוֹ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, אֵלֵא מְלַמֵּד שְׁבַשְׂכָר זַעֲקָה זַעֲקָה תִּלָּה לוֹ הַכְּתוּב שְׁבַע שָׁנִים וְהָיָה מוֹנִין לְכַנּוֹ.

ג. "בֶּן שְׁלֹשִׁים וְשְׁתַּיִם שְׁנָה יְהוֹרָם בְּמַלְכוֹ וַיִּשְׁמַנָּה שְׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַיִם" (דְּבָרֵי הַיָּמִים-ב כא). וּבְאַחֲזָיְהוּ בְּנֵו מֵהוּ אוֹמֵר: "בֶּן אַרְבַּעִים וְשְׁתַּיִם שְׁנָה אַחֲזָיְהוּ בְּמַלְכוֹ וַיִּשְׁנָה אַחַת מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַיִם" (שָׁם כב). וּבְמִקּוּם אַחֵר הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים ב ח): "בֶּן עָשָׂרִים וְשְׁתַּיִם שְׁנָה אַחֲזָיְהוּ בְּמַלְכוֹ". אָמַר רַבִּי יוֹסִי: וְכִי הָאִידָן אֲפָשָׁר לְבִנְיָן שֶׁהָיָה גְדוֹל מְאֹבִיו עָשָׂרִים שָׁנִים? אֵלֵא כִּיּוֹן שֶׁהָשִׂיא אֶסָּא מֶלֶךְ יְהוּדָה אֶת בַּתוֹ שֶׁל עַמְרִי מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לַיהוֹשֻׁפֵּט בְּנֵו לְאַשָּׁה, נִגְזְרָה עַל מְלָכוֹת דָּוִד שֶׁתַּכְלָה עִם בֵּית אַחָאָב, שְׁנֹאֲמַר (דְּבָרֵי הַיָּמִים ב כב): "וּמֵאֵלֶּהִים הָיְתָה תְּבוּסַת אַחֲזָיְהוּ" וְגו', וְנִפְלֹו שְׁנִיָּהֶם בֹּו בְּיוֹם זֶה עִם זֶה.

ד. כִּיּוֹצֵא בֹו (דְּבָרֵי הַיָּמִים-א ה): "כָּלֶם נִתְיַחֲסוּ בְּיַמֵּי יוֹתָם מֶלֶךְ יְהוּדָה וּבְיַמֵּי יִרְבֵּעִם בֶּן יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל", אֲפָשָׁר לֹמַר כֵּן? וְהֵלֵא עֲזִיָּה קָבַר אֶת יִרְבֵּעִם וְעוֹד שְׁלֹשָׁה מְלָכִים אַחֲרָיו, אֵלֵא כֹל אוֹתָן עָשָׂרִים וְחֲמֵשׁ שְׁנָה שֶׁהָיָה עֲזִיָּה הֶמְלֶךְ מְצוֹרַע (דְּבָרֵי הַיָּמִים-ב כו) "וַיּוֹתָם בְּנֵו עַל בֵּית הַמֶּלֶךְ שׁוֹפֵט אֶת עִם הָאֲרָץ".

מִסְכַּת סוּטָה פֶּרֶק שְׁלֹשָׁה עָשָׂר

א. מִשְׁנַבְנָה בֵּית רֵאשׁוֹן – נִגְנְזוּ אַהֵל מוֹעֵד, וְנִגְנְזוּ עִמּוֹ קְרָשׁוֹ, קְרָסִיו, וּבְרִיחָיו וְעַמּוּדָיו וְאֲדָנָיו, וְאָף עַל פִּי שְׁלֵא הָיוּ מִשְׁתַּמְשִׁין אֶלֶּא בְּשִׁלְחָן שְׁעֵשָׂה מִשָּׂה, וּמִנּוֹרָה שְׁעֵשָׂה מִשָּׂה לֹא הָיְתָה צְרִיכָה שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה, שְׁקִדְשָׁה הָרֵאשׁוֹנָה קִדְשָׁה לְשַׁעֲתָה וְקִדְשָׁה לְעֵתִיד לְבֵא.

ב. מִשְׁנַבְנָה הָאֲרוֹן – נִגְנְזוּ עִמּוֹ צִנְצֻנַת הַמָּן וְצִלּוּחִית שֶׁל שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה, וּמִקְלוֹ שֶׁל אֶהֱרֹן שְׁקִדְיָה, פְּרֻחֶיהָ, וְאֶרְגָּזוֹ שֶׁהִשְׁבִּיבוּ פִּלְשֵׁתִים דוֹרוֹן לֹאֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל – כֻּלָּם הָיוּ בְּבֵית קֹדֶשׁ קִדְשִׁים. וּמִשְׁנַבְנָה הָאֲרוֹן – נִגְנְזוּ עִמּוֹ. וּמִי נִגְנְזוּ? יֵאשִׁיָּה הַמֶּלֶךְ גִּנְזָם. מִה רָאָה? פִּיּוֹן שְׂרָאָה שְׁכָתוּב בַּתּוֹרָה (דְּבָרִים כח): "וְיִלְךְ ה' אֹתְךָ וְאֵת מִלְכְּךָ" וְגו', פֶּקֶד לְלוֹיִם וּגְנִזוּהוּ, שְׁנֵאמַר (דְּבָרִי הַיְמִים ב לה): "וַיֹּאמֶר לְלוֹיִם הַמְּבִינִים לְכָל יִשְׂרָאֵל וְגו', תָּנוּ אֵת אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ בְּבֵית אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֵין לָכֶם מִשָּׂא בְכַתֵּף"; אָמַר לָהֶם: גִּנְזוּ אוֹתוֹ שְׁלֵא יַעֲלֶה לְבַבְכֶם כִּשְׂאֹר כָּל הַפְּלִיִּם, שֶׁתְּחַזְּיֶהוּ לְמִקוּמָן, שְׁנֵאמַר (דְּבָרִי הַיְמִים ב לה): "עֲתָה עֲבֹדוּ אֵת ה' אֱלֹהֵיכֶם וְאֵת עִמּוֹ יִשְׂרָאֵל", מִיֵּד גִּנְזוּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: אֲרוֹן גָּלָה לְבַבְכֶם, שְׁנֵאמַר (דְּבָרִי הַיְמִים ב לה): "לֹא יוֹתֵר דְּבַר אָמַר ה'", וְאֵין דְּבוּר אֶלֶּא דְּבָרוֹת שְׁבוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: הָרִי הוּא אוֹמַר (דְּבָרִי הַיְמִים ב לו): "לְתִשׁוּבַת הַשָּׁנָה שְׁלַח הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶצַּר וַיְבִיאֵהוּ בְּבִלְהָ עִם כְּלֵי חַמְדַּת בֵּית ה'" – זֶהוּ אֲרוֹן. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן לֵקִישׁ אוֹמַר: אֲרוֹן בְּמִקוּמוֹ נִגְנְזוּ, שְׁנֵאמַר (מְלָכִים א ה): "וַיֹּאדְרִיכוּ הַכּוּדִים וַיִּרְאוּ וְגו' וַיִּהְיוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה".

ה. עַד שְׁלֵא נִגְנְזוּ אֱלִיהוּ – הָיְתָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מְרַבָּה בְּיִשְׂרָאֵל, שְׁנֵאמַר (מְלָכִים-ב ב): "וַיֹּאמֶר אֱלִיהוּ אֶל אֱלִישֶׁע שֶׁב נֹא פַה כִּי ה' שְׁלַחְנִי עַד בֵּית אֵל", מִהוּ אוֹמַר (שָׁם)? "וַיֵּצְאוּ בְנֵי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בֵּית אֵל אֶל אֱלִישֶׁע" וְגו'. מִהוּ אוֹמַר? (שָׁם): "וַיִּגְשׁוּ בְנֵי הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בִּירִיחוֹ וְגו' כִּי ה' שְׁלַחְנִי הִירְדְנָה" וְגו', מִהוּ אוֹמַר (שָׁם): "וַחֲמָשִׁים אִישׁ מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים הֵלְכוּ וַיַּעֲמֵדוּ מִנְּגַד מִרְחוֹק וַחֲנוּ עִמּוֹ וּשְׁנִיחָם עָמְדוּ עַל הִירְדֵן", יְכוּל מִפְּנֵי שֶׁהֵן מוֹעֲטִין? תִּלְמִיד לּוֹמַר: "וַחֲמָשִׁים אִישׁ" וְגו', יְכוּל מִפְּנֵי שֶׁהֵן קְטָנִים? תִּלְמִיד לּוֹמַר: "וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִירְדֵּתָ כִּי הַיּוֹם ה' לּוֹקַח אֶת אֲדוֹנֶיךָ", 'אֲדוֹנֵינוּ' לֹא אָמְרוּ אֶלֶּא 'אֲדוֹנֶיךָ' – מִלְּמַד שְׁכָלָם חֲבָרִיו שֶׁל אֱלִיהוּ הָיוּ, וְהָיוּ שְׁקוּלִין כְּנִגְדֵי אֱלִיהוּ, וּמִנֵּין שֶׁנִּסְתַּלְקָה מִהֵן רוּחַ הַקֹּדֶשׁ? שְׁנֵאמַר (שָׁם): "וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִנֵּה נֹא יֵשׁ אֵת עַבְדְּךָ חֲמָשָׁה, חֲמָשִׁים אָנֹשִׁים בְּנֵי חֵיל" וְגו'. אֶפְשָׁר לְבְנֵי אָדָם, אָמַשׁ אוֹמְרִים "הִירְדֵּתָ כִּי הַיּוֹם ה' לּוֹקַח אֶת אֲדוֹנֶיךָ", וְעַכְשָׁו אוֹמְרִים "יֵלְכוּ נֹא וַיִּבְקְשׁוּ אֶת אֲדוֹנֶיךָ"? אֶלֶּא מִלְּמַד שֶׁנִּסְתַּלְקָה מִהֵן רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. (שָׁם): "וַיִּפְצְרוּ בּוֹ עַד בּוֹשׁ וַיֹּאמֶר שְׁלַחוּ"; מִה תִּלְמִיד לּוֹמַר 'עַד בּוֹשׁ'? מִלְּמַד שֶׁהָיָה בּוֹשׁ מֵהֶם. דְּבַר אַחֵר, "עַד בּוֹשׁ", מִה תִּלְמִיד לּוֹמַר "עַד בּוֹשׁ"? כְּלוֹמַר שֶׁנִּתְבַּשְׂתִּי מֵהֶם, כְּדִי שְׁלֵא יֵאמְרוּ אֵינוֹ רוּצָה לְהַקְבִּיל פָּנָי רְבוּ, כָּל זְמַן שֶׁהָיָה אֱלִישֶׁע קָיָם לֹא הָיוּ גְדוּדֵי אָרֶם בְּאֵין בְּגָבוּל יִשְׂרָאֵל, שְׁנֵאמַר (מְלָכִים ב ו): "וְלֹא יִסְפוּ גְדוּדֵי אָרֶם לְבֹא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל", מִשְׁמַת אֱלִישֶׁע מִהוּ אוֹמַר (מְלָכִים ב יג): "וַיָּמַת אֱלִישֶׁע וַיִּקְבְּרוּהוּ וַיְגִדוּדֵי מוֹאָב יְבוֹאוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל".

ג. מִשְׁחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ רֵאשׁוֹן בְּטָלוּ עָרֵי מִגְרָשׁ, וּפְסָקוֹ אֹרִימִים וְתַמִּים, וּבִטְלָה מְלוּכָה מִבֵּית דָּוִד, שֶׁנֶּאֱמַר (עזרא ב): "וַיֹּאמֶר הַתְּרַשְׁתָּא לָהֶם אֲשֶׁר לֹא יֵאָכְלוּ מִקְדָּשׁ הַקְּדוֹשִׁים עַד עֲמֵד הַכֹּהֵן לְאוֹרִימִים וְתוֹמִים". אָמַר לוֹ: כִּאֲדָם שְׂאוֹמֵר לְחַבְרוֹ עַד שִׁיחִיו מֵתִים אוֹ עַד שְׂיבֵא מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד.

ד. מִשְׁמַתּוֹ חֲגֵי זִכְרֶיהָ וּמִלֶּאכִי – נִסְתַּלְּקָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, וְאַף עַל פִּי כֵן הָיוּ מִשְׁתַּמְשִׁין בְּבַת קוֹל. פֶּעַם אַחַת הָיוּ מִסְבִּין בְּעֵלִית בֶּן גּוּרְיוֹן בִּירִיחוֹ, יִצְתָהּ בַת קוֹל מִן הַשָּׁמַיִם וְאָמְרָה: יֵשׁ בְּכֶם אָדָם אֶחָד שְׂרָאוּי שֶׁתְּשֻׁרָה עָלָיו שְׂכִינָה, אֲלֵא שְׂאִין דּוֹרוֹ זִכְאֵי לְכָךְ, נִתְּנָנוּ עֵינֵיהֶם בְּהִלָּל הַזָּקֵן. וּכְשִׁמַּת, הִסְפִּידוּהוּ: "הֵי חֲסִיד הֵי עֲנִיו תְּלַמִּידוֹ שֶׁל עֲזָרָא".

ה. וְשׁוֹב פֶּעַם אַחֲרָת הָיוּ מִסְבִּין בְּעֵלִיהָ בִּיבְנָה, וְיִצְאָת בַּת קוֹל וְאָמְרָה: "יֵישׁ כְּאֵן אֶחָד שְׂרָאוּי שֶׁתְּשֻׁרָה שְׂכִינָה עָלָיו אֲלֵא שְׂאִין דּוֹרוֹ זִכְאֵי לְכָךְ", נִתְּנָנוּ עֵינֵיהֶם בְּשִׂמּוּאֵל הַקָּטָן, כְּשִׁמַּת, הִסְפִּידוּהוּ: "הֵי עֲנִיו הֵי חֲסִיד תְּלַמִּידוֹ שֶׁל הִלָּל הַזָּקֵן". וְאַף הוּא אָמַר בְּשַׁעַת מִיתָתוֹ: "שְׁמַעוֹן וְיִשְׁמַעְאֵל לְחַרְבָּא וְחַבְרוּהֵי לְקַטְלָא, וְשָׂאֵר עַמָּא לְכִיזָא וְעָקוּ סְגִיאִין עֲתִידִין לְמִיתֵי עַל עֲלֵמָא!". וְאַף עַל רַבֵּי יְהוּדָה בֶּן בְּבָא בְּקִשׁוֹ לֹמַר כֵּן: "הֵי עֲנִיו הֵי חֲסִיד תְּלַמִּידוֹ שֶׁל שְׂמּוּאֵל הַקָּטָן", אֲלֵא שְׁנַטְרָפָה הַשְּׁעָה – שְׂאִין מִסְפִּידִין הַרּוּגֵי מַלְכוּת.

ו. יוֹחֲנָן כֹּהֵן גְּדוֹל שְׁמַע דְּכָר מִבֵּית קֹדֶשׁ הַקְּדוֹשִׁים: "נִצְחִין טְלִיא דְאֲזִלֵי לְאַגְחָא

קִרְבָּא בְּאַנְטוֹכְתָא"², וְכָתְבוּ אוֹתָהּ הַשְּׁעָה וְאוֹתוֹ הַיּוֹם, וְכוּנְנוּ, וְאוֹתָהּ שְׁעָה הָיְתָה שְׁנַצְחָה. שְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק שְׁמַע דְּכָר מִבֵּית קֹדֶשׁ הַקְּדוֹשִׁים: "בְּטַלְתָּ עֲבִידְתָּא, דִּיאֵמַר סַנְאָה לְאִיתְאָה לְהִיכְלָא, וְנַהֲרַג גַּסְקַלְנוֹס וּבְטָלוּ גְזוּרְתֵינוּ"³; וּבְלִשׁוֹן אֲרָמִי שְׁמַע וְלֹא הִבִּינוּ.

ז. כָּל זְמַן שֶׁהָיָה שְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק קַיִם, הָיָה גַר מְעַרְבֵי תְדִיר, מְשַׁמֵּת, הֵלְכוּ וּמִצְאוּהוּ שְׂפָכָה, מִכְּאֵן וְאֵילָף מוֹצְאִין אוֹתָהּ, פְּעַמִּים כְּבָה פְּעַמִּים דְּלוֹק. כָּל זְמַן שֶׁהָיָה שְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק קַיִם – הָיְתָה מְעַרְכָה תְדִירָה, כְּשֶׁמְסַדְרִין אוֹתָהּ בְּשַׁחֲרִית הָיְתָה מִתְגַּבְּרָת וְהוֹלְכַת כָּל הַיּוֹם כְּלוּ, וְהָיוּ מְקַרְבִּין עָלֶיהָ תְּמִידִין וּמוֹסְפִין וְנִסְכִּיהֶן, וְלֹא הָיוּ מוֹסִיפִין עָלֶיהָ אֲלֵא שְׁנֵי גְזָרֵי עֲצִים עִם תְּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבִים, כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוֹת עֲשֵׂה, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ו): "וּבִעַר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן" וְכוּ'. מְשַׁמֵּת שְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק – תִּשַׁשׁ כֹּחָהּ שֶׁל מְעַרְכָה, כְּשֶׁמְסַדְרִין אוֹתָהּ בְּשַׁחֲרִית לֹא הָיוּ נִמְנָעִין מִלְּהוֹסִיף עָלֶיהָ עֲצִים כָּל הַיּוֹם כְּלוּ, כָּל זְמַן שֶׁהָיָה שְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק קַיִם – בְּרָכָה נִכְנָסַת בְּשַׁתֵּי לַחַם וּבְלַחַם הַפָּנִים, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מִתְחַלְקָת בְּעֲצֵרַת לְכֹהֲנִים, וְלַחַם הַפָּנִים בְּרִגְלָא לְכָל הַמְשַׁמְרוֹת, יֵשׁ מִהֵן שְׂאוּכְלִין וּשְׂבָעִין וְיֵשׁ מִהֵן שְׂאוּכְלִין וּמוֹתִירִים, וְלֹא עָלָה בְּיַד כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֲלֵא כְּפִיָּת. מְשַׁמֵּת שְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק לֹא הָיְתָה בְּרָכָה נִכְנָסַת לֹא בְּשַׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֹא בְּלַחַם הַפָּנִים. הַצְּנוּעִין מוֹשְׁכִין יְדִיהֶן וְהַגְּרָגְרִין חוֹלְקִין בִּינֵיהֶם, וְלֹא עָלָה בְּיַד כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֲלֵא כְּפוּל. מְעַשֵׂה בְּכֹהֵן אֶחָד מִצְפוּרֵי שְׁנַטְל חֲלָקוֹ

² נִצְחָה הַיְלָדִים שֶׁהִלְכוּ לְעָרֵי קִרְבַּ בְּאַנְטוֹכְתָא.

³ בְּטָלָה הַעֲבֹדָה שֶׁרָצָה הַשּׂוֹמֵא לְהִבְיֵא לְהִיכָל, וְיַת וְכוּ'.

¹ שְׁמַעוֹן וְיִשְׁמַעְאֵל לְחַרְבֵי, וְחַבְרוּי לְהַרְגֵי, וְשָׂאֵר הָעַם לְכֹזֵא

וְצָרוֹת רַבּוֹת עֲתִידוֹת לְכֹזֵא עַל הָעוֹלָם.

מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי, מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן מִפְּרִישׁ מִמֶּנּוּ תְרוּמַת מַעֲשֵׂר, וְנוֹתְנָהּ לַכֹּהֵן. וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי עוֹלָה וְאֶכְלָה בִירוּשָׁלַיִם, מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר עֲנִי – הַמוֹצֵיא מִחֶבְרוֹ עָלָיו הִרְאִיָּה.

מִסְכַּת סוּטָה פֶּרֶק אַרְבַּעַת עָשָׂר

יד, א רבי יוחנן בן זכאי אומר: מִשְׁרָבוֹ הֶרְצַחְנִים – בְּטִלָּה עֲגֻלָּה עֲרוּפָה, לְפִי שְׂאִינָה בָּאָה אֲלֵא עַל הַסֶּפֶק. מִשְׁרָבוֹ הֶרְצַחְנִים בְּגִלּוּי – בְּטִלָּה עֲגֻלָּה עֲרוּפָה. מִשְׁרָבוֹ הַמְּנַאֲפִים – פֶּסְקוֹ מִי הַמְּרִים, לְפִי שְׂאִין מִי הַמְּרִים בָּאִים אֲלֵא עַל הַסֶּפֶק, עֲכָשׁוּ כִכָּר רַבּוֹ הִרְוֵאִים בְּגִלּוּי. מִשְׁרָבוֹ בְּעֲלֵי הַנָּאָה – נִתְעוֹתוֹ הַדִּינִין וְנִתְקַלְקְלוּ הַמַּעֲשִׂים וְאִין נַח בְּעוֹלָם. מִשְׁרָבוֹ רוֹאֵי פָּנִים בְּדִין – בְּטֵל "לֹא תַגּוּרוּ", וּפֶסֶק "לֹא תִפְרִירוּ", וּפְרָקוֹ עַל שְׂמִים וְנִתְנוּ עֲלֵיהֶם עַל בֶּשֶׂר וְדָם. מִשְׁרָבוֹ לֹחֲשֵׁי לְחִישוֹת בְּדִין – חֲרוֹן אִף בִּישְׂרָאֵל וְנִסְתַּלְקָה הַשְּׂכִינָה, מִשׁוּם שְׂנֵאָמֵר: "בְּקֶרֶב אֲלָקִים יִשְׁפֹּט". מִשְׁרָבוֹ "אַחֲרֵי בְצַעַם לְבָם הוֹלֵךְ" – רַבּוֹ "אוֹמְרִים לְרַע טוֹב וְלְטוֹב רַע". מִשְׁרָבוֹ "הֵאֱוִמְרִים לְרַע טוֹב וְלְטוֹב רַע" – רַבּוֹ "הוּי הוּי" בִּישְׂרָאֵל. מִשְׁרָבוֹ מוֹשְׁכֵי הַרֶק – רַבּוֹ הִיְהִירִים, וְנִתְמַעְטוּ הַתְּלַמִּידִים, וְהַתּוֹרָה חֲזָרָה עַל לומְדֶיהָ. מִשְׁרָבוֹ הִיְהִירִים – נִתְחַלּוּ בְנוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַנְשֵׂא לִיהִירִים, שְׂאִין דוֹרְנוּ רוֹאָה אֲלֵא לְפָנִים. מִשְׁרָבוֹ מַטִּילֵי מְלֵאֵי עַל בְּעֲלֵי כֶתִים – רַבָּה הַשְּׁחָד וְהַטִּית הַמִּשְׁפָּט וּפְסָקָה טוֹבָה וְהָיָה לְאַחֹר וְלֹא לְפָנִים. וְעֲלֵיהֶם נֵאָמֵר, כְּעַל בְּנֵי שְׂמוּאֵל (שְׂמוּאֵל א ח): "לֹא הָלַכּוּ בְּנֵיוֹ בְּדַרְכֵי" וְגו'. וְכִי לִקְחוּ שְׁחָד וּמִשְׁפַּט הַטּוֹ? – רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר: חֲלָקִים שְׂאֵלוּ בְּפִיהֶם. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר:

וְחָלַק חֶבְרוֹ, וְאִף עַל פִּי כֵן לֹא עָלָה בְּיָדוֹ אֲלֵא כְּפוּל, וְהָיוּ קוֹרִין אוֹתוֹ בֶּן הַחֲמִצָּן עַד הַיּוֹם הַזֶּה.

ח. אוֹתָהּ שְׁנָה שְׁמַת בָּהּ שְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק הָיָה אֹמֵר: "בְּשָׁנָה הַזֹּאת הוּא מֵת!" אָמְרוּ לוֹ: מִנֵּין אֶתָּה יוֹדֵעַ? אָמַר לָהֶם: כָּל יָמוֹת הַכְּפוּרִים הָיָה יָקָן וְלוֹבֵשׁ בְּגָדִים לְכָנִים וּמִתְכַּסֶּה לְכָנִים – נִכְנַס עִמִּי וַיֵּצֵא עִמִּי. שְׁנָה זוֹ, נִכְנַס עִמִּי וְלֹא יֵצֵא עִמִּי. לְאַחַר הַרְגָּל חָלָה שְׁבַעַת יָמִים וָמֵת. מִשְׁמַת שְׁמַעוֹן הַצַּדִּיק פֶּסְקוֹ מִלְּבַרְךָ בְּשֵׁם⁴.

ט. מַעוֹרְרִין – אֵלוּ הַלּוּיִם שֶׁהָיוּ עוֹמְדִים עַל הַדּוֹכָן, וְאוֹמְרִים (תְּהִלִּים מִד): "עוֹרָה לְמָה תִישֵׁן ה'?" וְגו'. אָמַר לָהֶן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זְכַאִי: וְכִי יֵשׁ שִׁנָּה לְפָנָיו? וְהֵלֵא כִכָּר נֵאָמַר (תְּהִלִּים קכא): "הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל", אֲלֵא כָּל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל שְׂרוּיִן בְּצַעַר וְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים בְּנַחַת וּבִשְׁלֹוָה, לְכָךְ נֵאָמַר: "עוֹרָה לְמָה תִישֵׁן ה'". נוֹקְפִין – אֵלוּ שֶׁהָיוּ חוֹבְטִין אוֹתוֹ בְּמַקְלוֹת בֵּין קַרְנֵיו כְּדָרְךְ שְׁעוֹשִׂין לְעַבּוּדַת כּוֹכָבִים. אָמַר לָהֶם רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זְכַאִי: עַד מַתִּי אֲתֵם מֵאֲכִילִין נְבִלוֹת לְמַזְבֵּחַ? עַמְד וְהַתְקִין לָהֶם טְבַעוֹת בְּקַרְקַע.

י. עַד יָמָיו הָיָה פְטִישׁ מִכָּה בִירוּשָׁלַיִם כְּחֵלוֹ שֶׁל מוֹעֵד, אִף הוּא גָזַר עַל הַנּוֹדָאֵי וּבִטֵּל אֶת הַדְּמָאֵי, לְפִי שֶׁשְׁלַח בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וְרָאָה שְׂאִין מִפְּרִישֵׁין אֲלֵא תְרוּמָה גְדוּלָּה בְּלִבָּד, וּמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי – מִקְצָתָן מַעֲשֵׂרִין וּמִקְצָתָן אִין מַעֲשֵׂרִין. אָמַר לָהֶם: "בְּנֵי! בּוֹאוּ וְאָמַר לְכֶם, כְּשֶׁם שְׁתְרוּמָה גְדוּלָּה יֵשׁ בָּהּ עוֹן מִיתָה – כֶּף תְרוּמַת מַעֲשֵׂר וְטָבַל יֵשׁ בָּהּ עוֹן מִיתָה". עַמְד וְהַתְקִין לָהֶם, הַלּוֹקַח פְּרוֹת מִעַם הָאָרֶץ – מִפְּרִישׁ מִהֵן

⁴ ספרים אחרים: 'נמנעו אֲתִיו מִלְּבַרְךָ בְּשֵׁם'.

שְׁהִיָּה מֵתַקֵּן מִבְּחוּץ וּמִכְּנִיס מִבְּפָנִים. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה בְּאִבְנֵי מִקְדָּשׁ, וְדְבָרֵי רַבִּי נַחֲמִיָּה בְּאִבְנֵי בֵּיתוֹ, וְנוֹתְנִים אוֹתוֹ עַל גְּבֵי אֲבָנִים, עַל גְּבֵי קוֹרוֹת, וּמִתְפַּתְחִים לְפָנָיו כְּלוּחֵי פִּנְקֶס, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שְׁנוֹתַנִּין אוֹתוֹ עַל גְּבֵי בְּרוֹל, הוּא בּוֹקֵעַ וְיוֹרֵד מִלְּפָנָיו, וְאִין כֹּל דְּבָר יָכוֹל לַעֲמֹד בּוֹ.

ב. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: תַּדַּע שְׁנַתְּאָרְרוּ טְלָלִים, שְׁבָרָא שׁוֹנָה, כְּשֶׁהִיָּה טַל יוֹרֵד עַל גְּבֵי תַבָּן וְעַל גְּבֵי קֶשׁ – מִלְּבִין. שְׁנַאָמַר (שְׁמוֹת טו): "וְהִנֵּה עַל פְּנֵי הַמִּדְבָּר דָּק מִחֶסֶפֶס"; וְעַכְשָׁו מִשְׁחִיר. בְּרָא שׁוֹנָה הִיָּה כֹּל עִיר שֶׁהִי טְלָלִין מְרַבִּין מִחֲבֵרוֹתֶיהָ – הִיּוּ פְרוּתֶיהָ מְרַבִּין. עַכְשָׁו – מִמְעֵטִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר, מִשׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ – אִין יוֹם שְׂאִין בּוֹ קְלָלָה, וְלֹא יָרַד טַל לְבִרְכָה, וְנִטַּל טַעַם הַפְּרוֹת, וְרָאשׁוֹן רָאשׁוֹן עוֹמֵד. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: אִף נִטַּל שְׁמֵן הַפְּרוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אָמַר: טְהַרָה נִטְלָה אֶת הַטַּעַם וְאֶת הָרִיחַ, מַעֲשָׂרוֹת נִטְלָה שְׁמֵן דְּגָן. מִשְׁמַת רַבִּי אֶלְיָעֶזֶר – בְּטַל כְּבוֹד הַתּוֹרָה. מִשְׁמַת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ – בְּטַל אֲנָשֵׁי עֲצָה, וּפְסָקָה מִחֻשְׁבָּה מִיִּשְׂרָאֵל. מִשְׁמַת רַבִּי עֲקִיבָא – בְּטַל זְרוּעוֹת הַתּוֹרָה, וּפְסָקוֹ מַעֲיֵנוֹת הַחֻכְמָה. מִשְׁמַת רַבִּי אֶלְיָעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה – בְּטַלָּה עֲטַרְתַּת חֻכְמָה, שְׁעֲטַרְתַּת חֻכְמִים עֲשָׂרָם. מִשְׁמַת בֶּן עֲזַאי – בְּטַל הַשְּׂקָדִין. מִשְׁמַת בֶּן זֹמָא – בְּטַל הַדְּרָשָׁנִין. מִשְׁמַת רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוּסָא – בְּטַל אֲנָשֵׁי מַעֲשֵׂה מִיִּשְׂרָאֵל. מִשְׁמַת אַבָּא יוֹסִי בֶּן קַטִּינְתָא "אִישׁ קַטְנָתָא" – נִתְקַטְנָה חִסְדוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ "אִישׁ קַטְנָתָא"? – שֶׁהוּא מִקְטַנֵּי הַחִסְדִּים. מִשְׁמַת רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל – בָּא גּוֹבְאֵי וְרַבּוֹ צְרוֹת. מִשְׁמַת רַבִּי – נִכְפְּלוּ צְרוֹת. מִשְׁמַת רַבִּי – בְּטַלָּה עֲנָה וְיִרְאֵת חֻטָּא. רַבִּי שְׁמַעוֹן

מִלָּאֵי הִטִּילוּ עַל בְּעֵלֵי בְּתִים. רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר: קָפָה יִתְרָה שֶׁל מַעֲשֵׂר נָטְלוּ בְּזוֹרֵעַ. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: מֵתוֹת נָטְלוּ בְּזוֹרֵעַ. אִף עַל פִּי שְׂלֵא קָלַל עָלַי אֶת שְׁמוּאֵל אֶלָּא עַל תְּנָאֵי, רָאָה הָאִידָּךְ דְּבָקָה בּוֹ. מִשְׁרַבּוֹ מִקְבְּלָנִי טוֹבְתָךְ וּמְחִזִּיקֵנִי טוֹבְתָךְ – רַבּוֹ אִישׁ הִיָּשֵׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה, שְׁפָלִים הִגְבָּהוּ וּגְבוּהִים הִשְׁפָּלוּ, וּמִלְּכוּתָא אֶזְלָא וְנוֹלָה, מִשְׁרַבּוֹ צְרִי עֵין וְטוֹרְפֵי טוֹרָף – רַבּוֹ מֵאֲמָצִי הֵלֵב מִלְּהַלוֹת, וְעָבְרוּ עַל מָה שְׁכָתוֹב בַּתּוֹרָה: "הַשְּׁמֵר לָךְ פֶּן" וְגו'. מִשְׁרַבּוֹ נְטִיּוֹת הַגְּרוֹן מִסְקוֹרוֹת הַעֵינַיִם – רַבּוֹ מִים הַמְרִים, אֶלָּא שְׁפָסְקוֹ. מִשְׁרַבּוֹ מִקְבְּלֵי מִתְּנוּת – נִתְמַעְטוּ הַיָּמִים וְנִתְקַצְרוּ הַשָּׁנִים, דְּכָתִיב: "וְשׁוֹנָא מִתְּנוּת יִחְיֶה". מִשְׁרַבּוֹ זְחוּחֵי הֵלֵב – רַבּוֹ מִחֻלְקַת בִּישְׂרָאֵל, תְּלַמִּידֵי שְׁמַאי וְהֵלֵל שְׂלֵא שְׁמָשׁוּ כֹּל צְרָפֶן – רַבּוֹ מִחֻלְקַת בִּישְׂרָאֵל, שְׁנַעֲשֶׂה תּוֹרָה כְּשֵׁתֵי תוֹרוֹת. מִשְׁרַבּוֹ מִקְבְּלֵי צְדָקָה מְכוּתִים – הַתְּחִילוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים לְהַתְמַעֵט וְיִשְׂרָאֵל לְהַתְרוֹמֵם, וְאִין גּוֹחַ בְּעוֹלָם לְיִשְׂרָאֵל.

מִסְכַּת סוּטָה פֶּרֶק חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר

א. מִשְׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ – בְּטַל שְׁמִיר וְנִפְתַּת צוּפִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מָה טִיבוֹ שֶׁל שְׁמִיר זֶה? בְּרִיתוֹ כְּשֶׁעוֹרָה, מִשְׁשֵׁת יְמֵי בְּרָאשִׁית גְּבָרָא, וְאִין כֹּל דְּבָר קֶשֶׁה יָכוֹל לַעֲמֹד בְּפָנָיו, בְּמָה מִשְׁמֵרִין אוֹתוֹ? כּוֹרְכִין אוֹתוֹ בְּסַפּוּגִין שֶׁל צֶמֶר, וּמַנִּיחִין אוֹתוֹ בְּאִיתְנֵי שֶׁל אֲבָר מִלָּאָה סְבִין שְׁעוֹרָה, וְבוֹ בְּנָה שְׁלֵמָה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ – "וְהֵבִית בְּהַבְנוֹתוֹ אֶבֶן אֶבֶן שְׁלֵמָה מִסַּע נִבְנָה" – הַדְּבָרִים כְּכַתְּבָן; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי נַחֲמִיָּה אָמַר: וְכִי אֶפְשֵׁר לוֹמַר כֵּן? וְהִלָּא כְּבָר נֵאֶמַר: "כֹּל אֱלֹהֵי אֲבָנִים יִקְרוּ וְגו' מְגִירוֹת בְּמַגְרָה"?! אִם כֵּן מָה תְּלַמּוּד לוֹמַר "לֹא נִשְׁמַע בְּבֵית בְּהַבְנוֹתוֹ" –

רְבֵן גְּמַלְיָאֵל לְלַמֵּד בְּנֵיהֶם יְיָנִית מִפְּנֵי שְׁהֵן קְרוּבִין לְמַלְכוּת. וְשָׁלָא לְסוּד אֶת בֵּיתוֹ בְּסִיד – בְּבִיצַת הַסִּיד, וְאִם עָרַב בּוֹ חוּל אוֹ תִבְּן – מִתָּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם עָרַב בּוֹ חוּל – הֲרִי זֶה טְרִכְסִיד¹¹ וְאָסוּר. אִם עָרַב בּוֹ תִבְּן – מִתָּר. פְּלִמוֹס הָאֲחֵרוֹן גָּזְרוּ עַל חֶפֶת חֲתָנִים. אֵלּוּ הֵן חֶפֶת חֲתָנִים – זְהוּרִית הַמְזֻהֶבֶת, אָבֶל עוֹשָׂה הוּא אֲפִיפִירוֹת¹², וְתוֹלָה בָּהּ כָּל מָה שְׂרִיצָה, וְשָׁלָא תִצָּא כְּלָה בְּאֲפִרְיוֹן בְּתוֹךְ הָעִיר, וְרַבּוּתֵינוּ הִתִּירוּ שְׂתִצָּא בְּאֲפִרְיוֹן בְּתוֹךְ הָעִיר, אִף עַל פְּלִיטִין¹³ גָּזַר רַבִּי יְהוּדָה בְּן בְּבָא, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים.

ה. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בֶּן אֱלִישֶׁע: מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ דִּין הוּא שְׁנַגְזוֹר עַל עֲצָמָנוּ שְׁלָא לְאָכּוֹל בְּשָׂר וְשָׁלָא לְשִׁתּוֹת יַיִן, אֲלֵא שְׁאִין בֵּית דִּין גּוֹזְרִין עַל הַצְּבּוֹר אֲלֵא אִם כֵּן רוּב הַצְּבּוֹר יְכוֹלִין לַעֲמֵד בָּהּ. הוּא הָיָה אוֹמֵר: הוּאִיל וְעוֹקְרִין אֶת הַתּוֹרָה מִבִּינּוּתֵינוּ, וְשָׁלָא לְכַנֵּס לְשִׁבּוּעַ הַבֵּן, דִּין הוּא שְׁנַגְזוֹר עַל עֲצָמָנוּ שְׁלָא לִישָׂא אִשָּׁה וְלְהוֹלִיד בָּנִים וְנִמְצָא זָרְעוֹ שֶׁל אֲבִרְהָם אָבִינוּ כְּלָה מֵאֵלִיּוֹ. אָמְרוּ לוֹ: הִנּוּחַ לְהָן לְיִשְׂרָאֵל מוּטָב שִׁיְהִי שׁוֹגְגִים וְאֵל יְהִי מְזִידִין. מִשְׁחָרַב בֵּית הָאֲחֵרוֹן רַבּוּ פְּרוּשִׁין בְּיִשְׂרָאֵל – שְׁלָא לְאָכּוֹל בְּשָׂר וְלִישָׂא לְשִׁתּוֹת יַיִן, נִטְפַּל לְהֵם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אָמַר לְהֵם: מִפְּנֵי מָה אֵין אַתֶּם אוֹכְלִים בְּשָׂר וְאֵין אַתֶּם שׁוֹתִים יַיִן? אָמְרוּ לוֹ: נֹאכַל בְּשָׂר? שְׁבַכְל יוֹם הָיָה

בֶּן גְּמַלְיָאֵל אוֹמֵר: אֵין לָךְ כָּל צָרָה שְׁבָאָה עַל הַצְּבּוֹר, שְׁאִין בֵּית דִּין מְבַטְלִין שְׂמִחָה כְּנִגְדָּה.

ג. מִשְׁבְּטָלָה סְנֵהֲדִרִין – בְּטַל שִׁיר בֵּית הַמִּשְׁתָּאוֹת. וְכִי מָה הָיְתָה סְנֵהֲדִרִין מוֹעֵלַת לְהָן לְיִשְׂרָאֵל? אֲלֵא לְעַנְיָן שְׁנַאָמַר (וִיקְרָא כ): "וְאִם הָעֵלֶם יַעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ" וְגו'. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיְתָה אֵימַת סְנֵהֲדִרִין עֲלֵיהֶן, וְלֹא הָיוּ אוֹמְרִין דְּבָרֵי נְבִלָה בְּשִׁיר. אָבֶל עַכְשָׁו שְׁאִין אֵימַת סְנֵהֲדִרִין עֲלֵיהֶן – הֵן אוֹמְרִין דְּבָרֵי נְבִלָה בְּשִׁיר. בְּרֵאשׁוֹנָה לֹא הָיוּ נִפְרָעִין אֲלֵא מֵאוֹתוֹ אִישׁ, עַכְשָׁו מִמֶּנּוּ וּמִקְרוּבָיו, שְׁנַאָמַר (וִיקְרָא כ): "וְיִשְׁמְתֵי אָנִי אֶת פְּנֵי בְּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ" וְגו'. מִשְׁלוֹ מִשְׁל לְמָה הִדְבַּר דּוּמָה? לְאַחַד שְׁפָרַח בְּעִיר, וּמְסָרוּהוּ לְרוֹצְעִין⁶, וְרָצְעוּ, הָיָה קָשָׁה מִן הָרָצְעִין⁷, מְסָרוּ לְבַעַל זְמוּרָה⁸, וְחִבְטוּהוּ, וְהָיָה קָשָׁה מִבַּעַל זְמוּרָה. וּמְסָרוּהוּ לְקִטְרוֹן⁹ וְחִבְשׁוּ, וְהָיָה קָשָׁה מִקִּטְרוֹן, וּמְסָרוּהוּ לְשִׁלְטוֹן וְהִטִּילוּ בְּקִמִּין¹⁰. אִף יִשְׂרָאֵל – צָרוֹת – אֲחֵרוֹנוֹת מִשְׁכָּחוֹת אֶת הָרֵאשׁוֹנוֹת.

ד. בְּפִלְמוֹס שֶׁל אֶסְפִּסְיָנוֹס – גָּזְרוּ עַל עֲטָרוֹת חֲתָנִים. וְאֵלּוּ הֵן עֲטָרוֹת חֲתָנִים, שֶׁל מֶלַח וְשֶׁל גְּפָרִית, אָבֶל שֶׁל וָרֵד וְשֶׁל הָדָס – הַתִּירוּ. בְּפִלְמוֹס שֶׁל טִיטוּס גָּזְרוּ עַל עֲטָרוֹת כְּלוֹת, זֶה עִיר שֶׁל זְהָב, אָבֶל יוֹצָא בְּגָפָה שֶׁל מֶלֶת. וְשָׁלָא לְלַמֵּד אֶת בְּנֵי יְיָנִית, הַתִּירוּ לְהֵם לְבֵית

⁹ מי שישי בידו לקושרו ולתת דיו ורגליו בכבלים.

¹⁰ תנור אש.

¹¹ החול מהדק את הסיד ועושה אותו חזק וטוב, ואף על פי

שפשחיר קצת – אסור.

¹² אריגות שעושים מן הקנים ומן העצים.

¹³ שקן אפרסמון.

⁵ משלו את הצרות שבאות על ישראל מעת שחרב בית

מקדשנו וגלגנו סארצנו – למה הדבר דומה?

⁶ למי שמכה ברצועה.

⁷ היה קשה החטא מן הרוצען, האיש שפרח היה קשה מן

הרוצען.

⁸ למי שמכה בשוטים של ענפים רכים.

תמיד קרב על גבי המזבח עכשו בטל!
 נשתה יין שמנסכים על גבי המזבח ועתה
 בטל! ? אמר להם: אם כן, לחם לא נאכל –
 שכבר בטלו מנחות ושתי הלחם ולחם
 הפנים. מים לא נשתה – שמהן היו מנסכין
 מים בחג. תאנים וענבים – לא נאכל שכבר
 בטלו מנחות בעצרת! שתקו. אמר להם:
 בני! בואו ואמר לכם: להתאבל יותר מדאי
 – אי אפשר, ושלא להתאבל כלל – אי
 אפשר, אלא כך אמרו חכמים: סד אדם את
 ביתו בסיד ומשיר דבר מעט זכר לירושלים.
 עושה אדם כל צרכי הסעודה ומשיר דבר
 מעט זכר לירושלים. עושה אשה כל
 תכשיטיה ומשירה דבר מעט זכר
 לירושלים, שנאמר (תהלים קלז): "אם
 אשכחך ירושלים תשכח ימיני תדבק לשוני
 לחכי אם לא אזכרכי" וגו'. וכל המתאבלים
 עליה בעולם הזה – שמחים עמה לעולם
 הבא, שנאמר (ישעיה סו): "שמחו את
 ירושלים וגילו בה כל אוהביה" וגו'.

סליק סדר נשים בסייעתא דשמיא

מִסְכַּת בְּבֵא קָמָא

פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א. כָּל שְׁחֻבְתֵּי בְשִׁמְיֵרְתוֹ חֻבְתֵּי בְּנֻקוֹ - זֶה הַשּׁוֹר וְהַבּוֹר.
 הַבְּשִׁרְתֵּי בְּמִקְצַת נֻקוֹ בְּהַבְּשֵׁר כָּל נֻקוֹ - זֶה הַבּוֹר.
 חֻבְתֵּי בְּתִשְׁלוּמֵי נֻקוֹ - מְלִמֵּד שֶׁהַבְּעָלִים מְטַפְּלִין בְּנִבְלָה.
 גְּבִסִּין שְׂאִין בְּהֵן מְעִילָה - פֶּרֶט לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּגְנַח
 לְשׁוֹר שֶׁל הַקְּדֻשׁ, וְשׁוֹר שֶׁל הַקְּדֻשׁ שֶׁנִּגְנַח לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל.
 גְּבִסִּין שְׂהֵן שֶׁל בְּנֵי בְּרִית - פֶּרֶט לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּגְנַח
 לְשׁוֹר שֶׁל בְּנֵעֲנֵי. גְּבִסִּין הַמְּיֻחָדִין - פֶּרֶט לְנִכְסֵי הַפֶּקֶר. חוּץ
 מִרְשׁוֹת הַמְּיֻחָדִת לְמוֹזִיק - פֶּרֶט לְשִׁהְזִיק שׁוֹר בְּרִשׁוֹתוֹ. וְרִשׁוֹת
 הַנֶּזֶק וְהַמּוֹזִיק. וּבְשִׁהְזִיק חֵב הַמּוֹזִיק - בְּגוֹן חֲצֵר הַשְּׁתַּפְּיִן
 וְהַבְּקָעָה. גְּבִסִּין הַמְּיֻחָדִין - שְׂהֵן חוּץ מִרְשׁוֹת הַמְּיֻחָדִת לְמוֹזִיק.
 וְרִשׁוֹת הַנֶּזֶק וְהַמּוֹזִיק. וְהַשּׁוֹמֵר חָנֶם וְהַשּׁוֹאֵל, נוֹשֵׂא שְׂכָר
 וְהַשּׁוֹכֵר, שִׁהְזִיק שׁוֹר בְּרִשׁוֹתוֹ - מוֹעֵד מְשֻׁלָּם גֶּזֶק שְׁלָם,
 וְתָם מְשֻׁלָּם חֲצֵי גֶזֶק. אֶחָד גֶּזֶק אֶדָם וְאֶחָד גֶּזֶק בְּהֵמָה -
 שְׂמִינִין לָהֶם מִן הָעֵידִית, שְׁנַאֲמַר (שְׁמוֹת כב, ד): 'מִיטֵב שְׁדָהוּ
 וּמִיטֵב בְּרָמוּ יִשְׁלָם'.

א. תלכה זו בנויה על פי משנה בפרק ראשון דבבא קמא משנה ב', ובאן הולך ומפרשה פסקה
 ופסקה, כל דבר שכתוב שם - מה ענינו.

ב. שום כסף - אין אומרים תצא פרה בטלית, ולא טלית
 בפרה. אלא שמיין אותן כספים. שנה כסף - מלמד:
 שאין בית דין שמיין אלא מדבר שיש בו אחריות. תפס
 הנזק במטלטלין - שמיין לו מהן בפני בית דין, ואפלו מן
 היתומים. והוא - שתפס מתיים. בפני בית דין - מלמד
 שאין חיב עד שיעמד בדין. ולא בבית דין הדיוטות. על
 פי עדים - מלמד, שכל דבר שהוא קנס - אין משלם על
 פי עצמו. בני חורין ובני ברית - יצאו עובדי פוכבים,
 ועבדים, ופסולי עדות. נשים בכלל הנזק - אף על פי שרא
 דבר הכתוב אלא באיש, סופנו לרבות את האשה, הנזק
 והמזיק בתשלומין לשלם חצי נזק.

ג. המשה תמין וחמשה מועדין - אף הצבוע. רבי אלעזר
 אומר: אף הנחש. במה דברים אמורים? בזמן
 שבאו מן המדבר, אבל אם היו מרום, מועד - משלם
 נזק שלם, תם - משלם חצי נזק. והנחש - בין כף ובין
 כף מועד לשלם. בהמה אינה מועדת, לא לגח, ולא
 לגוף, ולא לשונה, ולא לרביץ, ולא לבעט - על כפן
 משלמת חצי נזק, בין ברשות היחיד ובין ברשות הרבים
 - יונתו צרורות מתחת רגליה ונפל על הפלי ושברתו
 - משלמת חצי נזק. היתה מהלכת בדרך הרבים,
 ודרסה על הפלי ושברתו, ונתו הימנו חרם ושבר פלי

ב. על פי משנה ג' שם. ג. שגדלם בביתו והאכילם מידו. ד. זה המשך למלים 'ולא לבעט',
 וכדברי המשנה בתחלת פיצד הרגל: היתה מבעטת או שהיו צרורות מנתזין תחת רגליה.

אחר: על הראשון - משלם נזק שלם. ועל האחרון - משלם חצי נזק.

ה. בהמה שנכנסה מאליה לרשות היחיד, והזיקה בידה, וברגלה, ובקרנה, ובעל שעליה, ובמשוי שעל גבה, ובעגלה בשהיא מושכת - משלמת נזק שלם. והמזיק בכרמלית - משלם נזק שלם. בהמה שהייתה מהלכת בדרך בהרשות הרבים, נפלה לגנה ונהנית - משלמת מה שנהנית. מצד הרחבה ומתוך החנות - משלמת מה שנהנית. ביצד משלמת מה שנהנית? אומדין כמה אדם רוצה להאכיל את בהמתו מה שאכלה היא, אינו ראוי להאכילה, לפיכך אם אכלה חטין הראויות לה - הרי זו פטורה. שנתה ואכלה - משלמת מה שהזיקה. ביצד שנתה ואכלה? היתה קפתו מפשלת לאחוריו ברשות הרבים. פשטה פרה פיה לתוכה ואכלה - משלמת מה שהזיקה. משאוי שנתן על פתח החנות, חציו בפנים וחציו בחוץ, פשטה פרה פיה לתוכו ואכלה - הרי זו פטורה.

ה. בהמה שאכלה אוכלין שאין ראוין לה, ושנתה משקין שאין ראוין לה. וכן תיה שאכלה אוכלין שאין ראוין לה, ושנתה משקין שאין ראוין לה. טרפה את הבהמה ואכלה את הבשר, חמור שאכל פרשינו, פרה

ה. הוא בעל הבהמה אינו דרכו ורגיל להאכיל לבהמתו שעורים, מפל מקום אומדים באדם אחר שרגיל להאכיל לבהמתו שעורים, כשהוא מוצאם בזול.

שְׁאֵבְלָהּ שְׁעוּרִין, חֲזוּר שְׁאֵבֵל חֲתִיבוֹת שֶׁל בֶּשֶׂר, כָּלֵב שֶׁקָּלַק אֶת הַשָּׁמֶן - מִשְׁלֵמִין נֶזֶק שְׁלָם. בְּהֵמָה - מוֹעֲדַת לַיְלָד; בְּדַרְבָּה לְשֶׁבֶר, לְמַעַד אֶת הָאָדָם וְאֶת הַפְּרוֹת וְאֶת הַבָּלִים, בֵּין שְׁהוּיָקָה בְּרִגְלָהּ בְּדַרְדָּרַת הַלּוֹכָה, וּבְגוּפָהּ בְּדַרְדָּרַת הַלּוֹכָה, חֲמוּר - בְּמִשְׁאֵו שֶׁעָלָיו בְּדַרְדָּרַת הַלּוֹכֵו. סוּמְכוּס אוֹמֵר: חֲזוּר שְׁהוּיָה נוֹבֵר וְהוּיֵק בְּחוּטְמוֹ - מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלָם.

ו. אֲרַבְעָה כָּלָלִים הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר בְּנִזְקִין: כָּל מְקוּם שֶׁיֵּשׁ רְשׁוֹת לְנֶזֶק וְלֹא לְמוּזֵק - חֵיב בְּנֶזֶק שְׁלָם. לְמוּזֵק וְלֹא לְנֶזֶק - פְּטוּר מִן הַכֹּל. לָזֶה וְלָזֶה, בְּגוֹן חֲצַר הַשְּׁתַּפִּין וְהַבְּקָעָה, עַל הַשֵּׁן וְעַל הַרְגֵל - פְּטוּר. עַל נְגִיחָה, וְעַל נְגִיפָה, עַל נְשִׁיכָה, וְעַל רְבִיצָה, וְעַל בְּעִיטָה: מוֹעֵד - מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלָם. וְתָם - מִשְׁלֵם חֲצֵי נֶזֶק. כָּל מְקוּם שֶׁאֵין רְשׁוֹת לֹא לָזֶה וְלֹא לָזֶה, בְּגוֹן חֲצַר שְׁאֵינָה שֶׁל שְׁנֵיהֶם, עַל הַשֵּׁן וְעַל הַרְגֵל - מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלָם. עַל נְגִיחָה, וְעַל נְגִיפָה, עַל נְשִׁיכָה, וְעַל רְבִיצָה, וְעַל בְּעִיטָה. מוֹעֵד - מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלָם. וְתָם - מִשְׁלֵם חֲצֵי נֶזֶק. רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: רַבִּי טַרְפוֹן הָיָה אוֹמֵר: עַל הַכֹּל מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלָם. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: עַל הַשֵּׁן וְעַל הַרְגֵל - מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלָם. עַל נְגִיחָה, וְעַל נְגִיפָה, עַל נְשִׁיכָה, וְעַל רְבִיצָה, וְעַל בְּעִיטָה. מוֹעֵד - מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלָם. וְתָם - מִשְׁלֵם חֲצֵי נֶזֶק.

ז. שׁוֹר הַמּוּזֵק בְּרְשׁוֹת הַנֶּזֶק בֵּיצֵד? נָגַח, נָגַף, נָשָׂה, רַבִּין, בְּעֵט. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלָם. וְחַכְמִים

אומרים: על השן ועל הרגל - משלם נזק שלם. על נגיחה, ועל נגיפה, על נשיכה, ועל רביצה, ועל בעיטה, מועד - משלם נזק שלם. ותם - משלם חצי נזק.

פּרָק שְׁנִי

א. תּרַנְגוּלִין שֶׁהֵדְסוּ אֶת הָעֵסָה וְאֶת הַפְּרוֹת, או שֶׁנִּקְרוּ - מְשַׁמֵּין חֲצֵי נֹזֵק. הָעֵלוּ עֹפֶר עַל גְּבֵי עֵסָה וְעַל גְּבֵי פְרוֹת - מְשַׁמֵּין חֲצֵי נֹזֵק. הָיוּ מַחֲטִימִין בְּחֶבְלוֹ שֶׁל דָּלִי, נָפַל וְנִשְׁבַּר - מְשַׁלֵּם נֹזֵק שָׁלֵם. נָפַל וְנִשְׁבַּר וְשָׁבַר כְּלִי אַחֵר, עַל הָרֵאשׁוֹן - מְשַׁמֵּין נֹזֵק שָׁלֵם, וְעַל הָאַחֲרוֹן - מְשַׁמֵּין חֲצֵי נֹזֵק. תּרַנְגוּלִין שֶׁיִּרְדוּ לַגָּנָה, וְשָׁבְרוּ אֶת הַחֲלִיפִין^ה, וְקִטְמוּ אֶת הַיֶּרֶק^ו - מְשַׁמֵּין נֹזֵק שָׁלֵם. סוּמְכוּס אוֹמֵר: עַל הַקִּיטוּם - נֹזֵק שָׁלֵם. וְעַל הַשְּׁבֹר - חֲצֵי נֹזֵק. תּרַנְגוּל שֶׁהִיָּה פּוֹרֵחַ מִמְּקוֹם לְמְקוֹם וְהִזִּיק בְּגוּפוֹ - מְשַׁלֵּם נֹזֵק שָׁלֵם. בְּרוּחַ שֶׁבִּכְנָפוֹ - חֲצֵי נֹזֵק. סוּמְכוּס אוֹמֵר: נֹזֵק שָׁלֵם. הַכֶּלֶב וְהַגְּדִי שֶׁנָּפְלוּ - הָרִי אֵלָיו פְּטוּרִין. קָפְצוּ וְהִזִּיקוּ - הָרִי אֵלָיו חֵיבִין. אֶבֶל אָדָם שֶׁקָּפֵץ, בֵּין מְלַמְעֵלָה בֵּין מְלַמְטָה, וְהִזִּיק - הָרִי זֶה חֵיב. נָפַל עַל גְּבֵי חֶבְרוֹ וְהִזִּיק, הַתַּחֲתוֹן בְּעֵלְיוֹן וְהָעֵלְיוֹן

ו. שחפרו בגליהם. ז. שנקרו בחרטומיהם, את העסה ואת הפרות וטנפום. ח. השרשים שנשארו בקרקע וצמחו בשנית. ט. כשחפרו התרנגולים בארץ בגליהם כדרךם - העלו עפר על הירק והפסידוהו.

בתחתון - התחתון פטור. ואם אמר לו 'קבלני'! שניהן
אחראין זה לזה.

ב. איזהו תם ואיזהו מועד? מועד - שהעידו בו שלשה
פעמים. ותם - שהיו התינוקות ממשמשין בו בין
קרניו. נעשה תם בן יומו ונעשה מועד בן יומו. צהבין"
הבקר שלשה פעמים זה אחר זה, אפלו ביום אחד - הרי
זה תם. רדף שלש רדיפות זו אחר זו, אפלו ביום אחד -
הרי זה מועד; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: מועד
- שהעידו בו שלשה ימים זה אחר זה, ותם - שהחזיר בו
שלשה ימים זה אחר זה.

ג. לעולם אין נעשה שור מועד עד שיעדוהו בפני בעלים
ובפני בית דין, העידוהו בפני בעלים ולא בפני
בית דין, בפני בית דין ולא בפני בעלים - אין נעשה שור
המועד עד שיעדוהו בפני בעלים ובפני בית דין. העידוהו
בפני שנים יום הראשון, בפני שנים יום השני, בפני שנים
יום השלישי - הרי אלו שלש עדיות, והן עדות אחת.
נמצאת פת הראשונה זוממת - הרי יום אחד פטור מלששם.
שניה זוממת - שני ימים פטור מלששם. שלישית זוממת -
הרי שלשתן זוממין. הוא פטור והן תיבין, ועל זה נאמר
(דברים יט, יט): 'ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו'.

י. אם אמר העליון לתחתון קבלני - הינו שאמר לו נטה הצדה והנח לי מקום לקפץ עליו.
יא. בני אדם שהיו מכעיסים את הבקר זה על זה.

ה. נשברו כדו וצלוחותיו ברשות הרבים, ובא אחר והזק בָּהֶן - הרי זה חייב. רבי יהודה פוטר, שאין שמירתן עליו. מודה רבי יהודה לחכמים, במניח אבנו וצלוחותיו ברשות הרבים, ובא אחר והזק בָּהֶן - שהוא חייב, מפני ששמירתו עליו. ומודים חכמים לרבי יהודה, במניח קנקנים בראש הגג לגנב, ונפלו ונשברו, ובא אחר והזק בָּהֶן - שהוא פטור, מפני שאין שמירתן עליו.

ה. הניח אבנו ומשאו ברשות הרבים, אמרו לו: 'פנה אותן'. אמר להם: 'אי אפשר בָּהֶן' - כל הקדם בָּהֶן זכה, ואם בא אחר והזק בָּהֶן - הרי זה חייב. נפלה בתלו לרשות הרבים, אמרו לו: 'פנה אותן'. ואמר: 'אי אפשר בָּהֶן' - כל הקדם בָּהֶן זכה בָּהֶן. ואם בא אחר והזק בָּהֶן - הרי זה חייב. המפריח גדרו בקוצין ובצורות לרשות הרבים, ובא אחר והזק בָּהֶן - הרי זה פטור. נפלו, ובא אחר והזק בָּהֶן - הרי זה חייב. בנאן בדרבו - פטור עד שיתנו לו זמן. נתנו לו ונפלו בתוך זמן - פטור. לאחר זמן - הרי זה חייב. וכמה הוא זמן? אין פחות משלשים יום.

ו. המצניע קוצים וזכוכית בתוך בתלו של חברו, ובא בעל הבתל וסתרו, ובא אחר והזק בָּהֶן - הרי זה חייב. חסידים הראשונים היו מוציאין אותו לתוך שדות עצמן, ומעמיקין להן שלשה מופחים, כדי שלא תעלם המחרשה. היה בא בקפה של תבן, ובא חבילה של קוצים

בְּרִשּׁוֹת הַרְבִּים, וּבֵא אַחַר וְהִזְק בָּהֶן - הֲרִי זֶה חֵיב. רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר, שֶׁלֹּא נִתְּנוּ עָרֵי יִשְׂרָאֵל אֶלָּא לְכָךְ. יִכְּנֹגוּ אֵלּוּ הַפּוֹתֶחִין בִּיבֵיהֶן מְעֻרְוֹתֵיהֶן בְּרִשּׁוֹת הַרְבִּים בַּיּוֹמוֹת הַחֲמֵה - שְׂאִין לָהֶן רִשּׁוֹת, בַּיּוֹמוֹת הַגֹּשְׁמִים אֵף עַל פִּי שֵׁישׁ לָהֶן רִשּׁוֹת, וּבֵא אַחַר וְהִזְק בָּהֶן - הֲרִי זֶה חֵיב. הַמוֹצִיא תִּבְנוּ וְקִשְׁוּ לְרִשּׁוֹת הַרְבִּים לְזִבְלִים, וּבֵא אַחַר וְהִזְק בָּהֶן - הֲרִי זֶה חֵיב. וְכָל הַקֶּדֶם בָּהֶן - זָכָה. הַחוֹפֵר אֶת הַגְּלָל לְזִבּוֹת בָּהֶ בְּרִשּׁוֹת הַרְבִּים, וּבֵא אַחַר וְהִזְק בָּהֶ - הֲרִי זֶה חֵיב, וְאִסּוּרָה מִשּׁוּם גִּזְל. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל הַמְּקַלְקְלִין בְּרִשּׁוֹת הַרְבִּים מִתְּרִין מִשּׁוּם גִּזְל.

ו. קַדְרִין שֶׁהָיוּ מְהַלְכִין זֶה אַחַר זֶה, נִתְּקַל הָרֵאשׁוֹן וְנִפְל, בָּא חֵבֵרוֹ וְנִתְּקַל בּוֹ וְנִפְל, הָרֵאשׁוֹן - מִשְׁלֵם לְשֵׁנִי, וְהִשְׁנִי - לְשֵׁלִישִׁי. וְאִם מִחֲמַת הָרֵאשׁוֹן נִפְלוּ בָּלָם - הָרֵאשׁוֹן מְשַׁלֵּם עַל יְדֵי בָּלָן. וְחֵיבִין עַל גִּזְקֵי אָדָם, וּפְטוּרִין עַל גִּזְקֵי בָּלִים. לְפִיכָךְ אִם הִזְהִירוּ זֶה אֶת זֶה - הֲרִי אֵלּוּ פְטוּרִין. חֲמֵרִין שֶׁהָיוּ מְהַלְכִין זֶה אַחַר זֶה, נִתְּקַל הָרֵאשׁוֹן וְנִפְל, בָּא חֵבֵרוֹ וְנִתְּקַל בּוֹ וְנִפְל, וּבֵא חֵבֵרוֹ וְנִתְּקַל בּוֹ, וְנִפְל, אֶפְסָרוֹ מֵאָה - בָּלָן פְטוּרִין. הָרֵאשׁוֹן - מְשַׁלֵּם לְשֵׁנִי, וְהִשְׁנִי - לְשֵׁלִישִׁי. וְאִם מִחֲמַת הָרֵאשׁוֹן נִפְלוּ בָּלָם - הָרֵאשׁוֹן מְשַׁלֵּם עַל יְדֵי בָּלָם, שְׁחֵיב עַל גִּזְקֵי אָדָם וּפְטוּר עַל גִּזְקֵי בְּהֵמָה, לְפִיכָךְ אִם הִזְיְקוּ זֶה אֶת זֶה - בָּלָן פְטוּרִין. שׁוֹר שֶׁדָּחַף אֶת

חברו וחברו את חברו - הראשון משלם לשני, והשני לשלישי. ואם מחמת הראשון נפלו - הראשון משלם על ידי בָּרָם, ואפלו הן מאה - בָּרָן פְּטורין.

ח. חמושה שישבו על גבי ספסל ונשבר - בָּרָן חֵבִין לְשָׁלֵם. ואם מחמת האחרון נשבר - האחרון משלם על ידי בָּרָם. חמורין שרגלו של אחד מהן רעות - אין רשאים לעבור עליו. נפל - רשאים לעבור עליו. היה אחד מהן טעון, ואחד מהן רכוב - מעבירין את הטעון מפני הרכוב. אחד טעון ואחד ריקן - מעבירין את הריקן מפני הטעון. אחד רכוב ואחד ריקן - מעבירין את הריקן מפני הרכוב. היו שניהם טעונין, שניהן רכובין, שניהן ריקנין - עושין פְּשָׁרָה ביניהן. ובן שתי ספינות שהיו באות זו בנגד זו, אחת פְּרוּקָה ואחת טְעוּנָה - מעבירין את הפְּרוּקָה מפני הטְעוּנָה. שתיהן פְּרוּקוֹת ושתיהן טְעוּנוֹת - עושות פְּשָׁרָה ביניהן.

ט. שנים שהיו מהלכין ברשות הרבים, אחד רץ ואחד מהלך, שניהן רצין, שניהן מהלכין, שניהם ממשמשין, והזיקו זה את זה - שניהן פְּטורין, שְׁלֹזָה רְשוּת לְהַלֵּךְ וְלִזְזָה רְשוּת לְהַלֵּךְ. איסי הבבלי אומר: הָרֵץ - תֵּיב מפני ששנה. ומודה איסי הבבלי, שאם היה ערב שבת עם חשכה - פְּטור.

י. מִסְקָלִין דָּרַךְ רְשוּת הַרְבִּים; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. רַבִּי עֲקִיבָה אומר: כֶּשֶׁם שֶׁאֵין לוֹ רְשוּת לְקַלְקֵל - כֵּן לֹא

יסקל. אם סקל - יוציא לים או לנהר, או למקומות הטרשים. והמסקל נוטל אבן מן האמצע ונותן לצדדים. ואם בא אחר והזק בהן - הרי זה חייב. אף על פי שאמרו, הרי הוא במסקל מלפני בהמה ונותן לפני אדם, מלפני הרואים ונותן לפני הסומין, שדרך בהמה להלך באמצע, ובני אדם מצדדין. דרך הרואין להלך באמצע, והסומין מן הצדדים. המסקל נוטל מתוך שדהו ונותן לרשות הרבים, ובא אחר והזק בהן - הרי זה חייב, אף על פי שאמרו 'הרי הוא במסקל מתוך שאינו שרו ונותן לתוך שרו'.

מעשה באחד שהיה מסקל מתוך שדהו ונותן לרשות הרבים, היה חסיד אחד רודפו, אמר לו: מפני מה אתה מסקל מתוך שאינו שרף, ונותן לתוך שרף? שתק עליו. לאחר זמן, נצטרף אותו האיש ומכר את שדהו, והיה מהלך באותו מקום, ונתקל. אמר: לא לחנם אמר לי אותו חסיד: 'הרי את מסקל מתוך שאינו שרף ונותן לתוך שרף'.

פרק שלישי

א. שור שהזיק, שהיה מועד בקרנו, ותם בשנו. וחבל בזה ובזה. תם - משלם חצי נזק מגופו. מועד - משלם

יג. הינו 'הואיל ואמרו', כיון שאמרו כן, הרי הוא חייב בתשלומים.

24	ראשון Sunday	יא 11	<p>נץ החמה _____ 5:26 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:11 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:43 ב"ך: דברי הימים א יב-יג תוספתא: סוטה יא</p>	<p>עלות השחר _____ 4:14 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:35 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:03 שקיעה _____ 8:31 בבלי: זבחים עב ירושלמי: ע"ז ל</p>
25	שני Monday	יב 12	<p>נץ החמה _____ 5:26 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:12 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:44 ב"ך: דברי הימים א יד-טו תוספתא: סוטה יב</p>	<p>עלות השחר _____ 4:14 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:36 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:03 שקיעה _____ 8:31 בבלי: זבחים עג ירושלמי: ע"ז לא</p>
26	שלישי Tuesday	יג 13	<p>נץ החמה _____ 5:26 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:12 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:44 ב"ך: דברי הימים א טז-יז תוספתא: סוטה יג</p>	<p>עלות השחר _____ 4:14 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:36 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:03 שקיעה _____ 8:31 בבלי: זבחים עד ירושלמי: ע"ז לב</p>
27	רביעי Wednesday	יד 14	<p>נץ החמה _____ 5:27 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:12 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:44 ב"ך: דברי הימים א יח-יט תוספתא: סוטה יד</p>	<p>עלות השחר _____ 4:15 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:36 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:04 שקיעה _____ 8:31 בבלי: זבחים עה ירושלמי: ע"ז לג</p>
28	חמישי Thursday	טו 15	<p>נץ החמה _____ 5:27 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:13 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:44 ב"ך: דברי הימים א כ-כא תוספתא: סוטה טו</p>	<p>עלות השחר _____ 4:15 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:37 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:04 שקיעה _____ 8:31 בבלי: זבחים עו ירושלמי: ע"ז לד</p>
29	ששי Friday	טז 16	<p>נץ החמה _____ 5:27 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:13 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:44 ב"ך: דברי הימים א כב-כג תוספתא: בבא קמא א</p>	<p>עלות השחר _____ 4:15 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:37 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:04 שקיעה _____ 8:31 בבלי: זבחים עד ירושלמי: ע"ז לה</p>
30	שב"ק Shabbos	יז 17	<p>נץ החמה _____ 5:28 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:13 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:43 ב"ך: דברי הימים א כד-כה תוספתא: בבא קמא ב</p>	<p>בלק, פרק ו עלות השחר _____ 4:16 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:37 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:04 שקיעה _____ 8:31 בבלי: זבחים עח ירושלמי: ע"ז לו</p>

Candle Lighting 8:14 הדלקת הנרות

Shabbos Ends 9:43 זמן מוצש"ק

מֵעַן דַּאֲרָף מִקוּל זַיִן אוֹן גְּרִינְגֶּר מֵאֲכֹן פֶּאָר זִינְדִינְעַ מְעַנְטְשֵׁן צוֹ קַעֲנֶען
תְּשׁוּבָה טוֹן. (סֵפֶר הַמְדוּת אוֹת הַשׁוּבָה סִימָן י"ט)